

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ veiklos srities „Parengiamoji parama“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų projektams, skirtiems 2023–2027 metų vietos plėtros strategijoms parengti,
3 priedas

(Kaimo vietovių VPS forma)

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Vietos veiklos grupės pavadinimas:	Druskininkų vietos veiklos grupė
Vietos plėtros strategijos pavadinimas:	Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros strategija 2023-2027 m.
Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis:	2023-2029 m.
Ar keičiasi VPS įgyvendinimo teritorija lyginant su 2014-2020 m.?	☐ Taip ☒ Ne
Teminė VPS	☒ Taip ☐ Ne
VPS tema	Druskininkų kaimiškųjų vietovių turizmo ir paslaugų plėtra

VPS data:	2023-04-26
VPS versija:	1.0

TURINYS

I SKYRIUS: KAS MES ESAME? (VVG TERITORIJOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR POREIKIAI)	5
1. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR POREIKIŲ ANALIZĖ	5
1.1. Trumpas VVG pristatymas	5
1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys	5
1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas	6
1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius.....	7
1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes).....	7
1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija.....	175
1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros išteklių	Klaida! Žymelė neapibrėžta. 6
1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė	32
1.9. Papildoma informacija.....	36
2. VVG TERITORIJOS STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS (SSGG)	36
3. VVG TERITORIJOS POREIKIAI IR JŲ PAGRINDIMAS	37
3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas.....	37
3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas.....	38
4. VPS TEMOS PAGRINDIMAS (PILDOMA TEMINĖMS VPS).....	42
5. VVG PRISTATYMAS IR VERTYBĖS, VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2030 M. IR VVG MISIJA	43
5.1. Apibendrinta informacija apie VVG	43
5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį.....	43
5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą	44
5.4. VVG vertybės.....	45
5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.	45
5.6. VVG misija.....	46
II SKYRIUS: KO MES SIEKIAME? (VPS TIKSLAI, RODIKLIAI IR SIEKIAMAI POKYČIAI)	47
6. VVG TERITORIJAI AKTUALŪS BŽŪP TIKSLAI.....	50
7. KIEKYBINIAI VPS TIKSLAI	51
7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.....	48
7.2. Metinės rodiklių reikšmės	52
8. POKYČIAI, KURIŲ SIEKIAMA VVG TERITORIJOJE (KIEKYBINE IŠRAIŠKA)	51
9. APIBENDRINTA INFORMACIJA APIE VPS.....	56
III SKYRIUS: KAIP MES PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS? (VPS PRIEMONĖS, FINANSINIS PLANAS, ĮGYVENDINIMO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS)	57
10. VPS PRIEMONĖS	57
10.1. VPS priemonių sąrašas.....	57
10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais	58
10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais	59
10.4. VPS priemonių aprašymas	63
10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS).....	92
10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai.....	93
11. PRELIMINARUS VPS ĮGYVENDINIMO PLANAS	93
12. VPS FINANSINIS PLANAS	96
12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis	96
12.2. Metinis VPS išlaidų planas	97
13. ES IR NACIONALINIŲ HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ IR PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS	98
13.1. Subregioninės vietovės principas	98
13.2. „Iš apačios į viršų“ principas	99
13.3. Partnerystės principas.....	100
13.4. Bendradarbiavimo principas	101
13.5. Inovacijų principas	102
13.6. Jaunimas	103
13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas.....	104
14. VPS VIEŠINIMO IR VVG TERITORIJOS GYVENTOJŲ AKTYVUMO SKATINIMO VEIKSMAI	105
14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu	105

14.2.	<i>VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu .....</i>	<i>105</i>
15.	<i>VPS ĮGYVENDINIMO VIDAUS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO SISTEMA.....</i>	<i>107</i>
15.1.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas .....</i>	<i>107</i>
15.2.	<i>VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus.....</i>	<i>108</i>
IV DALIS: VPS PRIEDAI		110

I skyrius: Kas mes esame? (VVG teritorijos situacijos analizė ir poreikiai)

1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė

1.1. Trumpas VVG pristatymas

Druskininkų vietos veiklos grupę 2008 m. įsteigė Druskininkų savivaldybė ir 9 krašto bendruomeninės organizacijos: Viečiūnų kaimo bendruomenė „Versmė“, Neravų kaimo bendruomenė, Švendubrės kaimo bendruomenė, Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenė, Bilso bendruomenė, Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė, Leipalingio miestelio bendruomenė, Jovaišių kaimo bendruomenė, Stračiūnų bendruomenė. Įsteigta Druskininkų VVG apėmė 2 seniūnijas – Leipalingio ir Viečiūnų.

Šiuo metu visos Druskininkų savivaldybės kaimo bendruomenės, kurių yra 11, yra DVVG narėmis. Druskininkų VVG teritorija nesikeitė nuo jos įsteigimo dienos.

VVG narių ir valdybos narių kompetencijos, aktyvumas ir įsitraukimas į VPS įgyvendinimą.

Druskininkų VVG valdyba sudaryta iš 16 asmenų. Visi valdybos nariai yra išklause kursų, tiesiogiai susijusių su BVIP metodo taikymu, taip pat viešųjų ir privačių interesų derinimo ir deklaravimo bei korupcijos prevencijos kursus, 8 iš 16 valdybos narių yra išklause LEADER metodo taikymo kaimo plėtros procesuose kursus.

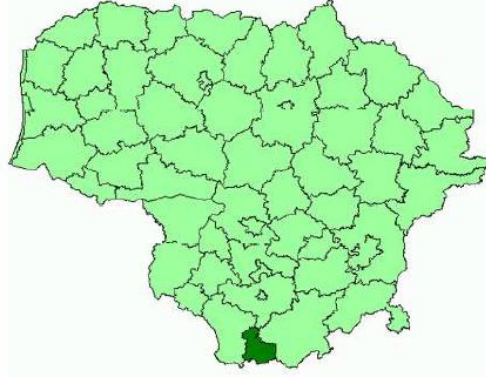
Tiek VVG nariai, tiek VVG valdybos nariai reguliariai dalyvauja įvairiose konferencijose, seminaruose, diskusijose, mokomuosiuose vizituose, kurių metu dalijasi vietos projektų įgyvendinimo patirtimi, keičiasi idėjomis su kitomis bendruomenėmis.

VPS įgyvendinimo metu VVG nariai aktyviai dalyvavo visuotiniuose narių susirinkimuose, kur rinko ir atšaukė iš pareigų VVG valdybos narius, VVG vadovą ir revizorių, tvirtino VVG vadovo ir VVG valdybos veiklos ataskaitas, sprendė kitus einamuosius klausimus. VVG valdybos nariai į posėdžius rinkosi beveik 30 kartų – svarstė ir tvirtino vietos projektų finansavimo sąlygų aprašus, VPS keitimus, sprendė kitus einamuosius VPS įgyvendinimo klausimus.

1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys

Druskininkų VVG teritorija yra pietinėje Lietuvos ir Alytaus apskrities dalyje (žr. 1.2.1. pav.). Šiaurėje teritorija ribojasi su Alytaus rajono savivaldybe, vakaruose – su Lazdijų rajono savivaldybe, rytuose – su Varėnos rajono savivaldybe. Pietinėje dalyje Druskininkų VVG teritorija ribojasi su Baltarusijos valstybe. Nuo Druskininkų VVG teritorijos iki Baltarusijos šiaurės vakarų administracinio centro – Gardino miesto yra apie 40 km atstumas (R2.1). Druskininkų VVG teritorija yra netoli Lenkijos Respublikos sienos (atstumas – apie 50 km) (R2.2), o iki Lenkijos vasaros atostogų sostinės – Augustavo miesto yra apie 108 km atstumas. (R2.3)

1.2.1 pav. Druskininkų VVG teritorija

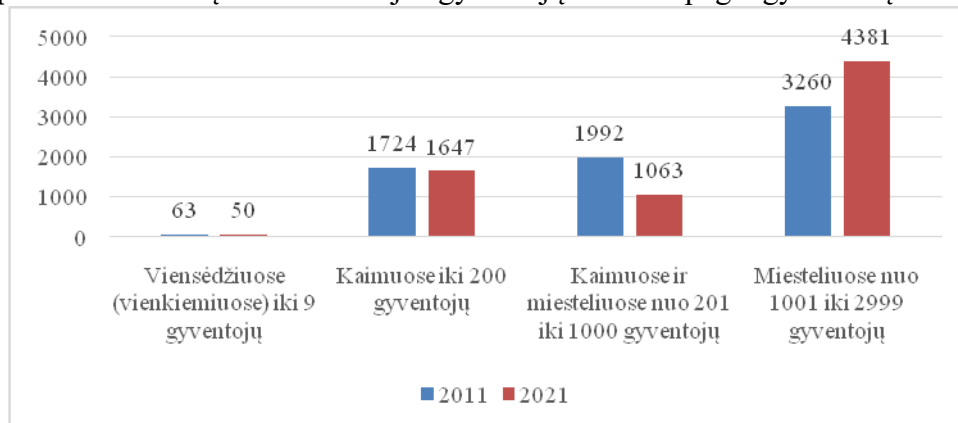
Druskininkų VVG teritorija sutampa su Druskininkų savivaldybės kaimiška teritorija, t. y. apima Viečiūnų ir Leipalingio seniūnijas. Savivaldybės centras – Druskininkai – į VVG teritoriją neįeina. Druskininkų VVG teritorijos plotas – 429 km² (Leipalingio seniūnija – 231,5 km² ir Viečiūnų seniūnija – 197,5 km²) ir tai sudaro 7,9 proc. Alytaus apskrities teritorijos ir tik 0,7 proc. šalies teritorijos [1].

2021 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis VVG teritorijoje yra du miesteliai – Leipalingis ir Viečiūnai, 52 kaimai ir 1 viensėdis. Didžiausios gyvenvietės Leipalingio seniūnijoje yra: Leipalingis (1469 gyventojai), Gailiūnai (389 gyventojai), Ricieliai (171 gyventojas), Jovaišiai (137 gyventojai). Viečiūnų seniūnijoje didžiausios gyvenvietės yra: Viečiūnai (1788 gyventojai), Neravai (1124 gyventojai), Jaskonys (406 gyventojai), Švendubrė (268 gyventojai), Grūtas (159 gyventojai) [2].

2021 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis Druskininkų VVG teritorijoje 2021 metais gyveno 7141 gyventojas; 61 proc. visų VVG teritorijos gyventojų yra įsikūrę miesteliuose nuo 1001 iki 2999 gyventojų.

Lyginant 2011 ir 2021 metų gyventojų surašymo duomenis matyti, kad mažėja gyventojų skaičius viensėdžiuose, kaimuose ir miesteliuose nuo 201 iki 1000 gyventojų, tačiau jis ženkliai padidėjo miesteliuose nuo 1001 iki 2999 gyventojų – Viečiūnuose, Neravuose ir Leipalingyje bendras gyventojų skaičius nuo 2011 metų ūgtelėjo 34 proc. Tuo tarpu kaimuose ir miesteliuose nuo 201 iki 1000 gyventojų skaičius sumažėjo 47 proc., o gyventojų skaičius kaimuose iki 200 gyventojų išliko panašus, t. y. sumažėjo 4,7 proc. (žr. 1.2.2 pav.).

1.2.2 pav. Druskininkų VVG teritorijos gyventojų skaičius pagal gyvenamąsias vietas

1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Druskininkų VVG pagal atstovaujamą teritoriją yra mažiausia Lietuvos VVG. Druskininkų VVG teritorija išsidėsčiusi aplink Druskininkų kurortą – seniausią ir didžiausią Lietuvoje mineralinio

vandens, purvo ir klimato terapijos gydomąją vietovę bei didžiulį turistų traukos centrą (R3.1). Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programoje [3] Druskininkų VVG teritorija nurodyta kaip viena iš didžiausių turizmo potencialo teritorijų nacionaliniu mastu.

Turistų skaičius Druskininkų savivaldybėje nuosekliai augo nuo 2009 metų: 2019 metais turistų iš Lietuvos ir užsienio skaičius viršijo 371 tūkst., o turistai iš užsienio sudarė 35 proc. (~130 tūkst.). 2020 ir 2021 metais dėl Covid-19 pandemijos ir taikytų apribojimų turistų skaičius smuko iki 225 tūkst. ir 246 tūkst., o užsienio turistų dalis sumažėjo iki 13 proc. ir 7 proc. atitinkamai. 2022 metų duomenimis turistų skaičius buvo rekordinis ir viršijo 375 tūkst., o turistai iš užsienio sudarė 15 proc. (~55 tūkst.) (R3.2). Lyginant 2022 ir 2021 metų duomenimis matyti, kad bendras turistų skaičius 2022 metais išaugo 53 proc. [4] (R3.3).

Vietinio turizmo srityje Druskininkų savivaldybė nuolat patenka tarp trijų savivaldybių (Palangos, Vilniaus miesto ir Druskininkų sav.) sulaukiančių daugiausiai turistų [5] (R3.4).

Druskininkų VVG teritorijoje yra unikalių objektų – turistų traukos centrų, kurie papildo Druskininkų kurorto turizmo paslaugų kompleksą. Tai visus metus veikiantis žiemos pramogų kompleksas „Snow arena“ (įsikūręs Mizarų k., Leipalingio sen. šis kompleksas yra pirmasis toks Baltijos šalyse, ant jo stogo įrengtas didžiausias pasaulyje „LIKE“ ženklas, o iš Snow arenos moderniu lynų keltuvu galima nusikelti tiesiai į Druskininkų miestą), tarptautinius standartus atitinkantis 18 duobučių Vilkės golfo aikštynas (Kamorūnų k., Leipalingio sen.), Leipalingio dvaras (Leipalingio sen.), Grūto parkas su sovietinių skulptūrų ekspozicija (Grūto k., Viečiūnų sen.) (R3.5).

Net 69 proc. Druskininkų VVG teritorijos sudaro miškai (žr. VPS 1.8 potemę). Nuo seno vietos gyventojams įprasta rinkti miško gėrybes – grybus ir uogas, ir tai yra jų papildomas pajamų šaltinis. Žemės ūkio naudmenos sudaro tik penktadalį viso žemės fondo. Žemės čia nenašios (žr. 1.8 potemę), menkai tinkamos žemės ūkio veiklai.

Druskininkų VVG teritorija yra gana retai apgyvendinta. 2021 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis VVG teritorijos gyventojų tankumas buvo 16,7 gyventojų/km² ir buvo ženkliai mažesnis lyginant su visa Druskininkų savivaldybe (44,3 gyventojų/km²), Alytaus apskritimi (25,4 gyventojų/km²) ir šalimi (43,1 gyventojų/km²) [2].

Kraštas taip pat susiduria su tam tikrais sunkumais: čia didesnis nei šalyje nedarbas, mažesnis darbo užmokestis (žr. 1.6 potemę).

Druskininkų VVG 2023 m. surengta vietos gyventojų apklausa atskleidė, jog vietos gyventojai labiausiai vertina šiuos Druskininkų VVG teritorijos ypatumus: gamtą, kraštovaizdį, gamtinius išteklius, aktyvias bendruomenines organizacijas, geografinę padėtį, susisiekimo infrastruktūrą, sveikatingumo ir fizinio aktyvumo veiklų įvairovę (detalesnė analizė pateikiama VPS 9 priede).

1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius

VPS rengimo laikotarpiu siekiant išsiaiškinti gyventojų nuomonę ir poreikius buvo taikyti šie tyrimo metodai: vykdoma internetinė apklausa, organizuojami susitikimai ir grupinės diskusijos su vietos gyventojais, bendruomeninėmis organizacijomis, NVO ir verslo atstovais.

Internetinė apklausa buvo atliekama 2023 metų kovo – balandžio mėn. ir joje sudalyvavo 362 skirtingos lyties, įvairių amžiaus grupių, skirtingą išsilavinimą, užsiėmimą ir socialinį statusą turintys vietos gyventojai. Trumpai apie apklausą:

- Anketa buvo skelbiama Druskininkų VVG interneto svetainėje, Facebook paskyroje, platinama per vietos bendruomenes.
- Anketa sudaryta iš 16 klausimų (VPS priedas Nr. 10).

- Gyventojų buvo prašoma išskirti Druskininkų VVG teritorijos ypatumus, įvardinti opiausias socialines/kultūrinės, ekonomines, aplinkosaugines problemas, prašoma nurodyti, kokių konkrečių sričių plėtrai teiktų pirmenybę, klausiama, kokių paslaugų labiausiai trūksta ir kokių idėjų turi, kaip būtų galima pagerinti Druskininkų VVG teritorijos gyvenimo kokybę.
- 93,4 proc. apklausoje sudalyvavusių asmenų pritarė („Taip“ ir „Iš dalies“), kad strategijoje būtų skiriamas teminis dėmesys Druskininkų kaimiškųjų vietovių turizmo ir paslaugų plėtrai.

Susitikimai ir grupinės diskusijos. Metodas panaudotas susitikimų su vietos gyventojais, bendruomeninėmis organizacijomis, NVO ir verslo atstovais metu. Iš viso rengiant VPS suorganizuoti 10 susitikimų, juose dalyvavo per 350 vietos gyventojų. Susitikimuose diskutuota apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją ir vietos plėtros poreikius bei galimus sprendimus naujuoju laikotarpiu.

Atskira nevyriausybinių organizacijų apklausa nebuvo atliekama, kadangi 2022 metais Druskininkų savivaldybės NVO taryba atliko NVO lyderių tyrimą, todėl buvo remiamasi šio tyrimo duomenimis.

Apklausoje rezultatai. Atliktos apklausoje metu gyventojai išskyrė šias 5 pagrindines socialines/kultūrinės problemas:

- Neigiami demografiniai procesai (gyventojų skaičiaus mažėjimas, gyventojų vidutinio amžiaus didėjimas, gimstamumo mažėjimas, mirtingumo didėjimas ir pan.).
- Gyventojų laisvalaikio, užimtumo galimybių stoka.
- Paslaugų jaunimui trūkumas.
- Socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo stoka.
- Didelis socialiai remtinų gyventojų skaičius.

Gyventojai nurodė, kad pirmenybę teiktų šių sociokultūrinių sričių plėtrai:

- Socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo didinimas ir kokybės gerinimas.
- Jaunimo laisvalaikio užimtumas ir kitos paslaugos jaunimui.
- Švietimo, neformalaus ugdymo, laisvalaikio užimtumo paslaugų prieinamumo didinimas ir kokybės gerinimas.

Atliktos apklausoje metu gyventojai išskyrė šias 5 pagrindines ekonomines, aplinkosaugines problemas:

- Gyventojų motyvacijos dirbti stoka (maži atlyginimas, nepasitikėjimas savimi, socialinės išmokos).
- Mažos vietos gyventojų pajamos.
- Gyventojų įsidarbinimo galimybių stoka.
- Gyventojų kvalifikacijos, profesinių žinių ir/ar patirties trūkumas, atsižvelgiant į technologinius pokyčius.
- Neišnaudojamas esamas turizmo infrastruktūros potencialas.

Gyventojai nurodė, kad pirmenybę teiktų šių ekonomikos, aplinkosaugos sričių plėtrai:

- Parama darbo vietų kūrimui.
- Parama verslo kūrimui ir plėtrai.
- Kraštovaizdžio ir žaliosios aplinkos puoselėjimas.

Detalesnė informacija apie įvardintas Druskininkų VVG teritorijos gyventojų aktualiausias problemas ir poreikius pateikiama tyrimo ataskaitoje (žr. VPS 9 priede).

1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)

Gyventojų kaitos tendencijos.

Lyginamųjų metų (2011 m. ir 2021 m.) duomenimis gyventojų skaičius Druskininkų VVG teritorijoje nežymiai paaugo (+1 proc.): 2021 metais gyveno 7141 gyventojas (*seniūnijų duomenimis gyventojų skaičius VVG teritorijoje siekia 7720, tačiau čia ir toliau naudojama Lietuvos duomenų agentūros 2021 m. gyventojų surašymo statistika*), o 2011 metais – 7039 gyventojai (R5.1) [2].

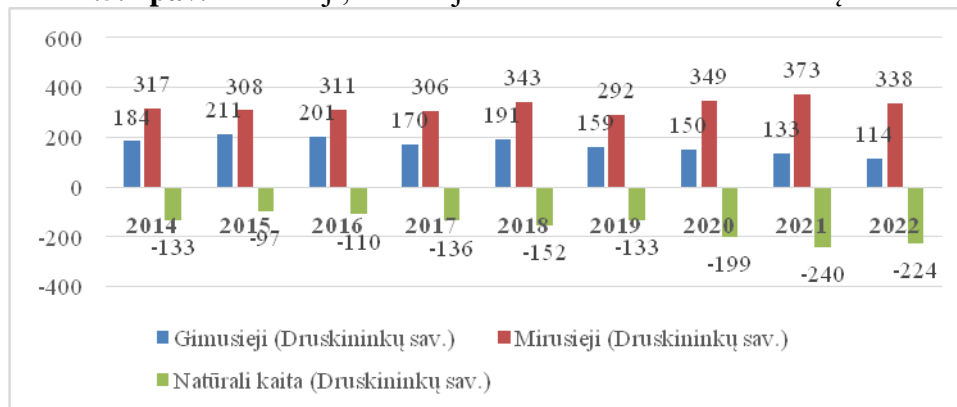
Lyginant duomenis tarp seniūnijų matyti, kad per 10 metų beveik 7 proc. sumažėjo gyventojų skaičius Leipalingio seniūnijoje ir beveik 9 proc. išaugo skaičius Viečiūnų seniūnijoje (žr. 1.5.1 lentelę), kurioje išsikūrę 2 iš 3 didžiausių gyvenviečių teritorijoje – Viečiūnai ir Neravai.

1.5.1 lentelė. Druskininkų VVG teritorijos gyventojų pasiskirstymas pagal seniūnijas

Teritorija	2011	2021	2011-2021 m. pokytis	2011-2021 m. pokytis, %
Druskininkų VVG	7039	7141	102	1%
Leipalingio sen.	3368	3143	-225	-6.70%
Viečiūnų sen.	3671	3998	327	8.90%

Galima daryti išvadą, kad gyventojų skaičius Druskininkų VVG teritorijoje didėja dėl didesnio atvykstančiųjų nei išvykstančiųjų gyventi kitur skaičiaus, kadangi natūrali gyventojų kaita Druskininkų savivaldybėje (įskaitant Druskininkų miestą) yra neigiama – per 2014-2022 m. laikotarpį Druskininkų savivaldybėje mirė 1400 gyventojų daugiau nei gimė (žr. 1.5.2 pav.) [2]. Druskininkų VVG teritorijos gyventojų skaičių gausina ir iš Druskininkų miesto į individualiuosius namus kaimo vietovėse besikeliantys gyventi kurorto gyventojai.

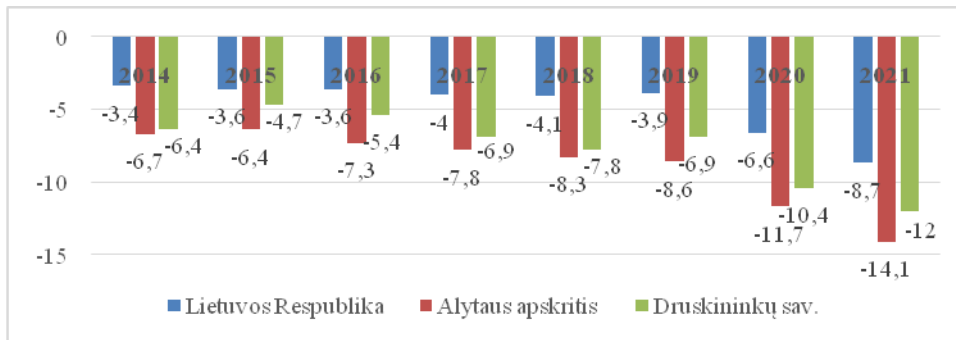
1.5.2 pav. Gimusieji, mirusieji ir natūrali kaita Druskininkų sav.

Lyginant 2014-2021 m. laikotarpio Druskininkų savivaldybės (apimant Druskininkų miestą) **natūralios gyventojų kaitos** rodiklius su Alytaus apskrities ir šalies analogiškais rodikliais pastebima, kad situacija Druskininkų savivaldybėje nuo 2014 m. prastėja: 2014 metais natūralios kaitos rodiklis 1 tūkst. gyventojų buvo -6,4 asmenys, o 2021 metais - -12 asmenų. Nors situacija Druskininkų savivaldybėje buvo palankesnė nei Alytaus apskrityje, vis tik šalies rodiklis 2021 metais buvo viršytas 1,4 karto (žr. 1.5.3. pav.) [2] (R5.2).

Atkreiptinas dėmesys, kad natūralios gyventojų kaitos rodiklio radikalus suprastėjimas tiek Druskininkų savivaldybėje, tiek visoje šalyje 2020-2021 metais lyginant su ankstesniais laikotarpiais buvo sąlygotas pasaulyje ir šalyje išplitusio Covid-19 viruso.

1.5.3 pav. Natūrali gyventojų kaita 1 tūkst. gyventojų

Neto gyventojų migracija Druskininkų savivaldybės teritorijoje (įskaitant Druskininkų miestą) per bendrą 2014–2021 m. laikotarpį buvo neigiama – iš savivaldybės išvyko 933 asmenimis daugiau negu atvyko. Tačiau verta pažymėti, kad šis rodiklis ženkliai ėmė gerėti nuo 2018 metų, o nuo 2020 metų tapo teigiamas – 2020 metais į Druskininkų savivaldybę atvyko 93, o 2021 metais – 34 asmenimis daugiau negu išvyko (žr. 1.5.4 lentelę) [2] (R5.3). Šio pokyčio priežastys kompleksinės: nuolatinės investicijos į kokybišką gyvenamąją aplinką ir paslaugas gyventojams, patraukli gyvenamoji aplinka, o galiausiai ir po koronaviruso pandemijos išitvirtinusios lankstesnės darbo sąlygos, leidžiančios daliai gyventojų dirbti iš bet kurio Lietuvos krašto.

1.5.4 lentelė. Druskininkų sav. gyventojų neto migracija

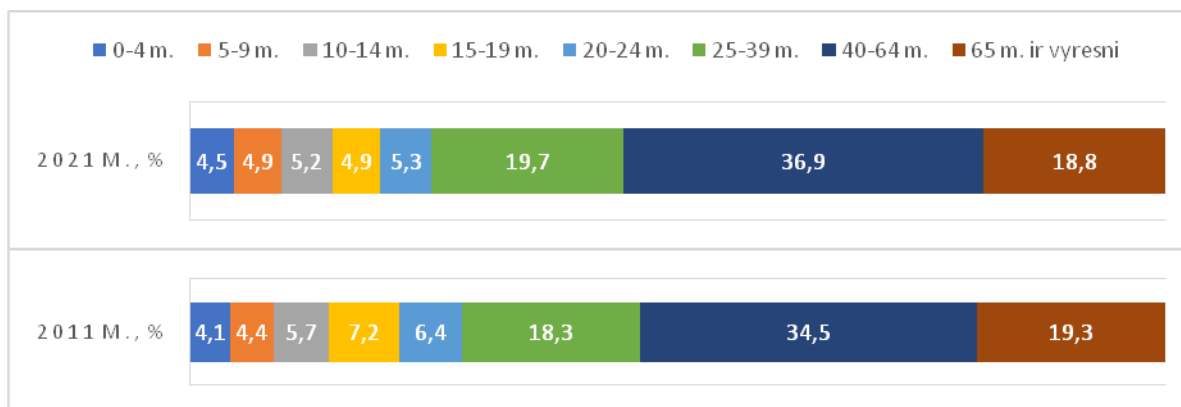
Druskininkų sav.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Pokytis per 2014-2021 m.
Atvykusieji	547	570	598	515	596	516	549	459	n.d.	4350
Imigrantai	267	239	278	153	234	262	290	265	803*	1988
Išvykusieji	634	569	689	556	665	658	600	483	n.d.	4854
Emigrantai	262	471	436	412	258	225	146	207	142*	2417
Gyventojų neto migracija										
Neto migracija	-82	-231	-249	-300	-93	-105	93	34	610*	-933

Duomenys apima Druskininkų miestą, 2022 m. duomenys išankstiniai (n.d. – nėra duomenų)

Atskirai verta pažymėti, kad išankstiniai 2022 metų duomenys rodo itin ženkliai išaugusią neto migraciją Druskininkų savivaldybėje. Vertinant pirminius Lietuvos duomenų agentūros duomenis matomas 2,5 karto išaugęs imigrantų skaičius – darytina prielaida, kad dalį šio skaičiaus sudaro ukrainiečiai, atvykę į Lietuvą po 2022 metais prasidėjusio karo Ukrainoje.

Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių. 2021 m. Druskininkų VVG teritorijos gyventojų struktūroje 44,3 proc. gyventojų sudarė jauni asmenys iki 40 m. amžiaus (žr. 1.5.5 pav.). 2021 m. lyginant su 2011 m. duomenimis, jaunų asmenų dalis gyventojų struktūroje sumažėjo 1,9 proc., 40–64 m. amžiaus asmenų dalis padidėjo 2,4 proc., o vyresnių nei 65 m. dalis sumažėjo 0,5 proc. (R5.4) [2].

1.5.5 pav. Druskininkų VVG teritorijos gyventojų pasiskirstymas pagal amžių

Paminėtina, kad medianinis gyventojų amžius (gyventojų amžiaus reikšmė, kuri atitinka gyventojų variacinės eilutės vidurinę reikšmę, t. y. dalija gyventojus į dvi vienodas dalis taip, kad pusė jų yra jaunesni nei medianinio amžiaus, kita pusė – vyresni) Druskininkų savivaldybėje (2014 m. – 46 metai, 2022 m. – 49 metai) yra didesnis nei Alytaus apskrityje (2022 m. – 48 metai) ar šalyje (2022 m. – 44 metai), kas rodo, jog savivaldybėje didėja vyresnio amžiaus gyventojų skaičius (R5.5) [2].

Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį išlieka pakankamai stabilus nuo 2011 metų: 2021 metų duomenimis Druskininkų VVG teritorijoje moterys sudarė 52 proc. VVG teritorijos gyventojų, tuo tarpu 2011 metais – 53 proc. Proporcija išlieka analogiška ir atskirose seniūnijose (žr. 1.5.6 lentelę) [2].

1.5.6 lentelė. Druskininkų VVG teritorijos gyventojų pasiskirstymas pagal lytį

Teritorija	2011			2021			2011-2021 m. pokytis, %		
	Visi	Vyrai	Moterys	Visi	Vyrai	Moterys	Visi	Vyrai	Moterys
Druskininkų VVG	7039	3334	3705	7141	3420	3721	1%	3%	0%
Leipalingio sen.	3368	1607	1761	3143	1515	1628	-6.70%	-6%	-8%
Viečiūnų sen.	3671	1727	1944	3998	1905	2093	8.90%	10%	8%

Gyventojų pasiskirstymas pagal tautybę. 2021 metais Druskininkų savivaldybėje gyveno lietuviai (91,6 proc.), lenkai (3 proc.), rusai (2,2 proc.), baltarusiai (1 proc.), ukrainiečiai (0,4 proc.), kitų tautybių asmenys (0,3 proc.); dalies gyventojų tautybė nenurodyta (žr. 1.5.7 lentelę) [2].

Bendra ne lietuvių tautybės gyventojų dalis Druskininkų savivaldybėje sudaro 6,8 proc., tuo tarpu VVG teritorijoje – 4,9 proc.

Atkreiptinas dėmesys, kad dėl 2022 metais prasidėjusio karo Ukrainoje į Lietuvą atvyko beveik 70 tūkst. ukrainiečių, kurių dalis įsikūrė Druskininkų savivaldybėje (bendras imigrantų skaičius Druskininkų savivaldybėje 2022 metais – 803 asmenys).

1.5.7 lentelė. Druskininkų sav. gyventojų skaičius (asmenys) pagal tautybę 2021 m.

Teritorija	Lietuviai	Kitos tautybės						Nenurodyta
		Iš viso	Lenkai	Rusai	Baltarusiai	Ukrainiečiai	Kitos	
Druskininkų sav.	18360	1686	606	440	190	71	55	325
Druskininkų VVG	6792	351	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0
Leipalingio sen.	3061	84	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0
Viečiūnų sen.	3731	267	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0

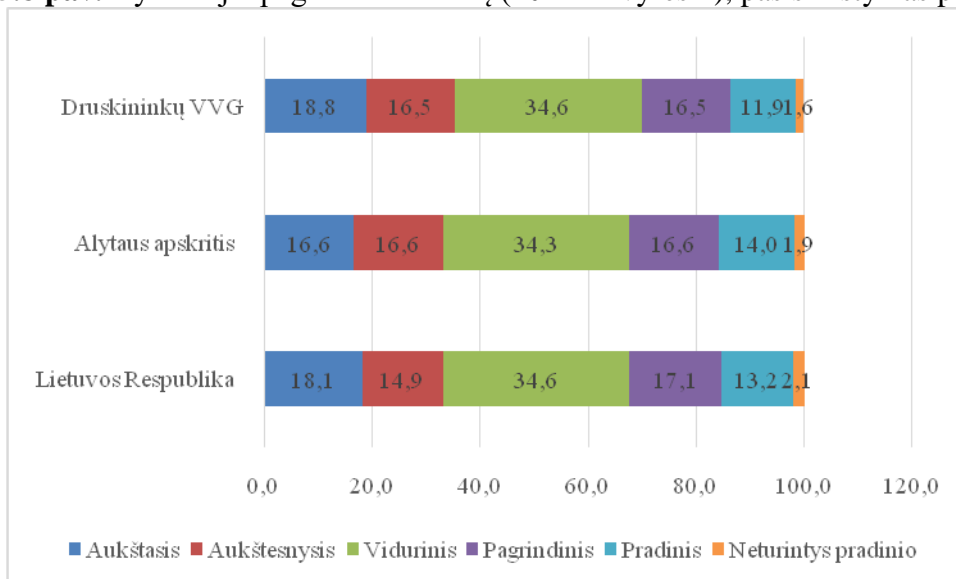
Gyventojų pasiskirstymas pagal išsilavinimą. Apibendrinus 2021 metų gyventojų ir būsto surašymo duomenis (analizuojamas kaimo gyventojų išsilavinimas, eliminuojant gyventojus, gyvenančius miestuose; žr. 1.5.8 pav.) [2] galima teigti, jog:

- Druskininkų VVG teritorijoje gyventojų su aukštoju išsilavinimu dalis gyventojų (vyresnių nei 10 m.) struktūroje yra didesnė nei Alytaus apskrityje ar šalyje;

- gyventojų su aukštesniu išsilavinimu dalis panaši į Alytaus apskrities, tačiau didesnė nei šalies;
- vidurinį ir pagrindinį išsilavinimą turinčių gyventojų rodiklis panašus kaip Alytaus apskrities ar šalies;
- gyventojų su pradiniu išsilavinimu, taip pat nebaigusių mokyklos ar neraštingų gyventojų dalis lyginant su Alytaus apskritimi ir šalimi buvo mažesnė.

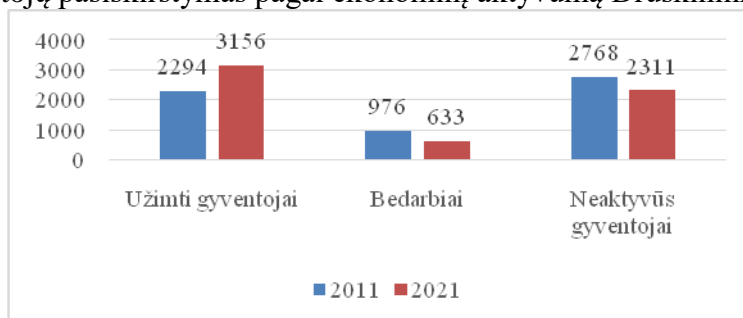
Lyginant 2021 metų ir 2011 metų duomenis atkreiptinas dėmesys, kad gyventojų su aukštu išsilavinimu dalis padidėjo nuo 12,5 proc. iki 18,8 proc. – tai rodo, kad Druskininkų VVG teritorija patraukli tiek išsilavinusiems naujakuriams, tiek baigusiems studijas jauniems žmonėms, kurie čia grįžta gyventi.

1.5.8 pav. Gyventojai pagal išsilavinimą (10 m. ir vyresni), pasiskirstymas proc.

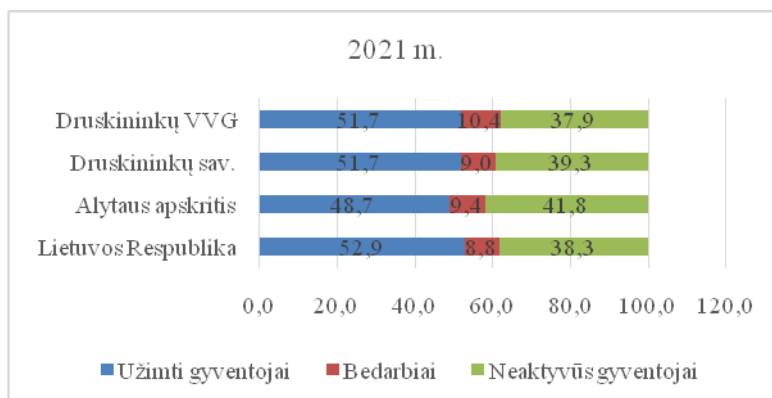
Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominį aktyvumą. 2021 metais Druskininkų VVG teritorijoje buvo 3156 užimti gyventojai, 633 bedarbiai ir 2311 neaktyvių gyventojų. Palyginus 2021 metų ir 2011 metų duomenis matyti, kad ženkliai išaugo užimtų gyventojų skaičius (37 proc.), sumažėjo bedarbių (-35 proc.) ir neaktyvių gyventojų (-16 proc.) skaičiai (žr. 1.5.9 pav.) [2].

1.5.9. pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominį aktyvumą Druskininkų VVG teritorijoje

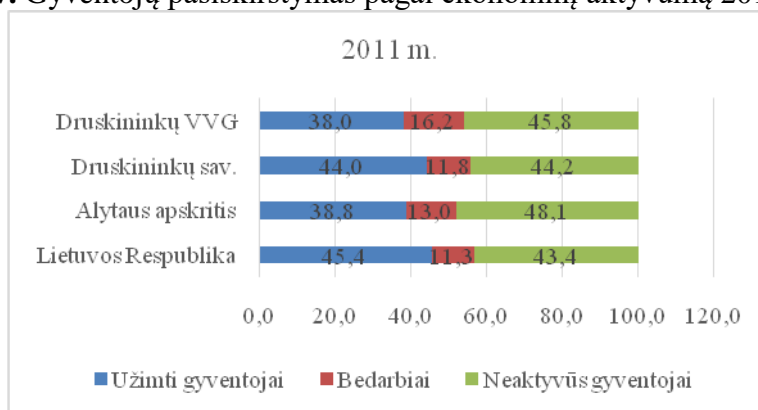
2021 metais užimti gyventojai sudarė 51,7 proc., bedarbiai – 10,4 proc., neaktyvūs gyventojai – 37,9 proc. visų Druskininkų VVG teritorijos gyventojų. Panaši tendencija atsikartoja tiek Druskininkų savivaldybėje (įskaitant Druskininkų miestą), tiek Alytaus apskrityje, tiek visoje šalyje (žr. 1.5.10 pav.).

1.5.10 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominį aktyvumą 2021 m., proc.

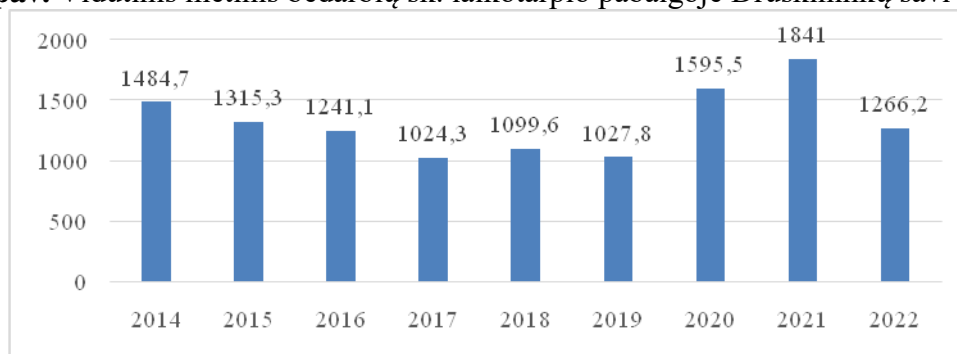
Lyginant su 2011 metais (žr. 1.5.11 pav.) [2] situacija ženkliai pagerėjo: 2021 metais užimtų gyventojų dalis išaugo 13,7 proc., bedarbių dalis sumažėjo 5,8 proc., o neaktyvių gyventojų dalis sumažėjo 7,9 proc. Šie rodikliai geresni nei Alytaus apskrityje ar visoje šalyje. Tuo pačiu būtina akcentuoti, kad 2021 metų duomenims įtaką jau turėjo šalyje prasidėjusi COVID-19 viruso pandemija, kuri ypač smogė turizmo paslaugų sektoriui ir jame dirbantiems asmenims.

1.5.11 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonominį aktyvumą 2011 m., proc.

2022 metų pabaigoje Druskininkų savivaldybėje (įskaitant Druskininkų miestą) buvo 1219 bedarbių (informacija apima visą Druskininkų sav. teritoriją, kadangi Druskininkų VVG teritorijos informacijos išskirti galimybės nėra) [6]. Bedarbių skaičius nuo 2014 metų nuosekliai mažėjo, išskyrus 2020 ir 2021 metus, kai teritoriją kaip ir visą šalį stipriai paveikė COVID-19 pandemija, ženkliai apribojusi apgyvendinimo, maitinimo ir kitų susijusių turizmo paslaugų teikimą, ko pasėkoje šiais metais bedarbių skaičius ženkliai išaugo. Pasibaigus pandemijai ir atšaukus pritaikytus apribojimus bedarbių skaičius atitinkamai ženkliai sumažėjo, nors į priešpandeminį lygį negrįžo (R5.6) (žr. 1.5.12 pav.).

1.5.12 pav. Vidutinis metinis bedarbių sk. laikotarpio pabaigoje Druskininkų savivaldybėje

Gyventojų pasiskirstymas pagal pragyvenimo šaltinį. Iš 2021 metų gyventojų ir būstų surašymo duomenų nėra galimybės sužinoti, kaip pasiskirsto gyventojai pagal pragyvenimo šaltinį (darbo užmokestis, pajamos iš savo ar šeimos verslo, pensija, pašalpa, stipendija, valstybės, šeimos ar kitų asmenų išlaikymas), tačiau galima išskirti, kad Druskininkų VVG teritorijos gyventojų struktūroje 2021 m. didžiausią dalį (51,7 proc.) sudarė dirbantys gyventojai. Antrą pagal dydį grupę sudarė asmenys, gaunantys pensiją ar kapitalo pajamas (24 proc.), o trečią grupę sudarė bedarbiai (10,4 proc.). Studentų ir moksleivių dalis sudarė 7,4 proc., o kiti asmenys, nepriklausantys darbo jėgai – 6,5 proc. [2]

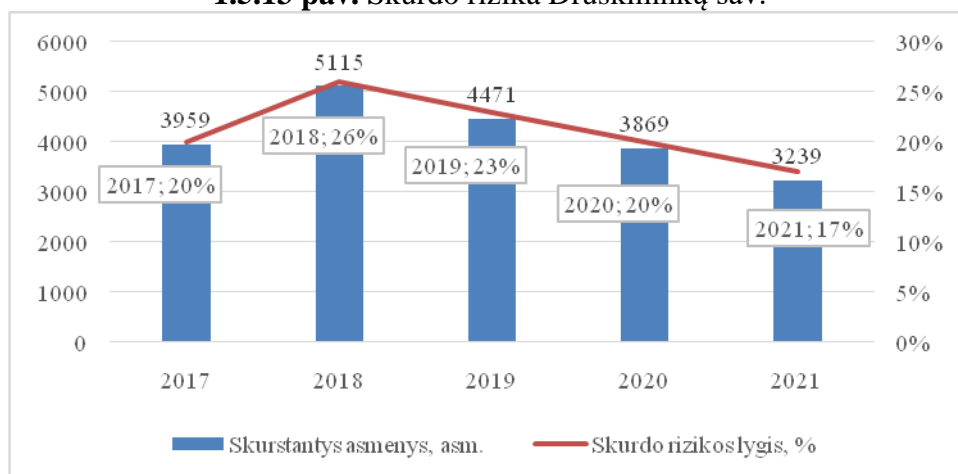
Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai.

Pastarąjį dešimtmetį Druskininkų savivaldybės ekonominė situacija nuosekliai gerėjo ir toliau buvo pritraukiamos naujos investicijos, kuriamos darbo vietos, didėjo gyventojų užimtumas ir pajamos, mažėjo bedarbių skaičius ir nedarbo lygis, tačiau 2019 m. pabaigoje prasidėjo Covid-19 pandemija, o 2022 m. vasario 24 d. karas Ukrainoje, dėl ko socialinės paramos sistema patyrė naujus iššūkius. Pasaulinė Covid-19 ligos pandemija turėjo milžinišką įtaką viso pasaulio ekonomikai. Šis globalus įvykis pakeitė visų visuomenės grupių gyvenimą, tarpusavio santykius, būdus ir pajamas, ko pasėkoje iki šiol yra reikalinga įvairi pagalba (tiek trumpalaikė, tiek ilgalaikė) senyvo amžiaus asmenims, neįgaliesiems, darbo bei pajamų netekusiems, vienišiesiems asmenims ir šeimoms, ypač patiriančioms socialinę riziką [7].

2022 m. vasario 24 d. Rusijos Federacijai pradėjus plačią karinę agresiją prieš Ukrainą, į Lietuvą nuolat atvyksta karo pabėgėliai. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis [8], 2023 metų balandžio 18 d. Lietuvoje gyveno 76 258 ukrainiečiai, dalis jų įsikūrė ir Druskininkų savivaldybėje. Siekiant sumažinti socialinę atskirtį, karo pabėgėliai įtraukiami į socialinės paramos sistemą. Laikiną leidimą gyventi Lietuvoje dėl humanitarinių priežasčių turintys ukrainiečiai gali gauti visas išmokas vaikams (įskaitant vaiko pinigus, o globjami vaikai – ir globos (rūpybos) išmoką), vienkartinę paramą įsikūrimui, būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijas, socialines pašalpas ir kitas socialines išmokas, jiems gali būti skiriamos ir teikiamos bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos.

Remiantis Socialinės paramos veiksmingumo indekso duomenimis [9] skurdą patiriančių asmenų dalis Druskininkų savivaldybėje sumažėjo 3 procentais ir ši dalis nuosekliai mažėja nuo 2018 metų (žr. 1.5.13 pav.). Pažymėtina, kad skurdo rizikos lygis Druskininkų savivaldybėje yra žemesnis nei šalies mastu – Lietuvoje šis rodiklis 2017 metais buvo 22,9 proc., o 2021 metais – 20 proc. Nepaisant žemėjimo tendencijos, rodiklis išlieka aukštas.

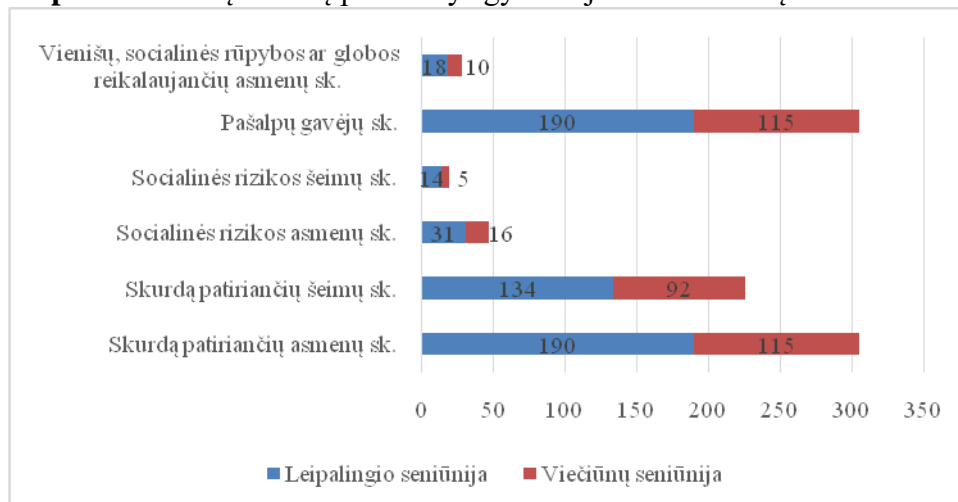
1.5.13 pav. Skurdo rizika Druskininkų sav.

Analizuojant 2022 metų Leipalingio ir Viečiūnų seniūnijų duomenis [10] matyti, kad nors Viečiūnų seniūnijoje gyvena daugiau gyventojų (3998; Leipalingio seniūnijoje – 3143), tačiau socialinė situacija šiek tiek prastesnė būtent Leipalingio seniūnijoje, kur tiek skurdą patiriančių asmenų dalis,

tiesiogiai gavėjų skaičius sudaro 6 proc. visų seniūnijos gyventojų, kai Viečiūnų seniūnijoje ši dalis yra 3 proc. (žr. 1.5.14 pav.).

1.5.14 pav. Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai Druskininkų VVG seniūnijose

Druskininkų VVG teritorijoje 2014 metais buvo 19 socialinės rizikos šeimų, kuriose augo 39 vaikai [11]. Socialinės rizikos šeimų skaičius 2022 metais išliko toks pat – 19, o jose augančių vaikų skaičius sumažėjo iki 17 [10].

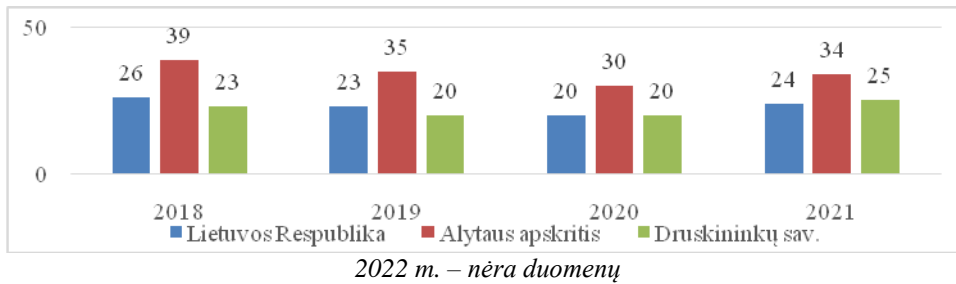
Vertinant pašalpų gavėjų skaičiaus kitimo tendencijas 2014-2022 metais [2] matyti, jog bendras socialines pašalpas gaunančių asmenų skaičius ženkliai sumažėjo: 2014 metais Druskininkų savivaldybėje pašalpas gavo 1020 asmenų, o 2022 metais socialinė pašalpa buvo skirta 591 gyventojui. Analogiška socialines pašalpas gaunančių asmenų skaičiaus mažėjimo tendencija matoma tiek Alytaus apskrityje, tiek šalyje. Tačiau svarbu pastebėti, jog iki 2020 metų mažėjęs socialinės pašalpos gavėjų skaičius 2021 ir 2022 metais vėl ūgtelėjo ir grįžo į 2019 metų lygį (žr. 1.5.15 lentelę).

1.5.15 lentelė. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius

Teritorija	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Druskininkų sav.	1020	774	623	499	434	390	385	502	591
Alytaus apskritis	10751	8457	6631	5460	5262	4719	3943	4709	4619
Lietuvos Respublika	140114	110701	87898	74548	71213	64604	56039	66597	64568

Vis tik lyginant Druskininkų savivaldybės socialinės pašalpos gavėjų skaičių, tenkantį 1 tūkst. gyventojui, su Alytaus apskritimi matyti, kad rodikliai iš esmės nesiskiria nuo 2018 (kai toks rodiklis pradėtas sekti), tačiau matomas ženklus atotrūkis nuo šalies rodiklio, kuris 1,3 karto didesnis nei Druskininkų sav., t. y., situacija Druskininkų savivaldybėje yra geresnė nei šalies mastu. Čia taip pat pastebimas pašalpos gavėjų skaičiaus ūgtelėjimas 2021 metais – tai sietina su Covid-19 viruso pandemija, jos sąlygotais apribojimais ir dėl to išaugusiu socialinių pašalpų poreikiu.

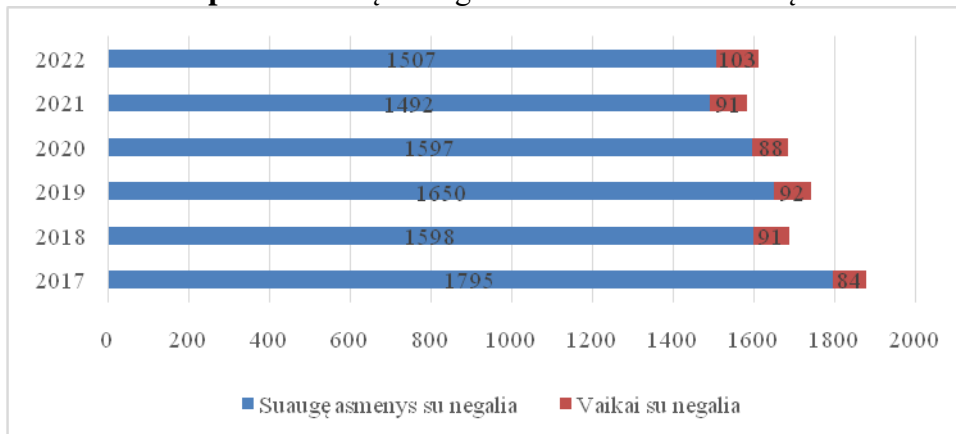
1.5.15 pav. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis [12] bendras asmenų su negalia skaičius Druskininkų savivaldybėje mažėja nuo 2017 metų (ankstesnių metų duomenys nepateikiami; žr. 1.5.16 pav.). 2022 metais asmenų su negalia dalis nuo visų savivaldybėje gyvenančių asmenų sudarė 7,96 proc., kai 2017 metais – 9,4 proc.

Vis tik verta atskirai išskirti suaugusių asmenų ir vaikų su negalia skaičius: nors suaugusių asmenų su negalia skaičius nuo 2017 metų sumažėjo nuo 1795 gyventojų iki 1507 asmenų 2022 metais, tačiau vaikų su negalia skaičius išaugo nuo 84 (2017 metais) iki 103 (2022 metais) [12].

1.5.15 pav. Asmenų su negalia skaičius Druskininkų sav.

Nors nėra oficialių duomenų, kiek VVG teritorijos gyventojų serga priklausomybės ligomis, akivaizdu, kad problema egzistuoja. Druskininkų visuomenės sveikatos biure įsteigta priklausomybių konsultanto pareigybė. Apsilankymai pas konsultantą yra konfidencialūs ir ataskaitose duomenys koduojami, todėl nėra galimybės išskirti, kiek buvo unikalių asmenų ar kokia jų gyvenamoji vieta, tačiau žinoma, kad 2021 metais įvyko 138 apsilankymai, 2022 metais – 135 apsilankymai. [13]

Seniūnijų duomenimis [10] Druskininkų VVG teritorijoje yra 28 vieniši, socialinės rūpybos ar globos reikalaujantys asmenys, kurie gauna reikalingas socialines paslaugas ir pagalbą į namus.

Apibendrinant analizuojamo laikotarpio Druskininkų VVG teritorijos socialinę situaciją darytinos šios išvados:

- pastebimas nežymus gyventojų skaičiaus didėjimas (+1 proc.) yra sąlygotas dėl didesnio atvykstančiųjų nei išvykstančiųjų skaičiaus, nes natūrali gyventojų kaita yra neigiama;
- gyventojų pasiskirstymas pagal amžių išlieka ganėtinai stabilus pagal skirtingas amžiaus grupes, o stebimi pokyčiai nežymūs;
- ženkliai išaugo gyventojų dalis su aukštuoju išsilavinimu, ir šis rodiklis viršija tiek Alytaus apskrities, tiek šalies rodiklius, kas rodo teritorijos patrauklumą čia įsikurti;
- ženkliai išaugo užimtų gyventojų skaičius (37 proc.), sumažėjo bedarbių (-35 proc.) ir neaktyvių gyventojų (-16 proc.) skaičiai – kadangi gyventojų skaičius VVG teritorijoje nežymiai paaugo, tai leidžia teigti, kad didėja gyventojų ekonominis aktyvumas;

- išaugus gyventojų skaičiui VVG teritorijoje stebimas tiek skurdą patiriančių asmenų, tiek pašalpų gavėjų skaičiaus mažėjimas, kas rodo gerėjančią regiono ekonominę situaciją;
- vis tik VVG teritorijos gyventojų apklausos metu socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo stoka buvo įvardinta kaip viena aktualiausių Druskininkų VVG teritorijos socialinių problemų (ją įvardino 21 proc. apklaustųjų), kas reiškia, jog dalis gyventojų nėra informuoti apie teikiamas ir/ar jiems priklausančias suteikti paslaugas (R5.7) [VPS 9 priedas]. Ši teiginį pagrindžia ir Druskininkų savivaldybės 2021-2029 metų strateginio plėtros plano SSGG analizė: Nepakankamas socialinių paslaugų žinomumas. *Savivaldybės gyventojų apklausa parodė, kad daliai gyventojų trūksta informacijos apie jiems priklausančią socialinę paramą ir paslaugas.* [14]

Socialinės situacijos atitikimas VVG teritorijos vizijai.

Druskininkų VVG vizija – darnioje bendrystėje kuriantis kraštas. Siekiama, kad VVG teritorija būtų patraukli gyventi užtikrinant gyventojams kokybišką aplinką ir paslaugas, atliepiančią jų poreikius, taip minimizuojant poreikį persikelti į kitas teritorijas ar emigruoti. Tai reiškia, kad ir toliau turi būti vystomos viešosios paslaugos, analizuojami gyventojų poreikiai, kad jie būtų atliepti. Tik taip galima užtikrinti, kad gyventojai jaustis bendrystėje, ne atskirti ar atstumti, o atliepus jų poreikius – gyventojams bus suteikiama erdvė ir galimybė dirbti ir kurti vardan Druskininkų VVG teritorijos gerovės.

1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija

Bendra informacija apie ekonominę situaciją

VVG teritorijos gyventojų užimtumas žemės ūkio, miškininkystės, žuvininkystės, pramonės, paslaugų sektoriuose. Informacija apie VVG teritorijos gyventojų užimtumą pagal ekonominę veiklą pateikiama 1.6.1 lentelėje.

1.6.1. lentelė. Druskininkų VVG gyventojų skaičius (asmenys) pagal ekonominę veiklą 2021 m.

Teritorija	Visi sektoriai	Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	Pramonė*	Statyba	Didmeninė ir mažmeninė prekyba**	Transportas ir saugojimas	Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla; informacija ir ryšiai	Finansinė ir draudimo veikla, nekilnojamojo turto operacijos	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	Administracinė ir aptarnavimo veikla	Švietimas	Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	Kita aptarnavimo veikla***
<i>Gyventojų skaičius</i>													
Druskininkų VVG	2911	185	451	229	453	160	356	66	56	133	227	391	204
Leipalingio sen.	1264	140	143	125	215	73	136	26	14	73	86	146	87
Viečiūnų sen.	1647	45	308	104	238	87	220	40	42	60	141	245	117
<i>Gyventojų struktūra, %</i>													
Druskininkų VVG	100	6.4	15.5	7.9	15.6	5.5	12.2	2.3	1.9	4.6	7.8	13.4	7.0
Leipalingio sen.	100	11.1	11.3	9.9	17.0	5.8	10.8	2.1	1.1	5.8	6.8	11.6	6.9
Viečiūnų sen.	100	2.7	18.7	6.3	14.5	5.3	13.4	2.4	2.6	3.6	8.6	14.9	7.1

* Pramonė - kasyba ir karjerų eksploatavimas, apdirbamoji gamyba, elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas, vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas.

** Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas.

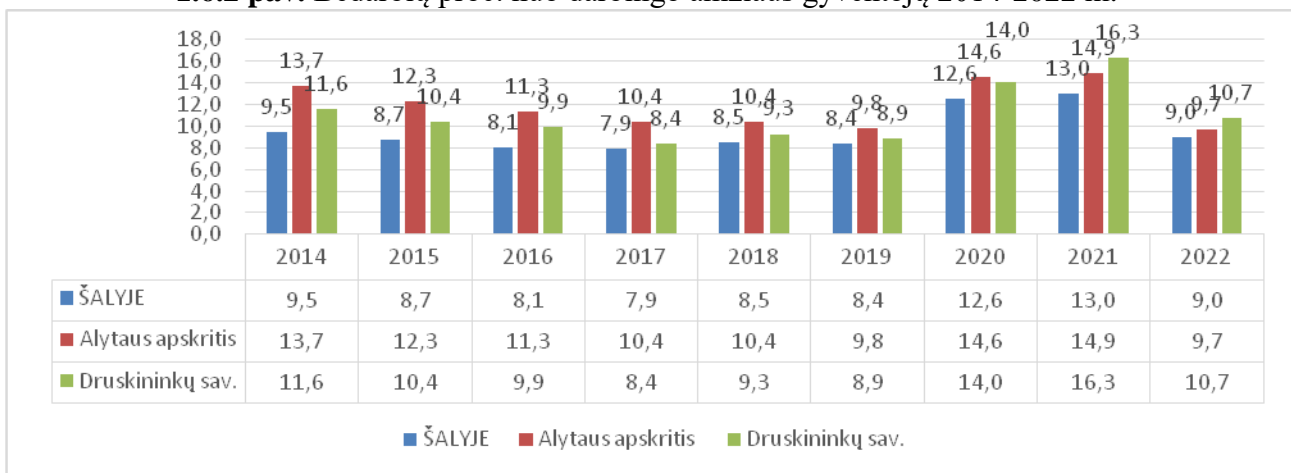
*** Kita aptarnavimo veikla - Meninė, pramoninė ir poilsio organizavimo veikla; kita aptarnavimo veikla; namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtą nediferencijuojamą

Remiantis 2021 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis [2] didžioji dalis Druskininkų VVG teritorijos užimtų gyventojų dirba paslaugų sektoriuje – 78,2 proc. (R6.1), iš jų išskirtinos prekybos (15,6 proc.), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų (13,4 proc.) bei žmonių sveikatos priežiūros veiklos (12,2 proc.). Toliau pagal darbuotojų skaičių rikiuojasi pramonės sektorius – 15,5 proc. bei žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektorius - 6,4 proc.

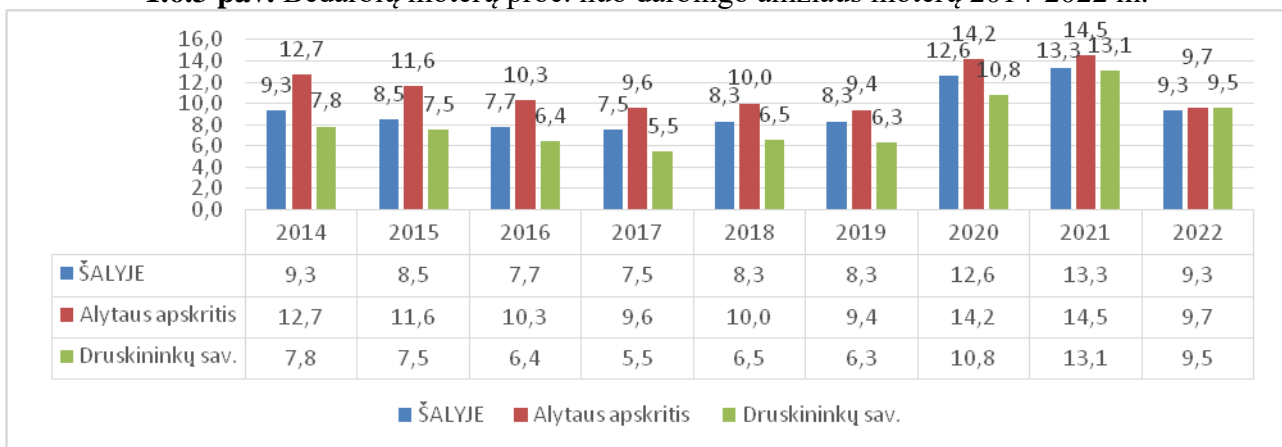
Gyventojų pasiskirstymas pagal ekonomines veiklas išliko labai panašus kaip ir 2011 m.: remiantis 2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis didžiausia užimtųjų dalis buvo žmonių sveikatos priežiūros srityje (20,4 proc. visų užimtųjų), prekyboje (13,6 proc.) bei pramonėje (10,1 proc.). Galima teigti, kad toks gyventojų pasiskirstymas yra nulemtas aiškiai į turizmą orientuotos vietos ekonomikos.

Nedarbo lygis ir jo tendencijos. Situacija darbo rinkoje pateikiama paveiksluose 1.6.2-1.6.4, tačiau informacija apima visą Druskininkų sav. teritoriją, kadangi Druskininkų VVG teritorijos informacijos išskirti galimybės nėra.

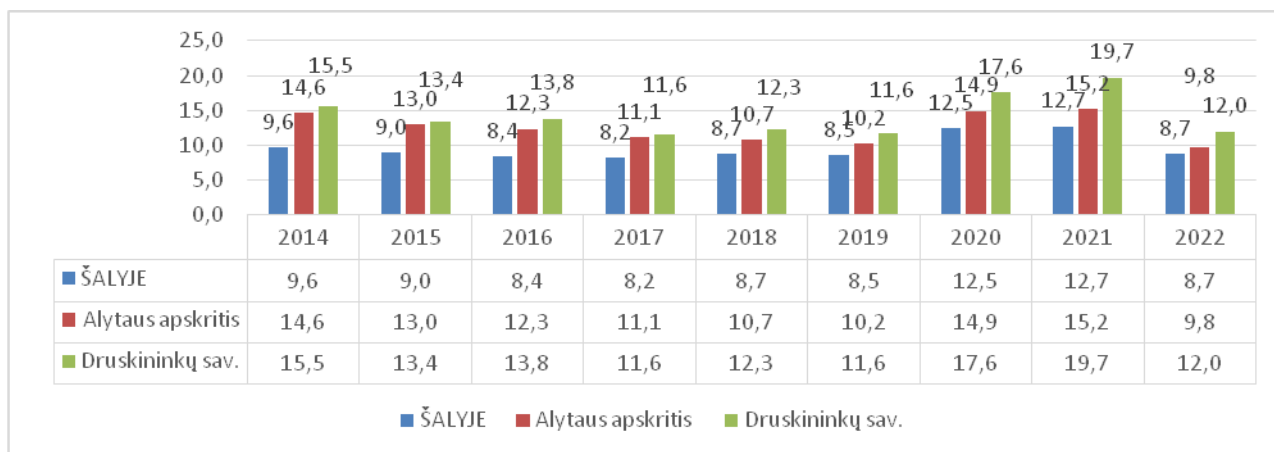
1.6.2 pav. Bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų 2014-2022 m.

1.6.3 pav. Bedarbių moterų proc. nuo darbingo amžiaus moterų 2014-2022 m.

1.6.4 pav. Bedarbių vyrų proc. nuo darbingo amžiaus vyrų 2014-2022 m.

Analizuojamu 2014-2022 m. laikotarpiu nedarbo lygis Druskininkų savivaldybėje sumažėjo 0,9 proc. (R6.2) ir 2022 m. pasiekė 10,7 proc. bei buvo aukštesnis už analogišką regiono (9,7 proc.) ir šalies rodiklį (9 proc.) (R6.3). Bedarbių moterų dalis nuo darbingo amžiaus moterų skaičiaus siekė 9,5 proc. ir koreliavo su šalies vidurkiu. Bedarbių vyrų dalis nuo darbingo amžiaus vyrų skaičiaus siekė 12 proc. ir buvo 3,3 proc. aukštesnis už analogiško rodiklio vidurkį šalies mastu, kuris siekė 8,7 proc. (R6.4).

Tendencija, jog Druskininkų savivaldybėje bedarbių vyrų dalis nuo darbingo amžiaus vyrų yra aukštesnė, lyginant su analogiško rodiklio vidurkiu šalies mastu, pastebima visu 2014-2022 m. laikotarpiu. Galima teigti, kad aukštas nedarbas ir didesnė bedarbių vyrų dalis nuo darbingo amžiaus vyrų yra sąlygoti verslo įmonių, o ypač „vyrų sektorių“ statybos ir pramonės sektorių, trūkumo, o tą galima paaiškinti Druskininkų savivaldybės specifika: dėl miesto geografinės padėties ir apibrėžtų teritorijų vystymo principų ribojama pramonės ir sandėliavimo, žemės ūkio gamybos pastatų ir specializuotų ūkių su taršia gamyba plėtra. Dėl to potencialiais investuotojais išlieka įmonės, kurių vystymo kryptys yra tiesiogiai susijusios su turizmo ir rekreacijos, medicinos paslaugų, žalios ir švrios pramonės vystymu (R6.5). Tuo tarpu kitiems ūkio subjektams Druskininkų savivaldybė nėra tokia patraukli investicijoms [15].

Laisvų darbo vietų skaičius ir tendencijos

1.6.5 lentelė. Laisvų darbo vietų (naujų) skaičius Druskininkų sav. 2014-2022 m.

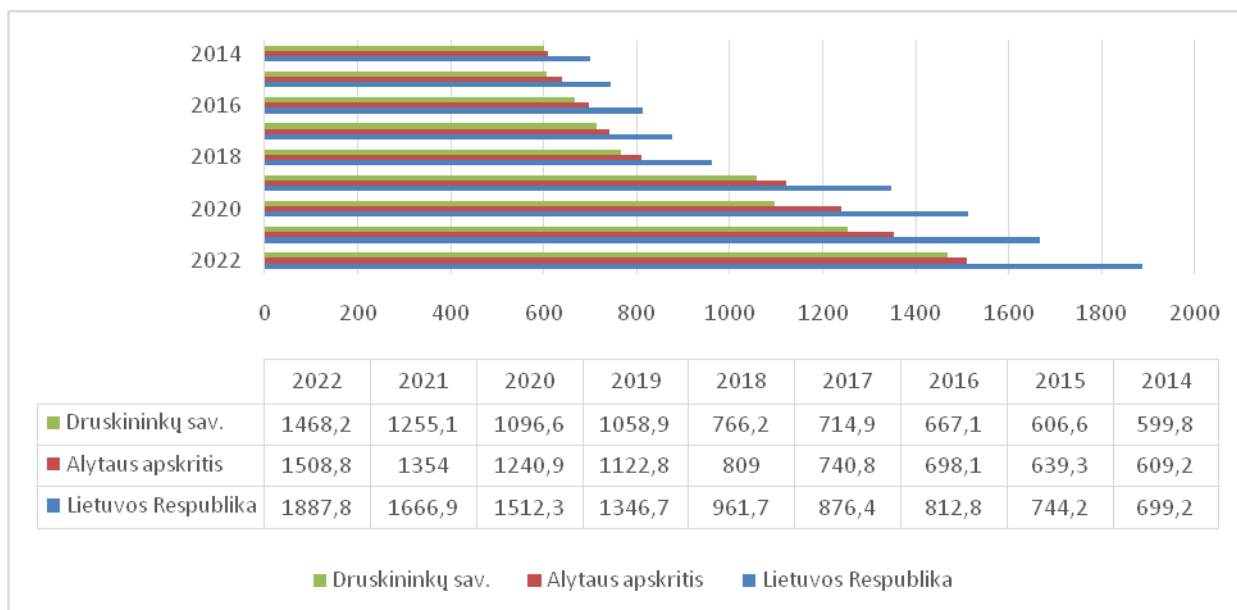
Teritorija	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
Lietuvos Respublika	5,845	7,717	8,699	9,265	10,431	8,528	10,015	15,952	9,859	40.7%
Alytaus apskritis	292	254	220	255	398	293	264	568	298	2.0%
Druskininkų sav.	56	46	43	38	41	46	44	79	61	7.8%

* Pokytis per 2014-2022 m.

Laisvų darbo vietų skaičius 2022 m. siekė 61, darbo pasiūla buvo 7,8 proc. didesnė nei 2014 m. Darbo pasiūlos augimas buvo aukštesnis nei analogiškas regiono (2 proc.), tačiau ženkliai mažesnis nei analogiškas šalies rodiklis, kuris siekė 40,7 proc. (R6.6). Daugiausiai laisvų darbo vietų buvo turizmo paslaugų sektoriuje, siūlytas darbas virėjams, kambarinėms, padavėjams [16], o tai aukštos kvalifikacijos ar aukštojo išsilavinimo nereikalaujantys darbai, kurie yra prasčiau apmokami (R6.7).

Darbo užmokestis. Paveiksle 1.6.6 pateikiama informacija apie vidutinį bruto darbo užmokestį 2014-2022 metais Druskininkų savivaldybėje, Alytaus apskrityje ir Lietuvos Respublikoje. Informacija apima visą Druskininkų sav. teritoriją, kadangi Druskininkų VVG teritorijos informacijos išskirti galimybės nėra.

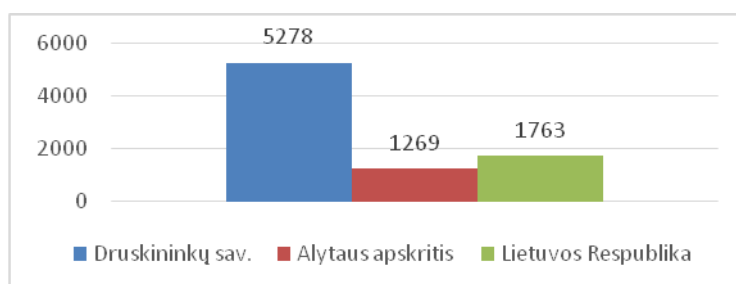
1.6.6 pav. Bruto darbo užmokestis 2014-2022 metais

Vidutinis bruto darbo užmokestis visu analizuojamu 2014-2022 m. laikotarpiu buvo mažesnis tiek už Alytaus apskrities, tiek už Lietuvos Respublikos darbo užmokestį. 2022 m. pab. šis rodiklis Druskininkų savivaldybėje buvo 2,8 proc. mažesnis nei Alytaus apskrityje bei 28,6 proc. mažesnis nei Lietuvos Respublikos vidurkis (R6.8). Mažesni darbo užmokestį nei šalyje galima paaiškinti tuo, kad Druskininkų savivaldybėje vyrauja į turizmą nukreiptų paslaugų sektorius, kuriame darbo užmokestis yra mažesnis nei finansinių, IT ir pan. paslaugų ar gamybos sektoriaus darbo užmokestis.

Informaciją apie ES ir kitų fondų pritraukimą į teritoriją. Remiantis ES paramos portalo www.esinvesticijos.lt informacija Druskininkai itin sėkmingai pritraukė ES fondų paramą 2014-2022 m. Paramos lėšų pritraukimo informacija pateikiama 1.6.5 paveiksle. Informacija apima visą Druskininkų sav. teritoriją, kadangi Druskininkų VVG teritorijos informacijos išskirti galimybės nėra.

1.6.7 pav. ES fondų lėšų pritraukimas į Druskininkų sav. 2014-2022 m., Eur/1 gyventojui

Druskininkų savivaldybei 2014-2022 m. išmokėta 105,7 mln. Eur paramos, visoms Alytaus regiono savivaldybėms kartu sudėjus – 179,3 mln. Eur, o Lietuvos Respublikai 5 mlrd. Eur [17]. Išmokėtą paramą eurais padalijus iš gyventojų skaičiaus (2014-2022 vidurkis), matome, kad ES parama 2014-2022 m. Druskininkų sav. siekė 5278 Eur/gyventojui, Alytaus apskrityje – 1269 Eur/gyventojui, o Lietuvos vidurkis buvo 1763 Eur/gyventojui (R6.9). Galima teigti, kad Druskininkų savivaldybė, ES paramos pritraukimo aspektu, regione stipriai lyderiauja.

Didžiausi analizuojamo laikotarpio Druskininkų savivaldybės ES ir kitų fondų investiciniai pasiekimai: amatų centro „Menų kalvė“, keltuvo „Lynų kelias“ įrengimas, Kultūros ir kongresų rūmų (Maironio g. 7/T.Koščiūškos g. 6, Druskininkuose) rekonstrukcijos pradžia, Leipalingio dvaro kapitalinis remontas, Druskininkų savivaldybės susisiekimo infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra.

Labai svarbu ir toliau sėkmingai pritraukti ir naudotis tiek ES, tiek kitų viešųjų fondų paramos galimybės verslui, turizmo infrastruktūros plėtrai, socialinių paslaugų vystymui, atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimui.

Ne žemės ūkio sektorius

Žemės ūkiui alternatyvių veiklų pobūdis ir skaičius. Ūkio subjektų pasiskirstymas pagal veiklas ir jų skaičius Druskininkų sav. pateikiamas 1.6.8 lentelėje. Druskininkų VVG teritorijos informacijos išskirti galimybės nėra.

1.6.8 lentelė. Veikiantys ūkio subjektai Druskininkų sav. 2014-2022 m.

Sektorius (EVRK kodas)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*, %	Struktūra 2022 m., %
Visi sektoriai	592	585	642	688	691	678	686	675	692	16.9	100
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (A)	10	11	9	9	13	9	8	10	12	20	1.7
Kasyba ir karjerų eksploatavimas (B)	n.d.	1	1	1	1	1	1	1	1	n.d.	0.1
Apdirbamoji gamyba (C)	46	46	51	56	56	54	53	47	49	6.5	7.1
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas (D)	1	2	3	4	3	2	2	2	3	200	0.4
Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas (E)	2	2	2	1	1	2	2	2	2	0	0.3
Statyba (F)	31	37	36	38	41	44	47	49	48	54.8	6.9
Didmeninė ir mažmeninė prekyba (G)**	109	118	120	117	124	117	119	116	126	15.6	18.2
Transportas ir saugojimas (H)	36	43	47	49	52	51	54	54	58	61.1	8.4
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla (I)	40	37	44	48	42	41	43	45	47	17.5	6.8
Informacija ir ryšiai (J)	8	8	11	10	11	9	9	9	8	0	1.2
Finansinė ir draudimo veikla (K)	2	2	2	3	2	2	2	2	2	0	0.3
Nekilnojamojo turto operacijos (L)	36	43	49	48	44	40	38	36	37	2.8	5.3
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla (M)	27	29	26	34	33	34	39	34	32	18.5	4.6
Administracinė ir aptarnavimo veikla (N)	30	34	31	34	33	35	32	33	36	20	5.2
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas (O)	3	4	4	4	4	3	3	3	3	0	0.4
Švietimas (P)	23	18	24	24	23	23	20	21	23	0	3.3
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (Q)	29	29	31	37	36	36	37	35	35	20.7	5.1
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (R)	30	22	28	41	36	37	37	34	33	10	4.8
Kita aptarnavimo veikla (S)	129	99	123	130	136	138	140	142	137	6.2	19.8

* Pokytis per 2014-2022 m.

** Didmeninė ir mažmeninė prekyba, transporto priemonių remontas (G).

Druskininkų sav. žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės ūkio subjektai sudaro tik 1,7 proc. veiklų. Daugiausia ūkio subjektų veikia, t. y. svarbiausios ne žemės ūkio ekonominės veiklos Druskininkų sav.:

- kitos aptarnavimo veiklos, pvz. asmenų aptarnavimo veikla (kirpyklos, grožio salonai, fizinės gerovės/sveikatingumo užtikrinimo ir pan.) ar kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas sektoriuje – 19,8 proc.,
- didmeninės ir mažmeninės prekybos sektorius – 18,2 proc.,
- transporto sektorius – 8,4 proc.

Analizuojamu 2014-2022 m. laikotarpiu didžiausias ūkio subjektų skaičiaus augimas pastebimas statybos sektoriuje – 22 naujos įmonės, bei transporto ir prekybos sektoriuose – po 17 naujų įmonių. Augimą statybos sektoriuje galima sieti su apribojimais verstis statyba per verslo liudijimus. Analizuojamu laikotarpiu Druskininkų sav. ūkio subjektų skaičiaus augimas sudarė 16,9 proc. ir atsiliko nuo analogiško Alytaus regiono rodiklio – 19,8 proc. bei šalies rodiklio – 25 proc. (R6.10).

Smulkiųjų ir vidutinio verslo subjektai, jų darbuotojų skaičius. Druskininkų sav. veikiančių įmonių skaičius pagal dydį bei jose dirbančių darbuotojų skaičius pateikiamas 1.6.9 ir 1.6.10 lentelėse. Druskininkų VVG teritorijos informacijos išskirti galimybės nėra.

1.6.9 lentelė. Druskininkų sav. veikiančios įmonės pagal dydį, 2014-2022 m.

Įmonės	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*, %	2022 m. struktūra, %
Iš viso pagal darbuotojų skaičių	409	447	472	502	502	487	495	481	502	23	100
0–4 darbuotojai	236	277	285	307	305	305	323	329	353	32	85
5–9 darbuotojai	87	93	103	115	112	101	89	74	74		
10–19 darbuotojų	43	30	39	36	36	38	34	29	29	-25	10
20–49 darbuotojai	25	29	26	24	30	21	27	25	22		
50–99 darbuotojai	11	11	11	11	11	12	13	12	12	31	4
100–149 darbuotojai	3	2	3	4	3	5	3	7	6		
150–249 darbuotojai	2	2	2	2	2	2	2	2	3		
250–499 darbuotojai	2	2	2	2	2	2	3	2	2	50	1
500–999 darbuotojai	0	1	1	1	1	1	1	1	1		
1 000 ir daugiau darbuotojų	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

* Pokytis per 2014-2022 m.

1.6.10 lentelė. Darbuotojų skaičius įmonėse Druskininkų sav. 2014-2022 m.

Įmonės	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*, %	2022 m. struktūra, %
Iš viso pagal darbuotojų skaičių	4744	5117	5350	5405	5518	5524	5574	5653	5554	17	100
0–4 darbuotojai	466	570	550	550	568	558	590	555	579	5	19
5–9 darbuotojai	558	619	661	751	704	656	575	495	495		
10–19 darbuotojų	562	393	524	499	480	521	450	377	388	-24	19
20–49 darbuotojai	847	939	892	804	935	665	794	771	685		
50–99 darbuotojai	780	833	796	781	790	848	941	849	809	36	38
100–149 darbuotojai	360	252	350	470	361	567	368	865	711		
150–249 darbuotojai	403	383	381	379	413	400	321	419	578		
250–499 darbuotojai	768	567	575	569	602	635	906	681	677	70	24
500–999 darbuotojai	0	561	621	602	665	674	629	641	632		
1 000 ir daugiau darbuotojų	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

* Pokytis per 2014-2022 m.

Remiantis LR smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymu [18], įmonės turinčios iki 10 darbuotojų yra priskiriamos prie labai mažų įmonių, įmonės turinčios iki 50 darbuotojų priskiriamos prie mažų įmonių ir įmonės turinčios iki 250 darbuotojų priskiriamos prie vidutinių įmonių. Kaip matome, 85 proc. veikiančių įmonių buvo labai mažos, o jose dirbo 19 proc. įmonėse dirbančiųjų asmenų, 10 proc. – mažos įmonės, kuriose dirbo 19 proc. dirbančiųjų, 4 proc. – vidutinės įmonės su 38 proc. dirbančiųjų ir tik 1 proc. – didelių įmonių su 24 proc. dirbančiųjų (R6.11).

Analizuojamu 2014-2022 m. laikotarpiu didžiausias įmonių skaičiaus augimas pastebimas labai mažų ir vidutinių įmonių grupėse, atitinkamai 32 proc. ir 31 proc. Mažų įmonių grupėje stebimas 25 proc. įmonių skaičiaus kritimas. Darbuotojų skaičius minimu laikotarpiu labiausiai augo didelėse ir vidutinėse įmonėse, atitinkamai 70 proc. ir 36 proc., labiausiai mažėjo vidutinėse įmonėse – 36

proc. Ši informacija leidžia daryti išvadą, kad daugiausiai darbo vietų – 76 proc. sukuria smulkus ir vidutinis verslas (R6.12), todėl jo plėtra turi būti skatinama.

Bendruomeninio ir (arba) socialinio verslo tendencijos. Analizuojamu 2014-2022 metų periodu bendruomeninis ir (arba) socialinis verslas Druskininkų VVG teritorijoje įsitvirtino. Šiai dienai galima įvardyti sėkmingai veikiančius verslus (žr. 1.6.11 lentelę) (R6.13):

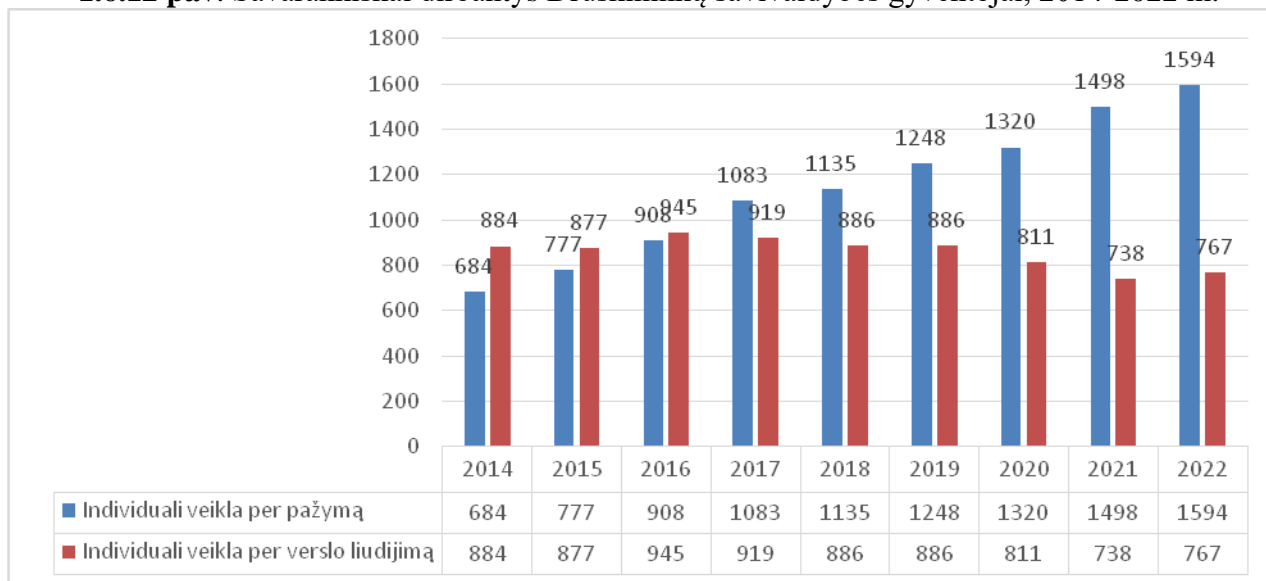
1.6.11 lentelė. Bendruomeninio ir (arba) socialinio verslo vykdytojai Druskininkų VVG teritorijoje

Eil. Nr.	Organizacija	Veikla
1.	Asociacija „Sanatorijoje su žirgu“	Teikiamos laisvalaikio organizavimo bei sveikatinimo paslaugos Druskininkų savivaldybės kaimiškojoje teritorijoje: jodinėjimo pamokos, fotosesijos su žirgais, dailės terapinių su žirgais bei terapinių užsiėmimų su žirgais organizavimo paslaugos.
2.	Asociacija „Aktyvaus laisvalaikio kaimo bendruomenė“	Verslas skirtas mažinti kaimo gyventojų socialinę atskirtį, aprūpinant kaimo gyventojus namų ūkių bei kitomis būtiniausiomis paslaugomis: kelių valdymas ir priežiūra, sodų, parkų ir kitų želdinių priežiūra ir aptarnavimas, viešų ir privačių pastatų fasadų valymas, fasadų dažymas, malkų gamyba.
3.	Asociacija Leipalingio miestelio bendruomenė	Vaikų dienos užimtumo centro veikla. Akredituotos socialinės paslaugos teikiamos bendruomenės narių.
4.	Asociacija Viečiūnų bendruomenė „Versmė“	Vaikų dienos užimtumo centro veikla. Akredituotos socialinės paslaugos teikiamos bendruomenės narių.
5.	Asociacija Viečiūnų bendruomenė „Versmė“	Socialinės paslaugas senyvo amžiaus vienišiemis žmonėmis, teikiamos bendruomenės narių.

Bendruomeninio ir (arba) socialinio verslo Druskininkų VVG teritorijoje perspektyva yra labai pozityvi – matydamos geruosius pavyzdžius bendruomenės ir kitos organizacijos išreiškė aiškų poreikį tokio verslo steigimui ir plėtrai (plačiau 1.4. dalyje). Be to, palankų požiūrį į bendruomeninį ir socialinį verslą demonstruoja vietos valdžia, kuri į soc. paslaugų tiekėjų tinklą jau įtraukė 2 kaimo bendruomenes (R6.14), o NVO bei bendruomeninių organizacijų įtraukimą į soc. paslaugų teikėjų tinklą kelia sau kaip vieną pagrindinių tikslų [7].

Svarbiausios ne žemės ūkio ekonominės veiklos. Druskininkų savivaldybės ekonomika yra itin orientuota į turizmą, todėl natūralu, kad didžiosios daugumos veikiančių ūkio subjektų veikla yra tiesiogiai ar iš dalies susijusi su turizmo paslaugų teikimu (R6.15): apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla; meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla; didmeninė ir mažmeninė prekyba; nekilnojamojo turto operacijos; žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas; administracinė ir aptarnavimo veikla. Be to, turizmo srityje veikiančių ūkio subjektų sąrašą papildo grožio salonai, kirpyklos, juvelyrinių dirbinių, rūbų, avalynės, dviračių ir kitų asmeninių ir buitinių daiktų taisymo paslaugas teikiančios įmonės, priskirtos ekonominės veiklos rūšiai „Kita aptarnavimo veikla“. Tokią išvadą leidžia daryti ir 1.6.1 bei 1.6.8 lentelėse pateikiama statistinė informacija.

Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius. Savarankiškai pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą dirbančių Druskininkų savivaldybės teritorijos gyventojų skaičius pateikiamas 1.6.12 paveiksle [19]. Druskininkų VVG teritorijos informacijos išskirti galimybės nėra.

1.6.12 pav. Savarankiškai dirbantys Druskininkų savivaldybės gyventojai, 2014-2022 m.

Asmenų įsigijusių verslo liudijimus skaičius nuo 2014 m. iki 2022 m. sumažėjo 15 proc. ir 2022 m. siekė 767 asmenis. Tačiau asmenų vykdančių individualią veiklą padaugėjo net 2,3 karto ir 2022 m. siekė net 1594 asmenis (R6.16). Tokį savarankiškai dirbančių gyventojų padidėjimą galima paaiškinti didėjančiu asmenų verslumu, iniciatyva imtis savo veiklos bei augančiu gyventojų sąmoningumu apie mokesčių mokėjimą. Individualios veiklos per verslo liudijimą mažėjimo tendencija stebima dėl vis didesnių ribojimų, pvz. 2019-2020 m. įvesti ribojimai asmenis besiverčiantiems statyba ar automobilių remontu. Dėl šių priežasčių, asmenų vykdančių individualią veiklą pagal pažymą skaičiaus didėjimo tendencija išliks. Savarankiškas asmenų darbas pagal verslo liudijimus ir/ar individualią veiklą yra puiki priemonė kovoti su nedarbu, todėl turėtų būti skatinama bei remiama.

Pramonės ir stambaus ne žemės ūkio verslo subjektai ir dirbančių juose skaičius. Remiantis Druskininkų sav. administracijos pateikiama informacija [20], Druskininkų VVG teritorijoje veikia 9 pramonės ir stambaus ne žemės ūkio verslo subjektai, kuriose dirba 383 darbuotojai:

1) Viečiūnų seniūnija:

- UAB „Oetiker Lietuva. Veikla: automobilių atsarginių dalių gamyba, 83 darbuotojai.
- UAB „Hombergs Safety system“. Veikla: saugos komponentų vaikiškoms automobilinems kėdutėms gamyba, 94 darbuotojai.
- UAB „Akvavita“. Veikla. Mineralinio vandens išpilstymas, 42 darbuotojai.
- UAB „Stiklporas“. Veikla: statybinių medžiagų gamyba, 27-35 darbuotojai.
- UAB „Maxima“. Veikla: prekyba maisto ir pramonės prekėmis, 14 darbuotojų.

2) Leipalingio seniūnija:

- UAB „Medinita“. Veikla: medienos apdirbimas, statybinės medienos ruošas, miškovežio paslaugos, rąstinių namų gamyba, žemės kasimo darbai, transporto paslaugos, 52 darbuotojai.
- UAB „Leimesta“. Veikla: melioracija, tvenkinių kasimas, inžineriniai tinklai, hidrotechninė statyba, kelių statyba, ežerų valymas, gerbūvis, mechanizmų nuoma, medienos pjovimas, 29 darbuotojai.
- UAB „Uniq LT“. Veikla: nealkoholiniai gėrimai, prekyba gamyba, 21 darbuotojas.
- UAB „Transdosa“. Veikla: prekyba žvyru, žvirgždu, skalda, atsijomis, birių krovinių pervežimas, savivarčių nuoma, žemės stumdymo darbai, kelių remonto darbai, prekinis betonai, betonvežių nuoma, betono siurblio paslaugos nuoma, 13 darbuotojų.

Informacija apie paslaugų sektorių (susisiekimą, komunalinį ūkį, prekybą)

Susisiekimas. Per Druskininkų VVG teritoriją eina valstybinės reikšmės keliai Vilnius – Varėna – Gardinas (Nr. A4, magistralinis), Leipalingis – Kapčiamiestis (Nr. 2505), Leipalingis – Lazdijai – Kalvarija (Nr. 134), Druskininkai - Leipalingis – Seirijai (Nr. 180), Merkinė – Leipalingis (Nr. 133), regiono keliai Grūtas – Druskininkai, Druskininkai – Marcinkonys, Druskininkai – Švendubrė, VVG teritorijos kaimus jungia vietiniai keliai.

Remiantis Druskininkų savivaldybės administracijos pateikiama informacija [20], automobilių kelių, priklausančių Druskininkų sav., ilgis 2022 m. sudarė 432,52 km, iš kurių Druskininkų mieste – 68,78 km, o VVG teritorijoje 364,74 km (Leipalingio seniūnijoje – 200,658 km, Viečiūnų seniūnijoje – 163,082 km). Didžiosios dalies kelių danga yra žvyro danga – 217,4 km, grunto danga – 109 km ir asfaltbetonio ir trinkelų grindinio danga – apie 105 km. Druskininkų sav. vietinės reikšmės kelių be dangos yra 27% kelių, Lietuvoje – 20%.

Susisiekimo srityje buvo vykdomi projektai, padėsiantys naudoti daugiau atsinaujinančių išteklių, mažinti taršą, triukšmą. 2015 m. Druskininkuose atsirado unikalus ekologiškas transportas – keltuvas „Lynų kelias“. Elektra varomu keltuvu iš kurorto centro vos per kelias minutes galima persikelti į „Snow Areną“, išvengiant ilgesnio kelio automobiliu. Savivaldybėje veikia devynios elektromobilių įkrovimo stotelės. Elektromobilių įkrovimo tinklas kurorte padeda sumažinti triukšmą bei oro taršą. Druskininkų VVG teritorijoje viešojo transporto paslaugas teikia UAB „Kautra“, atnaujinus autobusų parką kurorto viešasis transportas tapo 100% ekologiškas (R6.17).

Komunalinis ūkis. Remiantis Druskininkų savivaldybės administracijos pateikiama informacija [20], geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas VVG teritorijoje teikia UAB „Druskininkų vandenys“.

Viečiūnų seniūnijoje centralizuotai vanduo tiekiamas ir nuotekos šalinamos Viečiūnų bei Neravų gyventojams, o Švendubrės gyventojams centralizuotai tiekiamas tik geriamas vanduo. Leipalingio seniūnijoje Leipalingio bei Gailiūnų gyventojams centralizuotai tiekiamas vanduo bei šalinamos nuotekos, o Stračiūnuose tiekiamas tik vanduo.

Viečiūnų, Neravų bei Gailiūnų vandentiekio bei nuotekų tinklai yra sujungti su Druskininkų miesto vandens ūkio infrastruktūra. Leipalingyje įrengta atskira šio miestelio vandentiekio bei nuotekų infrastruktūra: Leipalingio vandenvietė, vandens gerinimo įrenginiai, vandentiekio bokštas, tinklai bei biologiniai nuotekų valymo įrenginiai. Švendubrės bei Stračiūnų gyventojams vanduo tiekiamas iš šiose gyvenvietėse įrengtų vandenviečių bei vandens gerinimo įrenginių. Kitose Viečiūnų ir Leipalingio seniūnijų gyvenvietėse gyventojai apsirūpina vandeniu bei tvarko nuotekas individualiai.

Stračiūnų, Jovaišių ir Didžiasalio kaimų bendruomenės namuose įrengti buitinių nuotekų valymo įrenginiai.

2020 m. tvarkant komunalines atliekas Druskininkų savivaldybėje ir visame Alytaus regione įgyvendinti žiedinės ekonomikos tikslai: 90 proc. komunalinių atliekų perdirbta ar panaudota, 10 proc. atliekų pašalinta nepavojingų atliekų sąvartyne (R6.18).

Prekyba. VVG teritorijoje veikiančių didmeninės ir mažmeninės prekybos subjektų skaičius išliko stabilus – tiek 2014, tiek 2022 metais veikia 17 subjektų [20].

Paslaugos vietos gyventojams. Vietos gyventojų anketinės apklausos rezultatai rodo, jog Druskininkų VVG teritorijos gyventojams trūksta įvairių paslaugų. Didžiausia paklausa yra:

- 1) Užimtumo ir laisvalaikio gyventojams paslaugų;
- 2) Jaunimo laisvalaikio užimtumo ir kitų paslaugų jaunimui;
- 3) Sveikatos priežiūros, sveikatos patikrinimo paslaugų;

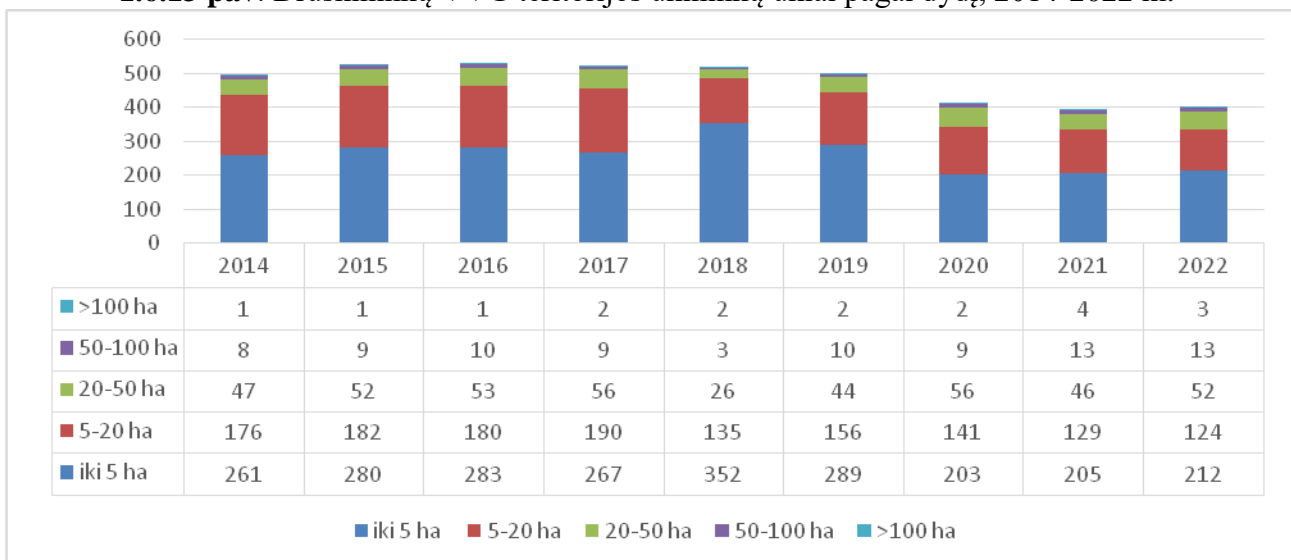
- 4) Nuotekų šalinimo, išsiurbimo, išvežimo ir pan. paslaugų;
- 5) Aplinkos priežiūros ir tvarkymo bei paslaugų namų ūkiams (vejų nupjovimas, vaismedžių genėjimas ir pan.);
- 6) Sveikatingumo ir/ar sporto paslaugų;
- 7) Buitinės techniko remonto paslaugų;
- 8) Pavėžėjimo paslaugų (nuvykti pas gydytoją ar pan.);
- 9) Vaikų priežiūros paslaugų;
- 10) Vyresnio amžiaus asmenų priežiūros (slauga, aprūpinimas būtiniaisiais pirkiniais ir pan.) paslaugų ir kt.

Išsamią informaciją apie gyventojų poreikį paslaugoms galima rasti VPS 9 priede.

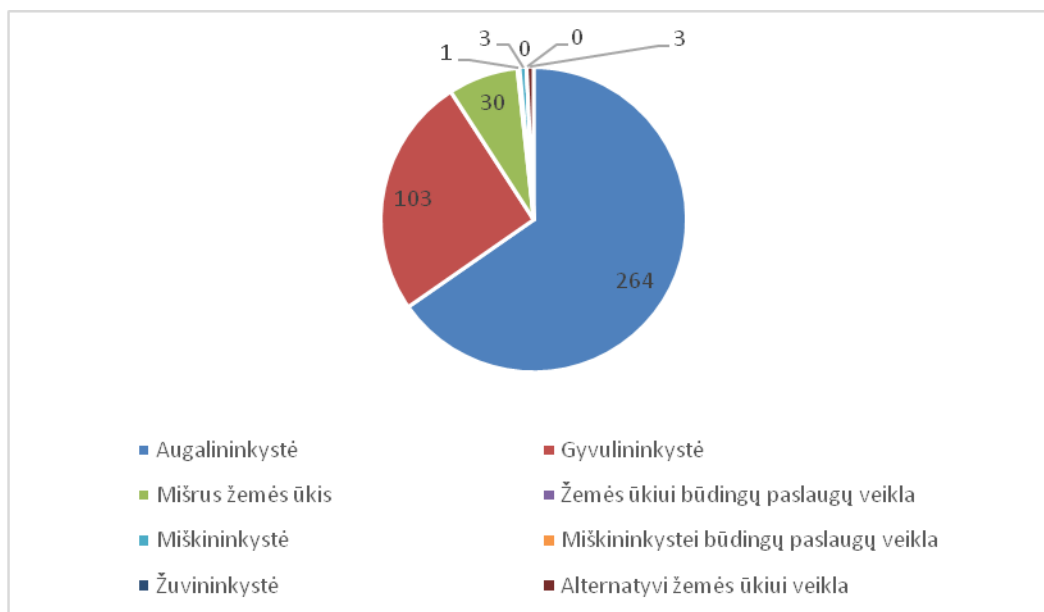
Žemės ūkio sektorius

Ūkininkavimo tendencijos, ūkininkaujančių specializacija. Remiantis Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro pateikiama informacija [21], Druskininkų savivaldybėje 2022 m. buvo registruoti 404 ūkiai, kai 2014 m. – 493 ūkiai, taigi, analizuojamu laikotarpiu ūkių sumažėjo 18 proc. (R6.19). Ūkių pasiskirstymas pagal dydį ir specializaciją pateikiamas atitinkamai 1.6.13 ir 1.6.14 paveiksluose.

1.6.13 pav. Druskininkų VVG teritorijos ūkininkų ūkiai pagal dydį, 2014-2022 m.

1.6.14 pav. Druskininkų VVG teritorijos ūkiai pagal specializaciją, 2022 m.

Analizuojamu 2014-2022 m. laikotarpiu pastebima ūkių stambėjimo tendencija: ūkių iki 5 ha sumažėjo 19 proc., ūkių nuo 5 iki 20 ha – 30 proc. Stambesnių ūkių daugėjo: 20-50 ha ūkių daugėjo 11 proc., 50-100 ha ūkių – 63 proc., taip pat atsirado 2 nauji ūkiai turintys daugiau nei 100 ha žemės (R6.20).

Didžioji dalis ūkių – 264 iš 404, specializuojasi augalininkystėje, 103 ūkiai – gyvulininkystėje, 30 ūkių mišrūs.

Ūkininkų amžius (žr. 1.6.15 lentelę) [21] analizuojamu laikotarpiu išliko panašus: iki 40 m. - 16 proc., nuo 40 m. iki pensinio amžiaus 50 proc., pensinio amžiaus – 34 proc. ūkininkų.

1.6.15 lentelė. Druskininkų VVG teritorijos ūkininkai pagal amžių, proc. pasiskirstymas

Ūkininkų ūkiai	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis*
Ūkininkų iki 40 m. ūkių skaičius	18	19	18	17	15	16	15	16	16	-2
Ūkininkų nuo 40 m. iki pensinio amžiaus ūkių skaičius	46	46	47	47	49	49	48	50	50	4
Ūkininkų ūkių skaičius nuo pensinio amžiaus	36	35	35	36	36	36	37	35	34	-2

* Pokytis procentais per 2014-2022 m.

Kadangi ūkininkavimu užsiima vyresnio amžiaus žmonės, tad inovacijos ar skaitmeninimo sprendimai ūkiuose nėra paplitę ir apie tokius pavyzdžius vietos ūkininkų sąjunga duomenų neturi (R6.21).

Ekologiškai ūkininkaujantys. Ekologine ūkininkyste 2022 metais užsiėmė 7 ūkiai, 2015 – 6 ūkiai (2014 m. informacija neprieinama) (R6.22). Stabilumo tendencija stebima ir šalies mastu: 2015 metais ekologinių ūkių registruota 2655, 2022 m. – 2648 ūkiai [22].

Žemės ūkio produktų perdirbimas ir realizavimas. Žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu 2021 m. duomenimis [20] užsiėmė 15 ūkių, deja šis skaičius nekito nuo 2014 metų (R6.23). Pagrindiniai ūkiai:

1. Danos Jakavonienės žemės ūkis, kuris vykdo miško uogų, grybų, augalų, vaistažolių perdirbimo ir prekybos veiklą (Viečiūnų sen.).
2. 8 ūkiai, užsiimantys bitininkyste (Viečiūnų sen.).
3. Algio ir Jolantos Milių ūkis Stračiūnų kaime (Leipalingio sen.), kuris laiko bites, parduoda medų ir kitus bičių produktus, taip pat augina avietes, sausmedžius, vynuoges, pomidorus, agurkus ir realizuoja juos arba pagamintą iš jų produkciją.
4. Ričardo Miliaus ūkis Stračiūnų kaime (Leipalingio sen.) užsiima bitininkyste, sulčių gamyba iš įvairių vaisių, uogų, daržovių.

5. Gražinos ir Arvydo Augų ūkis Didžiasalio kaime (Leipalingio sen.), kuris gamina brandintus, fermentinius ir kitus saldaus pieno sūrius.
6. Daivos ir Sauliaus Miliauskų ūkis Didžiasalio kaime (Leipalingio sen.) užsiima sūrių ir kitų pieno produktų gamyba.
7. Virginijos ir Gitano Krancevičių ūkis Leipalingio kaime (Leipalingio sen.) užsiima sūrių gamyba.
8. Tado Zakaracko avininkystės ūkis Ricielių kaime (Leipalingio sen.) užsiima mėsos konservų gamyba.

Atsižvelgiant į tai, kad ūkius turi tik apie 6 proc. VVG teritorijos gyventojų, pusė ūkių yra nedideli (iki 5 ha) (R6.24), o 34 proc. ūkininkų yra pensinio amžiaus, galima teigti, kad žemės ūkio veikla Druskininkų VVG teritorijos gyventojams yra mažiau reikšminga (pajamų ir užimtumo prasme) nei kitų Alytaus apskrities savivaldybių gyventojams (pvz., Alytaus raj. ir Lazdijų raj. sav.).

Vis tik smulkių ir vidutinių ūkių konkurencingumą galėtų sustiprinti dalyvavimas trumposiose maisto tiekimo grandinėse, kas būtų naudinga tiek vietos gamintojams (ūkininkams), tiek vartotojams, kurie gautų kokybiškesnį produktą. Trumpųjų maisto tiekimo grandinių kūrimas finansuojamas Lietuvos kaimo plėtros programos lėšomis. [23]

Ekonominės situacijos atitiktis VVG teritorijos vizijai. Druskininkų VVG teritorijos vizija - Darnioje bendrystėje kuriantis kraštas. Darnią bendrystę ekonominiu požiūriu iš vietos gyventojų perspektyvos galima įvardyti kaip stabilias, pakankamas pajamas, o iš vietos verslo perspektyvos - socialinę, ekonominę ir ekologinę pusiausvyrą. Vietos verslas Druskininkuose yra labai orientuotas į turizmą, tad natūraliai yra kuriamas bendradarbiaujant su kitų paslaugų teikėjas. Turizmo sektoriaus verslai atsigaunant turistų srautams generuoja puikias pajamas, leidžia įdarbinti daug nekvalifikuotos darbo jėgos, kas teigiamai veikia socialinę situaciją, o taip pat, skirtingai nuo pramonės, veikia darnoje su gamta. Vietos žemės ūkis nėra intensyvus, kas vėlgi užtikrina ekologinę krašto pusiausvyrą. VVG teritorijos viziją puikiai atitinka ir ekologiškas vietos transportas, rekordinis komunalinių atliekų perdirbimo procentas.

Visgi, ekonominės situacijos vertinimas patvirtina ir gyventojų apklausoje išskiriamas problemas – nedarbas ir mažos pajamos. Analizė rodo, kad investavimui Druskininkų kraštą renkasi įmonės, kurių vystymo kryptys yra tiesiogiai susijusios su turizmo ir rekreacijos, medicinos paslaugų teikimu. Tokia tendencija aiškiai atsiliepia vietos gyventojų gerovei: gyventojų pajamos yra mažesnės, o nedarbas yra didesnis nei regiono ar šalies gyventojų; krašto išskirtinumas – didesnė vyrų bedarbystė nei moterų.

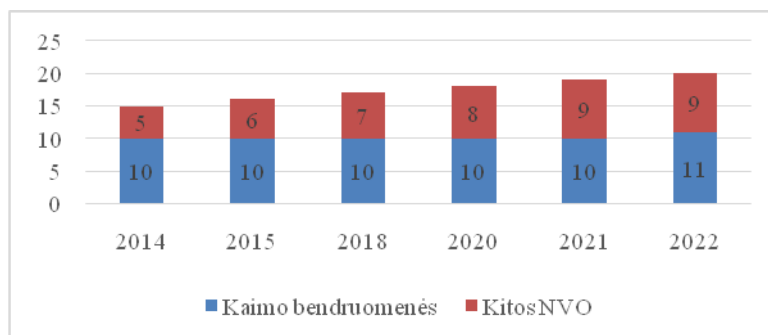
1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

VVG teritorijoje veikiančios įstaigos, organizacijos ir institucijos

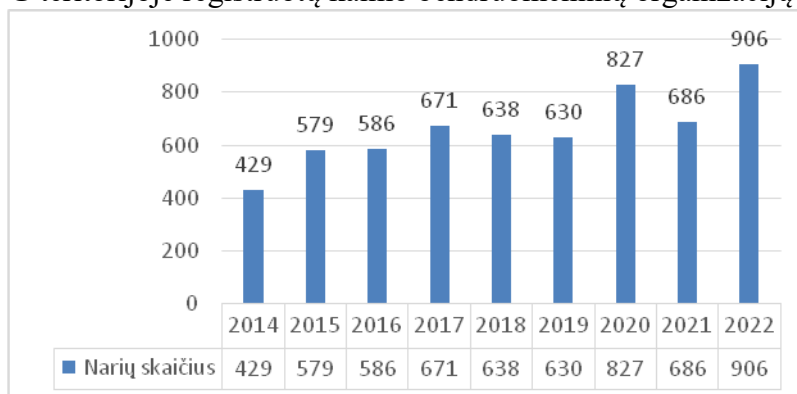
NVO. Druskininkų VVG teritorijoje 2022 m. aktyviai veikė 50 nevyriausybinų organizacijų – 20 registruotų VVG teritorijoje ir 30 NVO registruotų mieste, bet veikiančių ir VVG teritorijoje arba į veiklą įtraukiančių/teikiančių paslaugas ir VVG teritorijos gyventojams [24] (R7.1).

2022 metais VVG teritorijoje veikė 11 kaimo bendruomeninių organizacijų ir 9 kitos NVO, 2014 metais atitinkamai 10 kaimo bendruomeninių organizacijų ir 5 kitos NVO (R7.2). VVG teritorijų registruotų NVO ir kaimo bendruomeninių organizacijų narių skaičiaus dinamika pateikiama 1.7.1. ir 1.7.2. pav.

1.7.1 pav. VVG teritorijoje registruotų NVO skaičiaus

1.7.2 pav. VVG teritorijoje registruotų kaimo bendruomeninių organizacijų narių skaičiaus

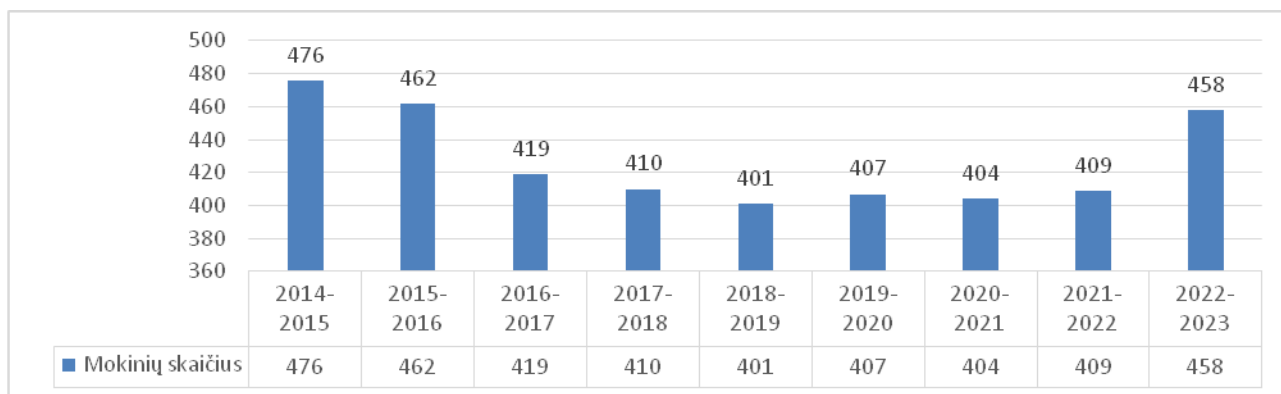
Kaimo bendruomeninių organizacijų skaičius 2014-2022 m. augo 10 proc. (+1 organizacija), kitų NVO – 80 proc. (+4 organizacijos), o kaimo bendruomeninių organizacijų narių skaičius – net 111 proc. (+477) (R7.3).

2014-2022 m. Druskininkų VVG teritorijoje registruotos ir veikiančios kaimo bendruomeninės organizacijos ir NVO įgyvendino 233 projektus. Įgyvendinti projektai skirti soc. atskirties mažinimui (akcentuojant vaikus ir jaunimą), regioninių produktų kūrimą (pvz., vietos kulinarinis paveldas, edukacinės veiklos, pramoginės programos ir maršrutai įtraukiantys vietos objektus ir kt.), vietos paslaugų vystymui (pvz., edukaciniai užsiėmimai su žirgais, sodybų priežiūros paslaugos). ES finansavimo periode iki 2014 m. (per 2011–2015 m. laikotarpį) NVO iš viso įgyvendino 56 projektus, iš kurių 21 finansuotas iš Druskininkų VVG parengtos vietos plėtros 2007–2013 m. strategijos, likusioji dalis – iš kitų fondų [11] (R7.4).

Reziumuojant galima teigti, kad analizuojamu 2014-2022 m. laikotarpiu NVO sektorius stiprėjo, steigėsi naujos organizacijos, gyventojai tapo bendruomeniškesni, aktyviau jungėsi prie NVO. Pačios bendruomenės tapo brandesnėmis, įgijo patirtį finansavimo pritraukime bei projektų bendruomenių stiprinimui ir gyvenimo kokybės gerinimui įgyvendinime.

Švietimo įstaigos. VVG teritorijoje iki analizuojamo 2014–2022 m. laikotarpio veikusios 2 bendrojo ugdymo pagrindinės mokyklos 2016 m. pertvarkytos į progimnazijas (Druskininkų savivaldybės Leipalingio progimnazija ir Druskininkų savivaldybės Viečiūnų progimnazija). Taip pat dvi VVG teritorijoje veikusios ikimokyklinio ugdymo įstaigos prijungtos prie progimnazijų ir tapo ikimokyklinio ugdymo skyriais („Liepaitė“ ir „Linelis“). Mokinių skaičius pateikiamas 1.7.3 pav. [25]

1.7.3 pav. Druskininkų VVG teritorijos mokinių skaičius 2014-2022 metais

2014-2022 metais mokinių skaičius mažėjo 4 proc. Visgi, analizuojant mokinių skaičių stebima maloni tendencija, kuomet 2014-2018 metais mažėjęs mokinių skaičius 2019 m. ėmė augti ir 2022 m. pasiekė 458 (R7.5).

Socialines paslaugas teikiančios įstaigos. Druskininkų savivaldybės teritorijoje socialines paslaugas teikė nestacionari socialinių paslaugų biudžetinė įstaiga Druskininkų savivaldybės Socialinių paslaugų centras (toliau – Socialinių paslaugų centras) ir 21 nevyriausybinė organizacija: 5 viešosios įstaigos, 2 religinės bendruomenės, 10 asociacijų, 2 labdaros ir paramos fondai bei 2 kaimo bendruomenės. 4 iš šių įstaigų yra įsikūrusios VVG teritorijoje: 1) Socialinių paslaugų centro Viečiūnų skyrius ir savarankiško gyvenimo namai; 2) Socialinių paslaugų centro Leipalingio skyrius ir du savarankiško gyvenimo namai; 3) Leipalingio miestelio bendruomenės vaikų dienos centras; 4) Viečiūnų bendruomenės „Versmė“ vaikų dienos centras [7] (R7.6).

Druskininkų savivaldybės ateinančių 3 metų socialinių paslaugų plėtros vizija – užtikrinti, kad savivaldybės gyventojai, pagal jiems nustatytą socialinių paslaugų poreikį, laiku gautų kokybiškas, patrauklias savo inovatyvumu, prieinamumu ir atvirumu visuomenei socialines paslaugas. Per minėtą laikotarpį planuojama plėtoti trūkstamas paslaugas: 1) Nestacionarių socialinių paslaugų bendruomenėje (ypatingai kaimiškojoje teritorijoje) modernizavimas ir plėtra senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia bei kitoms gyventojų socialinėms grupėms (apsaugoto būsto, savarankiško gyvenimo namų, socialinių dirbtuvių, dienos centrų plėtra, prevencinių socialinių paslaugų įkūrimas ir kt.); 2) Nuotolinių socialinių plėtra; 3) Socialinių paslaugų dalinis perdavimas nevyriausybinėms organizacijoms; 4) Socialinių paslaugų akreditavimas, kokybės gerinimas, socialinių darbuotojų kompetencijų didinimas ir informacijos apie socialines paslaugas gyventojams sklaida. Svarbu akcentuoti, kad vis didesnę dalį socialinių paslaugų planuojama perduoti nevyriausybinėms organizacijoms, tad NVO būtina remti ir skatinti, kad galėtų teikti kokybiškas socialines paslaugas. [7]

Kultūros įstaigos.

Bibliotekos. VVG teritorijoje veikia Druskininkų savivaldybės viešosios bibliotekos Viečiūnų ir Leipalingio padaliniai. 2012 m. buvo uždaryti bibliotekos Ricielių, Neravų, Stračiūnų kaimo filialai. Dalis šių filialų dokumentų fondo buvo perduota vietos bendruomenėms. [26]

Kultūros centrai. Druskininkų kultūros sritį kuruoja Druskininkų kultūros centras. Pagrindiniai šios įstaigos tikslai yra – užtikrinti aukštos vertės ir įvairių raiškos formų kultūros prieinamumą įvairioms visuomenės grupėms, išlaikyti, atskleisti ir ugdyti stipriąsias nacionalines kultūros tradicijas, materialų ir nematerialų kultūros paveldą, moderniuosius kultūros ir meno pasiekimus, kūrybingai pasitelkiant juos naujiems proveržiams.

Druskininkų kultūros centras VVG teritorijoje turi du filialus – Leipalingio ir Viečiūnų laisvalaikio sales, kurios buvo modernizuotos ir pritaikytos tiek profesionaliems, tiek mėgėjų meno pasirodymams.

Leipalingio laisvalaikio salėje veikia 5 kolektyvai: liaudies muzikantų grupė, humoro grupė „Pirtis“, tautinių šokių kolektyvas „Leipūnas“, folkloro kolektyvas „Serbenta“, vaikų šiuolaikinio

šokio grupė. Viečiūnų laisvalaikio salėje veikia 5 kolektyvai: folkloro kolektyvas „Žemynėlė“, kaimo kapela „Viečiūnai“ (2 grupės), tautinių šokių kolektyvas „Avilys“, moterų dainų ir poezijos grupė „Brydės“.

Leipalingio ir Viečiūnų laisvalaikio salių organizuojami renginiai pritraukia didelį skaičių dalyvių/žiūrovų: 2021 m. organizuotas 221 renginys, į kurį pritraukta 10,3 tūkst. žiūrovų, 2020 m. – 84 renginiai ir 16,6 tūkst. žiūrovų, 2019 m. – 143 renginiai ir 19,8 tūkst. žiūrovų, 2018 m. – 107 renginiai ir 18,5 tūkst. žiūrovų [27] (R7.7).

Muziejai. Leipalingio miestelyje, atnaujinto Leipalingio dvaro patalpose veikia Druskininkų savivaldybės Leipalingio progimnazijos Algirdo Volungevičiaus vardo kraštotyros muziejus. Jaskonyse, „Romnesa“ šakočių kepykloje veikia pirmasis ir vienintelis pasaulyje Šakočių muziejus. Kiti itin lankomi objektai: teminis sovietmečio Grūto parkas (Grūto k.), Kalvystės studija Malūno Kalvė (Leipalingis), A. Česnulio skulptūrų ir poilsio parkas (Naujasodės k.) [28] (R7.8).

Įstaigos, susijusios su visuomenės sveikatos gerinimu.

Druskininkų VVG teritorijoje veikia VšĮ „Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centras“ (įsikūręs Druskininkuose) padaliniai – Leipalingio ambulatorija (joje gyventojus aptarnauja du šeimos gydytojai ir gydytojas odontologas) bei Viečiūnų ambulatorija (gyventojų sveikata joje rūpinasi šeimos gydytojas ir gydytojas odontologas) [29]. Neravų kaime taip pat veikia privati odontologijos klinika (L. Juškienės odontologijos klinika).

VVG teritorijos gyventojai taip pat gali kreiptis į VšĮ „Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centras“ Druskininkuose, teikiančią pirminės ambulatorinės sveikatos priežiūros, pirminės psichikos sveikatos priežiūros, pirminės odontologijos pagalbos ir protezavimo, greitosios medicinos pagalbos, pirminės stacionarinės sveikatos priežiūros ir dienos psichikos centro paslaugas, taip pat į VšĮ „Druskininkų ligoninė“, kuri teikia įvairaus profilio antrinio lygio stacionarines ir ambulatorines specializuotas, pirminio lygio palaikomojo gydymo ir slaugos bei medicininės reabilitacijos paslaugas.

Įstaigos, susijusios su visuomenės saugumo užtikrinimu.

VVG teritorijoje veikia Druskininkų savivaldybės paslaugų ūkio Leipalingio ugniagesių komanda [30].

Sporto organizacijos.

VVG teritorijoje tėra viena registruota ir veikianti sporto įstaiga – Vilkės golfo klubas [31] (R7.9). Visą sportinę veiklą Druskininkų savivaldybėje, tai reiškia ir VVG teritorijoje vykstančius sporto renginius, koordinuoja Druskininkų sporto centras. Ši biudžetinė įstaiga organizuoja įvairių sporto šakų varžybas, turnyrus, sporto žaidynes, sveikatingumo renginius, sporto šventes, stovyklas šalies ir užsienio sporto komandoms, taip pat teikia paslaugas savivaldybės bendruomenei [32].

Remiantis PSO rekomendacijomis fizinis aktyvumas yra svarbus visų amžiaus grupių asmenims, ypač vaikams, dėl jo sumažėja rizika susirgti įvairiomis ligomis, daromas teigiamas poveikis psichikos sveikatos ugdymui ir kognityviniams procesams.

Remiantis Higienos instituto mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimo 2020 m. duomenimis, pakankamai fiziškai aktyvių (*5 ir daugiau dienų mankštinais ar sportuoja bent 60 minučių skaičiuojant kartu su fizinio ugdymo pamokomis*) mokyklinio amžiaus vaikų dalis Lietuvos mastu siekia tik 38 proc. (R7.10) PSO duomenimis, Lietuva pateko į penketuką Europos šalių turinčių didžiausią nutukimo lygį, gyventojų gyvenimo trukmė atsilieka nuo kitų Vakarų Europos šalių, širdies ir kraujagyslių sistemos ligos yra pagrindinė mirties priežastis. To pagrindinis veiksnys yra fizinis pasyvumas. (R7.11) Dėl šių priežasčių yra būtina skirti išskirtinį dėmesį ir remti fizinio aktyvumo skatinimo veiklas.

Valstybės institucijos

VVG teritorijoje įsikūrusios viešojo sektoriaus įstaigos ir organizacijos:

- 1) Leipalingio seniūnija (Leipalingis).
- 2) Viečiūnų seniūnija (Viečiūnai).
- 3) AB Lietuvos pašto Vilniaus regiono Leipalingio paštas (Leipalingis).

VVG teritorijoje veikiančios ar VVG teritorijos gyventojams paslaugas teikiančios viešojo sektoriaus įstaigos ir organizacijos:

- 1) VVG teritorijos gyventojų saugumu rūpinasi Druskininkų policijos komisariatas (Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato padalinys).
- 2) VVG teritorijoje veikia Alytaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Druskininkų priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba.
- 3) Valstybės sienos apsaugos tarnybos Varėnos rinktinės Druskininkų užkarda.
- 4) AB Lietuvos paštas.
- 5) VĮ Registrų centro Alytaus filialo Druskininkų skyrius.
- 6) Užimtumo tarnybos prie SAM Druskininkų skyrius.
- 7) Alytaus apskrities valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Druskininkų skyrius.
- 8) Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Alytaus skyriaus Druskininkų skyrius.
- 9) Alytaus apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Druskininkų poskyris.
- 10) Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM Druskininkų skyrius.

VVG teritorijos kultūros ištekliai

Profesionalų bei mėgėjų menas, teatras, muzika, dailė, kinas.

Informacija apie šiuo metu Druskininkų VVG teritorijoje veikiančius kolektyvus ir jų dalyvių skaičius pateikiama 1.7.4 lentelėje.

1.7.4 lentelė. Druskininkų VVG teritorijoje veikiantys meno kolektyvai ir jų dalyvių skaičius

	Kolektyvų dalyviai	
	2014 m.	2022 m.
Leipalingio seniūnija		
Šokių kolektyvas „Leipūnas“	18	16
Moterų šokių kolektyvas		15
Leipalingio moterų ansamblis „Serbenta“	20	16
Vaikų šokių kolektyvas		10
Leipalingio vyrų choras		8
Jovaišių moterų ansamblis „Svaja“		12
Jovaišių teatro grupė		10
Ricelių etnografinis ansamblis „Nendrelė“	10	-
Humoro grupė „Pirtis“	6	-
Bilso bendruomenės teatras	10	-
Viečiūnų seniūnija		
Tautinių šokių kolektyvas „Avilys“	20	24
Kaimo kapela „Gojus“	8	-
Viečiūnų kapela „Viečiūnai“		8
Folkloro ansamblis „Žemynėlė“	7	11
Moterų dainų kolektyvas „Brydės“	7	-
Jaskonių Naujasodės kaimų kapela „Malūnėlis“	13	9
Viečiūnų teatro grupė	10	8
Šokių studija „Dosado“	12	-
Jaunimo roko grupė	3	-
Iš viso:	144	147

VVG teritorijoje istoriškai propaguojamas mėgėjų teatras, muzika, šokis. 2014 m. Druskininkų VVG teritorijoje veikė 13 meno kolektyvų, o jų veikloje dalyvavo 144 gyventojai. 2022 m. veikė 12 kolektyvų su 147 dalyviais [27] (R7.12).

Verta pažymėti, kad Druskininkų savivaldybė iškovojo teisę 2025 metais Druskininkus skelbti Lietuvos kultūros sostine su pagrindine tema „Čiurlionio paliesti“. Šis titulas miestui suteiks galimybes atrasti inovatyvias ir originalias M. K. Čiurlionio kūrybos sklaidos formas, įtraukiant ir jaunąją kartą, drąsiau ieškoti atsinaujinimo galimybių.

Mėgėjų meno kolektyvų veikla yra labai svarbi ne tik jos dalyviams, bet ir žiūrovams, padeda sveikai ir prasmingai įprasminti laisvalaikį, užtikrinti žmonių emocinę ir psichologinę pusiausvyrą, sukuria bendrystės jausmą. Dėl šių priežasčių būtina skatinti ir remti gyventojų sociokultūrinės veiklas, pasirūpinti kultūros prieinamumu visiems visuomenės sluoksniams.

Kultūros ir istorijos objektai bei vertybės.

Druskininkų VVG teritorijoje yra 85 objektai įtraukti į Kultūros vertybių registrą [33] (R7.13). Daugiausiai jų yra Leipalingio seniūnijoje. Tai senosios kapinės, sodybos, gyvenvietės, Lietuvos partizanų kovos ir žūties vietos bei kiti objektai.

Atskirai paminėtinas XVIII a. pabaigos – XIX a. pradžios Leipalingio dvaras – viena svarbiausių Dzūkijos architektūrinių ir istorinių vertybių. Labai vertingas Leipalingio dvaro parkas, kurio svarbiausiais elementais pripažintos akmens ir plytų mūro rūšio liekanos, giliai raižyti aukšti Seiros upės šlaitai ir slėnis, pagal parko rytinę ribą besitęsianti alėja, takai, taip pat saugotini parko želdynai ir želdiniai. VVG teritorijoje yra daugiau objektų, vertingų krašto kultūros ir istorijos požiūriu, kuriuos verta apžvelgti:

- Naujasodės kaime (Viečiūnų sen.) yra Lietuvoje gerai žinomo tautodailininko Antano Česnulio sodyba. Išpuoselėtoje sodybos teritorijoje stovi paties sodybos šeimininko suręstas vėjo malūnas, kurio keturiuose aukštuose išdėstyta drožinių ekspozicija. Nuo malūno Ratnyčėlės upelio link driekiasi iš akmenų sumūryta „Rūpintojėlių siena“, kurioje glaudžiasi Lietuvos menininkų sukurti Rūpintojėliai. Palei upelio pakrantę eksponuojama kompozicija „Žmogaus ir medžio gyvenimas“. Ir tai tik maža dalis kūrinių, kuriuos čia galima pamatyti. Šios sodybos teritorijoje vyksta dauguma Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenės renginių ir susibūrimų.
- Ratnyčios gyvenvietėje įsikūrusi skulptoriaus Tauro Česnulevičiaus sodyba, kurioje gausu menininko darbų iš medžio ir druskos.
- Vertingi yra Dzūkijos etnografinio regiono kultūrą atspindintys etnografiniai kaimai (visi jie – Viečiūnų seniūnijoje): Latežerio aštuoniolikos sodybų gatvinis kaimas, Švendubrės šimto dvidešimties sodybų gatvinis kaimas ir Žiogelių kupetinis sielininkų kaimas. [34]

Plėtojamas tautinis paveldas, įskaitant tradicinius ir netradicinius amatus.

Be jau paminėtų etnografinių kaimų ir A. Česnulio sodybos ir parko, Druskininkų VVG teritorijoje tautinio paveldo objektų nėra daug. Paminėtini tik VVG teritorijoje veikiančios sertifikuoti tradiciniai amatininkai: Neravų k. įsikūrusi Alma Šikšnelytė (tradiciniai veltiniai) ir Leipalingyje įsikūręs Juozas Kavaliauskas (kalvystė, Memorialinių paminklų viršūnės) [34] (R7.14).

Visgi, verta pabrėžti, kad Druskininkuose veikia amatų centras „Menų kalvė“, apie kurį buriasi per 20 kūrėjų [35]. Amatų centras – universali kūrybinė erdvė, kurioje po vienu stogu atvirose dirbtuvėse susibūrė ir profesionalūs dailininkai, ir tautodailininkai, o visi norintieji iš arti gali pamatyti jų veiklą. Amatų centre nuolat eksponuojamos menininkų kūrybos darbų parodos, vyksta kūrybinės stovyklos, meninės akcijos, plenerai, rengiami įvairūs edukaciniai užsiėmimai visai šeimai, taip pat čia galima įsigyti rankų darbo gaminių bei autorinių meno kūrinių. Druskininkiečiams ir miesto svečiams Amatų centras – puiki kūrybiško laisvalaikio užimtumo vieta, kurioje kiekvienas gali susipažinti su kurorte kuriančiais menininkais, pažinti skirtingus vaizduojamojo ir taikomojo meno bei amatų raiškos būdus, priemones, technikas ir technologijas, o taip pat išbandyti save kūryboje.

Tradiciniai amatai ir paveldo puoselėjimas yra viena iš alternatyvių veiklos rūšių ir gali duoti nemažą teigiamą ekonominę ir socialinę naudą kaimo vietovėms. Ši veikla yra naujų darbo vietų ir pajamų šaltinis kaimo gyventojams, o kitas labai svarbus aspektas yra tai, kad tradicinių amatų gaminių gamyba įgalina išsaugoti ir etnines kultūros vertybes. Amatų išsaugojimas ir plėtojimas

yra būtinas siekiant puoselėti krašto istoriją ir identitetą, amatų plėtra gali būti pritaikoma edukacijai ir pažinimui, padidintų turistų srautą, tapti ekonomine veikla vietos gyventojams, todėl šią sritį Druskininkų VVG teritorijoje būtina skatinti ir remti.

Tradiciniai renginiai. Druskininkų VVG teritorijoje organizuojami tradiciniai renginiai (R7.15):

- Viečiūnų kaimo bendruomenės „Versmė“ renginiai per metus sutraukiantys apie 4800 lankytojų: Vasario 16 – osios minėjimas, Užgavėnės, Vaikų velykėlės, Motinos diena, Šeimos šventė, Valstybės dienos minėjimas, Rudens šventė, Kalėdinis spektaklis vaikams, Kalėdinis vakaras suaugusiems, Parodos.
- Leipalingio miestelio bendruomenės renginiai per metus sutraukiantys apie 9250 lankytojų: Oninės, Jotvingių šventė, Bendruomenių sueituvės, Joninės, Valstybinių švenčių minėjimai, Kalėdų renginių ciklas.
- Bilso bendruomenė kasmet organizuoja bendruomenės sueituves, kurios sutraukia apie 80 lankytojų.
- Jaskonių ir Naujasodės kaimo bendruomenės renginiai per metus sutraukiantys apie 500 lankytojų: Joninių šventė „Susitiksime prie Joninių laužo“, Kovo 8-osios šventė, Rudens šventė „Jaskonių bandos“, Užgavėnės, Liepos 6-osios šventė Valstybės, Mindaugo karūnavimo ir Tautiškos giesmės diena paminėti.
- Stračiūnų bendruomenė kasmet organizuoja Žolinės šventę, kuri sutraukia apie 400 lankytojų.
- Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė kasmet organizuoja Motinos dienos šventę, kuri sutraukia apie 50 lankytojų.
- Neravų kaimo bendruomenės renginiai per metus sutraukiantys apie 80 lankytojų: „Neravų adventas“, „Ruduo su šypsena“.
- Ricielių kaimo bendruomenė kasmet organizuoja Kalėdinius renginius, kurie sutraukia apie 100 lankytojų.
- Jovaišių kaimo bendruomenės renginiai per metus sutraukiantys apie 350 lankytojų: Vasario 16-osios minėjimas, Mindaugo karūnavimo diena, Motinos dienos minėjimas, Rudenėlio šventė.
- Švendrubės kaimo bendruomenės renginiai per metus sutraukiantys apie 600 lankytojų: Užgavėnės, Cepelinų diena, 400 m. jubiliejaus minėjimas, Kalėdiniai renginiai.

Tradiciniai renginiai yra puiki priemonė bendruomeniškumo skatinimui, kuri suburia ne tik vietos gyventojus, tačiau ir svečius, todėl turėtų būti skatinami ir remiami.

Socialinės infrastruktūros ir jos veiklos, taip pat kultūros išteklių atitiktis VVG teritorijos vizijai. Esama socialinė situacija atitinka Druskininkų VVG teritorijos viziją - Darnioje bendrystėje kuriantis kraštas: auga ir stiprėja NVO sektorius ir ypač kaimo bendruomeninės organizacijos, kurios pamažu pereina į naują etapą – tradiciškai viešosios valdžios institucijų teiktų socialinių paslaugų teikimą savo nariams, kas ateinančiame periode turi būti aktyviai remiama ir skatinama, siekiant atliepti paslaugų trūkumą kaimiškoje Druskininkų dalyje.

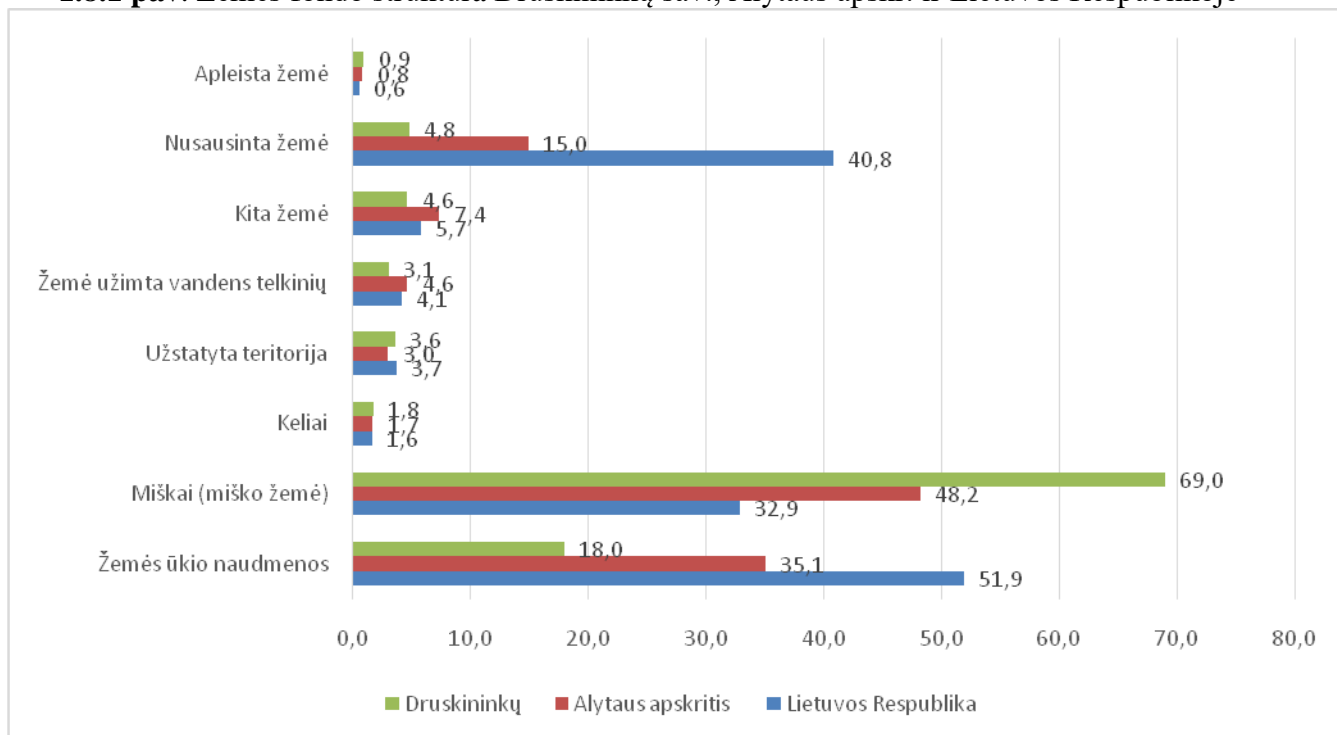
VVG teritorijoje glūdi milžiniškas nepilnai išnaudojamas turizmo potencialas – kultūros paveldo objektai, mėgėjų menas, tautinis paveldas ir amatai, tradiciniai renginiai. Druskininkai yra tarptautinis kurortas, todėl įvairus ir dinamiškas kultūrinis gyvenimas prisideda prie regiono patrauklumo, didina kurorto žinomumą, skatina krašto svečių ir vietos gyventojų įsitraukimą ir pasitenkinimą. Investicijos į ją duoda ilgalaikę daugybinę naudą: stiprina visuomenės tapatybę, kuria tvarią valstybę, skatina ekonomikos augimą, tarptautinį konkurencingumą, socialinę ir dvasinę gerovę. Būtina aktyvinti kaimiškųjų vietovių turizmo potencialo atskleidimą, skirti tam dėmesį ir paramą, kad vietos organizacijos ir verslas papildytų miesto turizmo traukos objektus, leistų svečiui pažinti ir kitokius Druskininkus kas stiprintų vietos ekonomiką ir prisidėtų prie socialinių problemų sprendimo.

1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

Žemės fondas, jo struktūra, žemės ūkio naudmenų kokybė ir jų tinkamumas žemės ūkio veiklai

Žemės fondo struktūra pateikiama 1.8.1 pav. [36] Informacija pateikiama Druskininkų savivaldybės mastu, kadangi VVG teritorijos išskirti nėra galimybės.

1.8.1 pav. Žemės fondo struktūra Druskininkų sav., Alytaus apskr. ir Lietuvos Respublikoje

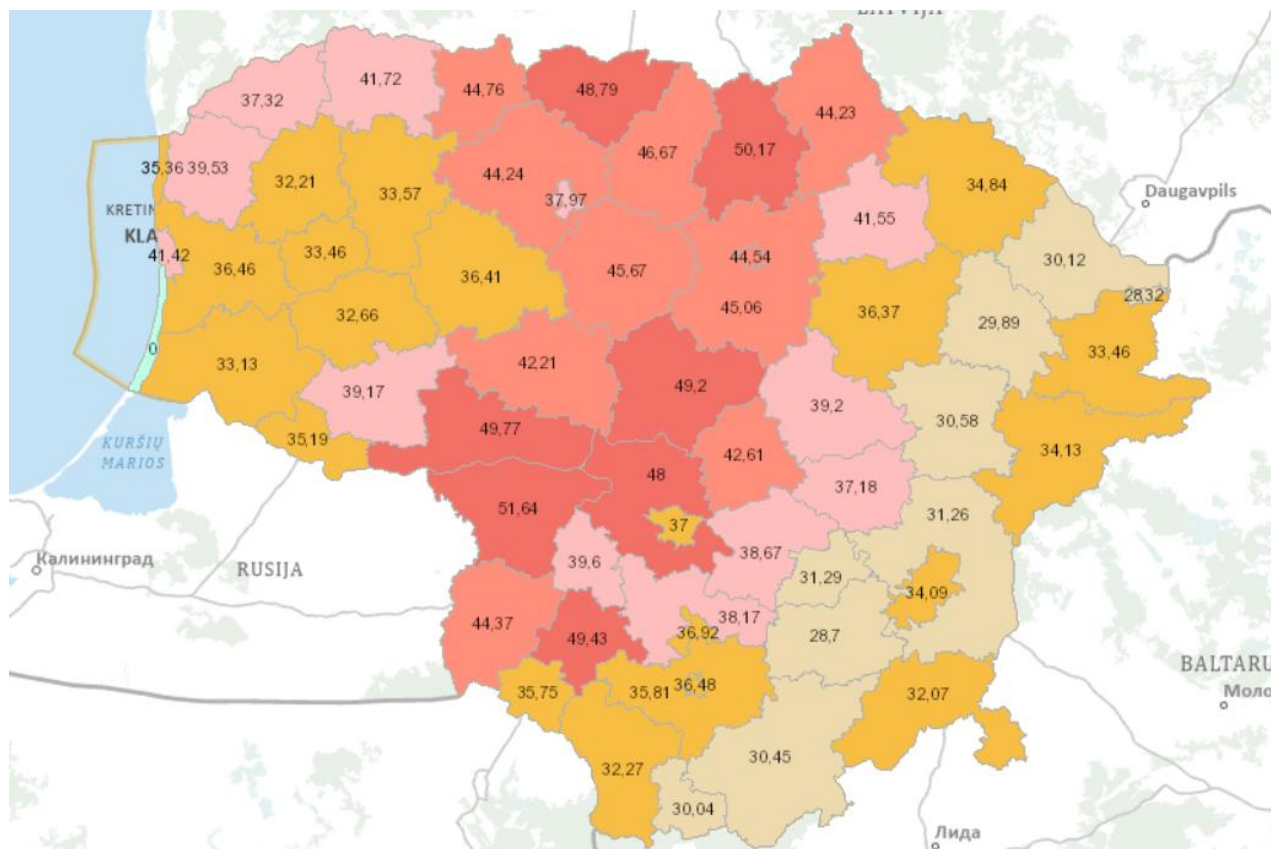
Bendras Druskininkų savivaldybės žemės fondas 2022 m. duomenimis – 45301,21 ha. Miškai sudarė didžiausią žemės fondo dalį – 69 proc. (Alytaus apskrityje – 48,2 proc., Lietuvoje – 32,9 proc.), o žemės ūkio naudmenos – 18 proc. viso žemės fondo (R8.1) (Alytaus apskrityje – 35,1 proc., Lietuvoje – 51,9 proc.).

2022 m. lyginant su 2014 m. žemės fondo struktūra pakito nežymiai. Didžiausi pokyčiai – 17,4 proc. padidėjo kitos žemės plotas, 52,2 proc. – užstatytos žemės ir 11,1 proc. sumažėjo žemės ūkio naudmenų plotas [36] (R8.2).

Žemės ūkio naudmenų bendras plotas Druskininkų VVG teritorijoje 2022 m. buvo 8143,86 ha. Žemės ūkio naudmenų struktūroje didžiausią dalį sudarė ariama žemė – 74,9 proc. Pievos ir natūralios ganyklos sudarė 25 proc., sodai – tik 0,1 proc. visų žemės ūkio naudmenų. Žemės ūkio naudmenų plotas lyginant su 2014 m. sumažėjo 1014 ha. Keitėsi ir žemės ūkio naudmenų struktūra: 73,5 ha didėjo ariamos žemės plotas, sodų plotas sumažėjo net 290,6 ha, o pievų ir natūralių ganyklų plotas sumažėjo net 796,6 ha. [36] (R8.3).

Informacija apie žemės ūkio naudmenų kokybę ir jų tinkamumas žemės ūkio veiklai pateikiama 1.8.2. pav. [37] Paveiksle informacija pateikiama savivaldybių mastu. VVG teritorijos informacija pateikiama aprašomojoje dalyje.

1.8.2 pav. Dirvožemio našumas Lietuvoje

Druskininkų VVG teritorijoje sąlygos nėra tinkamos žemės ūkio veiklai. Vidutinis dirvožemio našumo balas VVG teritorijoje – tik 29,8 balo, o tai yra vienas prasčiausių rezultatų Lietuvos Respublikoje, kur vidurkis siekia 39,83 balo [37] (R8.4).

Žemės ūkio naudmenų plotas, kuriame ekologiškai ūkininkaujama. 2022 m. duomenimis, Druskininkų VVG teritorijoje ekologiškai ūkininkaujama buvo 245 ha sertifikuotuose plotuose, kai 2014 m. – 211,92 ha plotuose. Taigi, per 8 metus sertifikuoti plotai, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama, padidėjo 33 ha arba 15 proc. [22] (R8.5).

Kraštovaizdis, įskaitant vandens telkinius ir miškus, jų tinkamumas rekreacijai. Druskininkų savivaldybės teritorijos didžioji dalis daugiausia išsidėsčiusi Dainavos lygumoje, pietuose yra Nemuno slėnio išplatėjimas, vadinamas Raigardu. Pro savivaldybę iš pietų į šiaurę teka Nemunas, iš rytų – jo intakas Ratnyčėlė. Čia telkšo 49 Druskininkų savivaldybės ežerai (didžiausi: Aviris, Juodasis Bilas, Baltasis Bilas, Grūtas, Vilkas, Latežeris), iš jų 21 yra valstybinės reikšmės ežeras, kurių bendras plotas yra 689,8 hektarų ir 7 valstybinės reikšmės upių. Rytinę pusę užima Dainavos girios pušynai.

Druskininkų savivaldybės miškingumas siekia 69,1 proc. ir užima daugiau nei 60 000 ha savivaldybės ploto. Didžiausias miškas – Dainavos giria. Medžių rūšinė sudėtis: vyrauja grybingi spygliuočių miškai (pušynai ir eglynai). Pušynai skirstomi į brukniašilius, mėlynšilius ir kerpšilius. Eglynai skirstomi į kiškiakopūstinius ir mėlyninius [38].

Druskininkų VVG teritorija – miškų, upių ir ežerų kraštas. Uogų, grybų, vaistingųjų augalų, medžiojamų žvėrių ir paukščių gausūs miškai, kurių didžioji dalis – pušynai, sąlygoja sveikatinimui puikiai tinkantį mikroklimatą, atveria plačias galimybes poilsiui ir turizmui. Labiausiai intensyviai poilsiui tinka didžioji dalis greta Druskininkų kurorto esančių miškų bei dalis miškų prie Latežerio, Ilgio ir Grūto ežerų.

Savivaldybės teritorijoje yra 49 ežerai bei tvenkiniai. Rekreaciniu požiūriu reikšmingiausi vandens telkiniai yra Avirio (vienas švariausių Lietuvos ežerų), Latežerio (su unikalia žemapelke), Grūto, Ilgio, Liškiavio, Baltojo, Juodojo Bilso, Gervinio ežerai. Ypač išvaizdūs ir patrauklūs maži miško ežerėliai – Mergelių akys, Ašarinis, taip pat grupė ežerėlių kairiajame Nemuno upės krante,

Snaigupės – Ricielių apylinkėse. Viečiūnų seniūnijoje įrengtos visuomeninės paskirties poilsio zonos ir maudyklės prie Ilgio, Latežerio ir Ešerinio ežerų, Leipalingio seniūnijoje poilsio vietos įkurtos prie Baltosios Ančios HES, Drapalio, Giedavardžio, Šaulio ir Avirio.

Nemuno baseino ežeruose gausu lydekų, lynų, karšių, vėgelių ir kitų žuvų. Per savivaldybės teritoriją teka ne tik didžiausia šalies upė Nemunas (šios upės teritorija svarbi migruojantiems paukščiams). Čia gausu ir mažesnių upelių: Ratnyčios, Grūtos, Avirės, Bilsinyčios, Snaigupės, Grovos, Mašnyčios, Seiros, Vilkės ir kt.

Nuo Druskininkų link Švendubrės kaimo, kuris įsikūręs Raigardo landšaftiniame draustinyje, driekiasi dviračių takai su pavėsinėmis. Yra gamtos paminklas „Velnio akmuo“. Ten, kur Nemunykštis įteka į Nemuną, stūkso juodasis kalnas. Nuo jo viršūnės atsiveria puiki panorama: vingiuoja Nemuno juosta ir plyti Raigardo slėnis, tolumoje matosi Užubalio kalnas. Švendubrės kaimas ypatingas tuo, kad jame nuolat lankėsi ir kūrė kompozitorius ir dailininkas M.K. Čiurlionis. Taigi, Druskininkų VVG teritorijos kraštovaizdis yra labai patrauklus rekreaciniu požiūriu ir itin vertinamas krašto svečių (R8.6).

Biologinė įvairovė ir saugomos teritorijos. Detali informacija apie saugomas teritorijas ir išskirtinę biologinę įvairovę dėl apimties pateikiama prieduose.

Druskininkų savivaldybėje yra (arba patenka dalis teritorijos) 14 draustinių: Vilko botaninis, Nemuno kraštovaizdžio, Stračiūnų hepertologinis, Avirės hidrografinis, Liškiavos kraštovaizdžio, Druskininkų botaninis, Žiogelių etnokultūrinis, Uciekos geomorfologinis, Cimakavo ornitologinis, Raigardo kraštovaizdžio, Gerdašių entomologinis, Baltosios Ančios hepertologinis, Latežerio miško pušies genetinis ir Kermušijos miško pušies genetinis.

Į savivaldybės teritoriją patenka dalis Dzūkijos nacionalinio parko. Savivaldybėje yra išskirtos 8-ios Natura 2000 teritorijos, iš kurių 7-ios yra buveinių apsaugai svarbios teritorijos (Dainavos giria, Stračiūnų kaimo apylinkės, Margų kaimo apylinkės, Drapalių kaimo apylinkės, Avirės upė, Cimokinė, Vilko ežeras ir jo apyežeris) ir 1-a paukščių apsaugai svarbi teritorija (Dainavos giria) [38].

Saugomų gamtos paveldo objektų statusą turi: Velnio akmuo (geologinis paminklas, esantis Švendubrės kaime, tarp Nemuno ir kelio Liškiava – Žeimiai), Snaigupėlės atodanga (geologinis paminklas Gailiūnų kaime), Latežerio ažuolas (botaninis objektas, esantis Latežerio kaime) [39].

Druskininkų VVG teritorijoje gausu miško gėrybių, mineralinio vandens, gydymo tikslams tinkamų durpių, neužterštų žemės ūkio naudmenų gaminti ekologišką žemės ūkio ir kitą vietos produkciją (R8.7).

Vandens kokybė. UAB „Druskininkų vandenys“ vartotojams tiekia požeminį vandenį iš giluminių gręžinių. Bendrovės vandens tiekimo sistemą sudaro šešios vandenvietės: (Druskininkų m. II, Latežerio III, Leipalingio, Švendubrės, Stračiūnų, Viečiūnų), kuriose veikiančios 24 gręžiniai, 4 vandens gerinimo įrenginiai. Druskininkų vandenys eksploatuoja 124,143 kilometrus geriamojo vandens vandentiekio tinklą. UAB „Druskininkų vandenys“ centralizuotai tiekia geriamą vandenį Druskininkų miesto, Neravų, Viečiūnų, Gailiūnų, Leipalingio, Stračiūnų ir Švendubrės miestelių gyventojams ir įmonėms. Centralizuotai tiekiamu vandeniu aprūpinami apie 86 proc. Druskininkų savivaldybės gyventojų. Geriamas vanduo atitinka HN24-2003 kokybės reikalavimus, fizikiniai bei mikrobiologiniai vandens kokybės rodikliai geriamajame vandenyje tiriami pagal Lietuvos higienos normą HN 24:2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ ir ją atitinka. Siekiant užtikrinti geriamojo vandens tiekimo paslaugos prieinamumą ir patikimumą kasmet įrengiami nauji tinklai, o susidėvėję renovuojami [38].

Druskininkų savivaldybės teritorijoje sutinkami mineralinio vandens išteklių. Natūralus mineralinis vanduo išgaunamas gręžiniais tiesiai iš žemės gelmių pilstomas į butelius, tiekiamas sanatorijoms, gydykloms ir sveikatinimo bei poilsio kompleksams, kur naudojamas balneoterapinėms procedūroms [39] (R8.8).

Daugelis Druskininkų savivaldybės paviršinių vandens telkinių yra svarbūs ir naudojami rekreacijai.

Druskininkų savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais pastaraisiais metais yra įteisintos dviejų telkinių – Ilgio ežere ir Vijūnėlės tvenkinyje esančios maudyklos. Tačiau siekiant nustatyti, ar vandens kokybės atitinka reikalavimus, vadovaujantis Lietuvos higienos norma (HN92:2018) „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“, savivaldybės administracija vykdo stebėseną rekreaciniu požiūriu svarbiausiuose vandens telkiniuose. 2016 metais maudyklų vandens kokybė buvo stebima: Alkos II ir Vijūnėlės tvenkiniuose, Avirio, Ilgio, Latežerio, Ašarėlio ežeruose. 2017-2018 metais be jau išvardintų dar buvo stebima Baltajo Bilso, Juodojo Bilso, Giedavardžio ežerų, Leipalingio tvenkinio ir Ratnyčios upelio vandens kokybė. Visų šių telkinių maudyklų vandens kokybė atitinka higienos normos (HN 92:2018) „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ reikalavimus [40] (R8.9).

Energijos gamybai naudotini atsinaujinantys išteklių (pvz., saulės, vėjo energija) ir jos gamyba.

Druskininkų savivaldybėje (VVG teritorijos išskirti nėra galimybės) energijos gamybai naudojami saulės ir hidroenergijos įrenginiai, kurie per 2022 m. atitinkamai pagamino 398.044 kW ir 35.445 kW elektros energijos. 2022 m. atsinaujinančių išteklių energijos dalis Druskininkų savivaldybės elektros energijos sektoriuje siekė 2,73 proc. kuomet Lietuvos vidurkis siekė 40 proc. [41] (R8.10) Svarbu paminėti, kad 2021 m., kaip ir 2020 m., ypatingas dėmesys skirtas atsinaujinančių energetinių išteklių ir energijos efektyvumo priemonių įgyvendinimui Druskininkų savivaldybėje. 2021 m. įrengtos 5-ios saulės elektrinės ant švietimo ir kultūros įstaigų stogų bei įsigytos 2 geografiškai nutolusios saulės elektrinės, kurių sugeneruota energija naudojama poliklinikos pastatų energetiniams poreikiams. [42] (R8.11)

Dėl per pastaruosius metus kone triskart augusių energijos kaštų būtina skatinti atsinaujinančių išteklių naudojimą elektros gamybai. Siūlytina panaudoti gerąją fondų panaudojimo patirtį, praplėsti AEI sistemas diegiančių organizacijų sąrašą ir remti bendruomenines organizacijas pageidaujančias įsidiesti AEI įrenginius. (R8.12)

Gamtos išteklių ir jų būklės atitiktis VVG teritorijos vizijai. Druskininkų VVG teritorija tarytum sutvarta rekreacijai – įstabus kraštovaizdis su upių slėniais, tyrais ežerais, miško gerybėmis, mineralinio vandens ir gydymo tikslams tinkamų durpių ištekliais, neužterštais žemės ūkio naudmenomis tinkamais gaminti ekologišką žemės ūkio ir kitą vietos produkciją. Visos šios gėrybės traukia krašto svečių ir, kaip rodo gyventojų apklausos, džiugina vietos gyventoją. VVG teritorija turi didelį potencialą tapti turistų traukos centru bei papildyti Druskininkų miesto traukos objektus savitais gamtos ištekliais. Gamtos išteklių pritaikymas turizmui išlaikant darną su aplinkosauga bei atsinaujinančių išteklių panaudojimas turėtų būti dėmesio centre siekiant prisidėti prie VVG teritorijos - Darnioje bendrystėje kuriantis kraštas.

1.9. Papildoma informacija

Pateikite papildomą informaciją, kurios turinys neatitinka 1.1–1.8 papunkčiuose nurodytos tematikos, tačiau ji yra reikšminga, siekiant tinkamai suprasti investavimo logiką pagal VPS.

2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)

	Stiprybės	Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius
1 stiprybė	Didėjantis gyventojų skaičius migracijos dėka dėl	R5.1, R5.2, R5.3	3

2 stiprybė	patrauklumo gyventi šalia Druskininkų	R6.9	4
3 stiprybė	Itin aktyvus ES ir kitų fondų investicijų pritraukimas VVG teritorijoje įsitvirtinęs bendruomeninis ir socialinis verslas	R6.13, R6.14, R7.6	3
4 stiprybė	Augantis aktyvių savarankiškai dirbančių gyventojų skaičius	R6.16	2
5 stiprybė	"Žaliojo kurso" laikymasis vietos susisiekimo, atliekų perdirbimo ir AEI panaudojimo viešosios paskirties pastatams aspektais	R6.17, R6.18, R8.11	2
6 stiprybė	Augantis NVO sektorius, aktyvios bendruomenės, gebančios pritraukti įvairių fondų investicijas ir įgyvendinti vietos plėtrai reikalingus projektus	R7.1, R7.2, R7.3, R7.4	2
	Silpnybės	Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	
1 stiprybė	Turizmo traukos objektai yra koncentruoti Druskininkų mieste, VVG teritorijoje yra tik nedidelė dalis traukos objektų	R3.5, R7.8, R7.9	2
2 stiprybė	Didelis nedarbas ir mažos pajamos, sąlygoti gerai apmokamo darbo bei gyventojų įsidarbinimo galimybių stoka	R5.6, R6.1, R6.2, R6.3, R6.4, R6.6, R6.7, R6.8	1
3 stiprybė	Dėl kurortinės vietovės specifikos verslo struktūroje dominuoja į j turizmą orientuotas SVV, ribotos kitų verslo krypčių investicijos	R6.10, R6.11, R6.12, R6.15	1
4 stiprybė	Mažėja ūkių skaičius, nedaug ekologinių ūkių, mažai ūkininkų patys perdirba ir realizuoja savo produkciją, žemas skaitmenizavimo lygis	R6.19, R6.20, R6.21, R6.22, R6.23, R8.1, R8.2, R8.3, R8.4, R8.5	2
5 stiprybė	Gyventojų ir ypač jaunimo laisvalaikio, užimtumo galimybių stoka VVG teritorijoje	14 informacijos šaltinis, VPS priedas Nr. 9	2
6 stiprybė	Socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo stoka	R5.7, 14 informacijos šaltinis	1
	Galimybės	Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis	
1 stiprybė	Turizmui patraukli geografinė padėtis - šalia Druskininkų miestas, Lenkija ir Baltarusija	R2.1, R2.2, R2.3, R3.1, R8.6	3
2 stiprybė	Turistų atvykstančių į Druskininkus skaičius	R3.2, R3.3, R3.4, R3.5	3
3 stiprybė	ES ir kitų viešųjų fondų paramos galimybės verslui, turizmo infrastruktūros plėtrai, socialinių paslaugų vystymui, AEI panaudojimui	R6.9, R8.12	4
4 stiprybė	VVG teritorijos turizmo potencialo realizavimas: kraštovaizdis, gamtiniai ištekliai, kultūros paveldas, sociokultūrinių veiklų gausa	R3.5, R7.7, R7.8, R7.9, R7.12, R7.13, R7.14, R7.15, R8.6, R8.7, R8.8, R8.9	3

5 stiprybė	Jungimasis į trumpąsias tiekimo grandines siekiant populiarinti ir gausinti krašto produkciją	R6.24, 23 informacijos šaltinis	2
6 stiprybė	Socialinio ir bendruomeninio verslo plėtra socialinių ir sveikatinimo paslaugų užtikrinimui	R6.12, R6.13, R7.6	2
Grėsmės		Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis	
1 stiprybė	Sparčiai mažėjantis gimstamumas ir senstanti visuomenė	R5.2, R5.4, R5.5	2
2 stiprybė	Dėl apribojimų taikomų besikuriantiems verslams mažės besikuriančių verslų, kas didins nedarbą ir dar mažins darbo užmokestį	R6.5	1
3 stiprybė	Blogėjanti gyventojų sveikata dėl mažo fizinio aktyvumo ir nepakankamo dėmesio sveikai gyvensenai bei profilaktikai	R7.10, R7.11	1
4 stiprybė	Dėl gyventojų senėjimo ir soc. paslaugų trūkumo socialinės atskirties situacija gali tapti kritiška	R5.5, R5.7, R7.7, 7 informacijos šaltinis	1
5 stiprybė	Gausėjantys turistų srautai gali padidinti aplinkos oro taršą bei jos poveikį gyventojų sveikatai	R3.3	2
6 stiprybė	Energetinių išteklių kainų augimas gali branginti paslaugas ar riboti bendruomenines veiklas, dėl ko jos taptų neprieinamos vietos gyventojams	R8.12	3

3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas

3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas

1	2
Poreikio numeris	Poreikis
1 poreikis	Skatinti kurti(s) geriau apmokamas darbo vietas
2 poreikis	Užtikrinti gyventojams ir svečiams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą
3 poreikis	Puoselėti krašto tradicijas ir remti bendruomenių ir NVO iniciatyvas, skirtas vykdyti gyventojams naudingą veiklą ir didinti turistinį patrauklumą
4 poreikis	Edukuoti gyventojus naujų technologijų ir inovacijų taikymo bei aplinkosaugos reikšmės klausimais

3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas

	1 poreikis
Poreikis	Skatinti kurti(s) geriau apmokamas darbo vietas
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	0
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuluotas atsižvelgus į 2, 3, 4 silpnybes ir 2 grėsmę. Druskininkų savivaldybėje vyrauja į turizmą nukreiptų paslaugų ir aptarnavimo sektorius, kuriame darbo užmokestis yra mažesnis nei finansinių, IT ir pan. paslaugų ar gamybos sektoriaus darbo

	užmokestis, o didesnė dalis sukurtų darbo vietų nereikalauja aukštos kvalifikacijos.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	- 2021 m. duomenimis 78.2 proc. VVG gyventojų dirba paslaugų sektoriuje (R6.1). - Vidutinis bruto darbo užmokestis 2022 m. pab. Druskininkų savivaldybėje 28,6 proc. mažesnis nei Lietuvos Respublikos vidurkis (R6.8). - 2022 m. daugiausiai laisvų darbo vietų buvo turizmo paslaugų sektoriuje - aukštos kvalifikacijos ar aukštojo išsilavinimo nereikalaujantys darbai, kurie yra prasčiau apmokami (R6.7).
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	1) Druskininkų savivaldybės 2021-2029 m. strateginis plėtros planas 2) 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa 3) Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas 4) 2021–2030 m. Nacionalinis pažangos planas. VPS priemonės susijusios su šių strategijų tikslais, tačiau tiesioginių investicijų iš VPS nenumatyta.
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Gyventojai apklausos metu nurodė, kad žemas darbo užmokestis, gyventojų įsidarbinimo galimybių stoka ir gyventojų motyvacijos dirbti stoka yra opiausios teritorijos ekonominės problemos. Daugiau nei pusė apklaustųjų pritarė, kad pirmenybė teikiant paramą būtų skirta darbo vietų kūrimui.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	4
Susijęs nacionalinis poreikis 1	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 3	c.1. Skatinti ūkių bendradarbiavimą, įskaitant gamintojų organizacijų kūrimąsi
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	2 poreikis
Poreikis	Užtikrinti gyventojams ir svečiams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą

Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuluotas atsižvelgus į 1, 2, 3, 5, 6 stiprybes ir 1-6 galimybes. Didėjant gyventojų skaičiui VVG teritorijoje, augant turistų skaičiams Druskininkų savivaldybėje ir siekiant išnaudoti VVG teritorijos turizmo potencialą būtina užtikrinti, kad tiek gyventojų, tiek svečių poreikiai būtų patenkinti ir jie gautų jiems reikalingas paslaugas. Tam galima išnaudoti augantį NVO sektorių bei stiprias vietos bendruomenės, pasinaudoti sėkminga patirtimi pritraukiant ES finansavimo lėšas.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	0
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	- 2022 metais Druskininkų sav. apsilankė rekordinis turistų skaičius - 375 tūkst. (R3.2). - Lyginamųjų metų (2011 m. ir 2021 m.) duomenimis gyventojų skaičius VVG teritorijoje paaugo (+1 proc.): 2021 metais gyveno 7141 gyventojas, o 2011 metais – 7039 gyventojai (R5.1). - Druskininkų VVG teritorijoje veikia 50 NVO (R7.1).
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	1) Druskininkų savivaldybės 2021-2029 m. strateginis plėtros planas 2) 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa 3) Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas 4) 2021–2030 m. Nacionalinis pažangos planas. VPS priemonės susijusios su šių strategijų tikslais, tačiau tiesioginių investicijų iš VPS nenumatyta.
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Gyventojai apklausos metu nurodė, kokios problemos yra opiausios teritorijoje ir pateikė siūlymus, kaip jas spręsti ir kam teikti pirmenybę. Gyventojai pasiūlė pirmenybę teikti socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo didinimui, turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrai.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	6
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.4 . Modernizuoti kaimo vietoves didinant gyvenimo sąlygų juse patrauklumą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 3	g.1. Pritraukti ir išlaikyti jaunus žmones, įskaitant jaunuosius ūkininkus, kaimo vietovėse
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas	Taip

rodiklio pavadinimas 6 lape)	
	3 poreikis
Poreikis	Puoselėti krašto tradicijas ir remti bendruomenių ir NVO iniciatyvas, skirtas vykdyti gyventojams naudingą veiklą ir didinti turistinį patrauklumą
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuluotas atsižvelgus į 1, 2, 3, 6 stiprybes ir 1-4 galimybes. VVG teritorijoje nepilnai išnaudojamas turizmo potencialas – kultūros paveldo objektai, mėgėjų menas, tautinis paveldas ir amatai, tradiciniai renginiai, įstabus kraštovaizdis. Būtina skatinti augantį bendruomenių ir NVO aktyvumą, remti iniciatyvas skirtas išnaudoti turizmo potencialą, skatinti krašto tradicijų ir kultūros puoselėjimą, renginius, sklaidą apie juos, taip pritraukiant vietos gyventojus ir kurorto svečius
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	0
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	<ul style="list-style-type: none"> - Druskininkų VVG teritorijoje veikia 50 NVO (R7.1). - Vietos bendruomenės kasmet organizuoja eilę tradicinių renginių, kuriuose sulaukia daugiau kaip 15000 dalyvių (R7.15). - turizmo potencialas: kraštovaizdis, gamtiniai išteklių, kultūros paveldas, sociokultūrinių veiklų gausa (R3.5, R7.7, R7.8, R7.9, R7.12, R7.13, R7.14, R7.15, R8.6, R8.7, R8.8, R8.9) - Nepakankamas dėmesys fiziniam aktyvumui ir sveikai gyvensenai (R7.10, R7.11).
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	<ol style="list-style-type: none"> 1) Druskininkų savivaldybės 2021-2029 m. strateginis plėtros planas 2) 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa 3) Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas 4) 2021–2030 m. Nacionalinis pažangos planas. VPS priemonės susijusios su šių strategijų tikslais, tačiau tiesioginių investicijų iš VPS nenumatyta.
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Gyventojai apklausos metu nurodė, kad labiausiai trūksta užimtumo ir laisvalaikio paslaugų, jaunimo laisvalaikio užimtumo ir kitų paslaugų jaunimui.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	4
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	g.1. Pritraukti ir išlaikyti jaunus žmones, įskaitant jaunuosius ūkininkus, kaimo vietovėse
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Netaikoma
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas	Ne

rodiklio pavadinimas 6 lape)?	
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
	4 poreikis
Poreikis	Edukuoti gyventojus naujų technologijų ir inovacijų taikymo bei aplinkosaugos reikšmės klausimais
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	0
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuluotas atsižvelgus į 4 silpnybę. VVG teritorijoje mažėja ūkių skaičius, nedaug ekologinių ūkių, mažai ūkininkų patys perdirba ir realizuoja savo produkciją, žemas skaitmenizavimo lygis, todėl būtina ūkininkus edukuoti apie naujų technologijų plėtrą, inovatyvius sprendimus, kuriais prisidedama prie aplinkosaugos.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	- Ūkininkavimu užsiima vyresnio amžiaus žmonės, tad inovacijos ar skaitmeninimo sprendimai ūkiuose nėra paplitę (R6.21). - Mažėja ekologinių ūkių skaičius (R6.22). - Ūkius turi tik apie 6 proc. VVG teritorijos gyventojų, pusė ūkių yra nedideli (iki 5 ha) (R6.22). - Žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu 2021 m. užsiėmė 15 ūkių (skaičius nekito nuo 2014 metų) (R6.23).
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	1) Druskininkų savivaldybės 2021-2029 m. strateginis plėtros planas 2) 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa 3) Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas 4) 2021–2030 m. Nacionalinis pažangos planas. VPS priemonės susijusios su šių strategijų tikslais, tačiau tiesioginių investicijų iš VPS nenumatyta.
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Apklausoje metu 16 proc. gyventojų nurodė, kad jiems trūksta žinių, atsižvelgiant į technologinius pokyčius, o 22 proc. gyventojų išsakė poreikį skirstant paramą teikti pirmenybę naujovių (skaitmeninių ir technologinių) skatinimui ir diegimui.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	2
Susijęs nacionalinis poreikis 1	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	b.2. Didinti inovatyvių / pažangių technologijų diegimą ūkiuose
Susijęs nacionalinis poreikis 3	g.2 . Gerinti jaunųjų ūkininkų žinių ir įgūdžių lygį, sudarant galimybę jiems mokytis, gauti konsultacijas
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės)	Taip

technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne

4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)

VPS tema – Druskininkų kaimiškųjų vietovių turizmo ir paslaugų plėtra. Temos pasirinkimą nulėmė šie situacijos ir SSGG analizės aspektai:

1. Atlikus situacijos analizę aiškiai matyti didžiulė regiono stiprybė ir privalumas – turizmui patrauklus kraštas, kurio pagrindinis traukos centras – Druskininkų miestas. Tai ir privalumas, ir trūkumas: privalumas, nes didžiuliai turistų skaičiai, plūstantys į Druskininkų miestą, yra galimybė VVG teritorijai juos pritraukti; trūkumas – pagrindiniai traukos objektai vis tik yra įsikūrę mieste ir svečiai mažiau domisi aplinkinėmis vietovėmis, yra linkę labiau apsistoti ir laiką leisti mieste.
Turistų srautų analizė rodo, kad 2022 metai buvo rekordiniai metai Druskininkų savivaldybei, turistų skaičius viršijo ankstesnius rekordinius. Tikėtina, kad šis skaičius ir toliau augs, ypač laukiamas užsienio turistų skaičiaus augimas, kuris po Covid-19 viruso pandemijos dar nėra atsistatęs. Tad VVG teritorijai būtina išnaudoti šią galimybę ir savo teritorijoje plėtoti turistams reikalingas paslaugas, taip juos paskatinant išvykti iš miesto į apylinkes.
2. Druskininkų savivaldybės specifika – į turizmo sektorių orientuotas paslaugų sektorius, dėl to savivaldybės bruto darbo užmokestis yra 28 proc. mažesnis nei šalies vidurkis. Atitinkamai, nors savivaldybėje gerėja nedarbo ir gyventojų užimtumo rodikliai, taip pat auga individualia veikla besiverčiančių asmenų skaičius, tačiau gyventojai nurodo, kad žemos pajamos ir sunkumai įsidarbinant yra pagrindinės problemos, kurios mažina motyvaciją dirbti. Todėl būtina skatinti gyventojų verslumą, teikti paramą verslo kūrimui ir plėtrai, kad gyventojai galėtų susikurti sau geriau apmokamas darbo vietas ir tuo pačiu atlieptų bendruomenės bei kurorto svečių poreikius – teiktų jiems reikalingas paslaugas ir prisidėtų prie turizmo plėtros.
3. Analizuojant gyventojų situaciją ir rodiklius matyti, kad Druskininkų VVG teritorija – retas pavyzdys, kuriame gyventojų skaičius ne mažėja, o didėja, ir ši didėjimą nulemia atvykstantys gyventi asmenys, kuriuos suvilioja galimybė įsikurti šalia kurorto. Dalis šio augančio gyventojų skaičiaus yra gyventojai, išsikraustantys iš Druskininkų miesto, kur su vietos pajamomis sunku įsigyti būstą dėl sostinės kainų lygį siekiančių būstų kainų, sąlygotų kurorto populiarumo bei ribotos naujų būstų pasiūlos.
Didėjantis gyventojų skaičius teritorijoje reiškia ir didesnę poreikį paslaugoms. Tą rodo ir gyventojų apklausos rezultatai, kur viena pagrindinių problemų išskirta buvo socialinių paslaugų trūkumas ir sveikatos priežiūros prieinamumo nepakankamas užtikrinimas. Kartu su gyventojų, ypač jaunimo, užimtumo ir laisvalaikio užtikrinimo paslaugomis tai opiausios problemos.

Remiantis VVG teritorijos gyventojų apklausos rezultatais, 93,4 proc. gyventojų visiškai arba iš dalies pritaria, pasirinktai VVG teminei sričiai.

5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija

5.1. Apibendrinta informacija apie VVG

5.1.1. VVG įsteigimo data	2009-01-12
5.1.2. VVG būstinės adresas	Jaunystės g. 17, Viečiūnų mstl., Viečiūnų sen., Druskininkų sav.
5.1.3. VVG narių skaičius	19 (devyniolika). VVG narių sąrašas pateiktas 1 priede.
5.1.4. VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius	16 (šešiolika). VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas pateiktas 2 priede.
5.1.5. VPS administracijos darbuotojų ir etatų skaičius	Darbuotojų skaičius: 3. Etatų skaičius: 1,75 VPS administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas 3 priede.
5.1.6. VVG pirmininkas	Alvydas Varanis
5.1.7. VVG kolegialaus valdymo organo pirmininkas	Vaiva Kirkauskienė
5.1.8. VPS administravimo vadovas	Alvydas Varanis

5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį

BUS ATNAUJINTA

1	2	3
VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius, iš viso	16	(teikiant VPS)
Narių pasiskirstymas pagal sektorius:		
Sektorius, atstovaujami interesai	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	4	25.00
Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	5	31.25
Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	7	43.75
Kita	0	0.00
Iš viso:	16	100.00
Narių pasiskirstymas pagal lytį:		
Lytis	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Moterys	8	50.00
Vyrai	8	50.00
Iš viso:	16	100
Narių pasiskirstymas pagal amžių:		
Amžiaus grupė	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Asmenys iki 29 m. (imtinai)	1	6.25
Asmenys nuo 30 iki 40 m. (imtinai)	5	31.25
Asmenys nuo 41 m.	10	62.50

Iš viso:

16

100

5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą

VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimo būdas(-ai)	Pasirinkto būdo pagrindimas ir detalizuojanti informacija
☐ VVG kolegialaus organo nariai turi mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ VVG sudarė patariamąją novatorių darbo grupę, pasitelkdama mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse turinčius ekspertus; ☒ VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga(-omis), turinčiomis žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ Netaikoma.	Planuojama sudaryti bendradarbiavimo sutartį su BĮ „Lietuvos socialiniu mokslų centru“. Konsultacijos su mokslo įstaiga bus vykdomos visos VPS įgyvendinimo metu, pagal poreikį, rengiant kvietimus ir organizuojant valdybos posėdžius.

5.4. VVG vertybės

VVG vertybės nesikeitė nuo 2014-2020 m. ir išliko tos pačios:

- **Iniciatyvumas.** VVG aktyviai siekia paveikti vietos plėtros procesus, kad VPS iškelta vizija taptų pasiekiamą; patys imasi iniciatyvos ir pasiūlo potencialiems projektų rengėjams imtis įgyvendinti novatoriškus sumanymus. VVG propaguoja požiūrį – „gyvenimas yra toks, kokį sukuri“ ir nevengia rizikos išbandyti naujų idėjų bei veiklos metodų. VVG nariai patys demonstruoja norą nuolat keistis ir mokytis, todėl gali ir kitiems vietos plėtros dalyviams pasiūlyti naujų sprendimų ir veiklos būdų.
- **Noras mokytis.** VVG siekia, kad jos veikla atitiktų dabarties ir ateities reikalavimus, todėl nuolat mokosi iš savo patirties ir ugdo gebėjimą sistemingai gerinti savo veiklą. VVG ir jos nariai nepuola ginti savo klaidų ar neteisingo elgesio, o žinodama savo stiprybes ir silpnybes imasi veiksmų, kad pagerintų veiklos rezultatus konkrečiose srityse. VVG yra atvira organizacija, nuolatos besidominti naujovėmis ir savo veikloje puoselėjanti tiesos ir žmogiškumo principus.
- **Gebėjimas motyvuoti bendrai veiklai.** VVG puoselėja savo narių gebėjimą ir norą bendrauti su paprastais kaimo gyventojais – potencialiais vietos projektų rengėjais ir naudos gavėjais - atidžiai juos išklausti ir stengtis suprasti, kokie yra šių žmonių poreikiai ir vertybės. Negailima savo laiko ir diskutuojama su suinteresuotais asmenimis apie kasdienes ir ateities reikalus. VVG į savo veiklą siekia įtraukti kuo daugiau asmenų, organizacijų ir ypač jaunimo, siūlydama jiems galimybę realizuoti savo sumanymus ir tobulintis darant gerus bei naudingus darbus gimtajam kraštui.
- **Naujovių diegimas.** VVG aiškiai pasisako už vietos plėtros naujoves. VVG pati sukuria ir aktyviai palaiko kitų organizacijų bei asmenų pateiktus novatoriškus sprendimus. VVG visada siekia turėti nors keletą idėjų, kaip konkretūs vietos plėtros uždaviniai galėtų būti sprendžiami novatoriškai. VVG siekia nuolat tobulinti savo veiklą ir domisi naujais veiklos metodais. VVG, įgyvendindama VPS, noriai išbando naujas idėjas ir geranoriškai skleidžia gerą inovacijų diegimo patirtį visoje VVG teritorijoje ir nacionaliniu mastu.
- **Dėmesys aplinkai.** VVG nariai supranta, kokią svarbią įtaką jų organizacijos veiklai turi atstovaujamo krašto nuolat kintanti ekonominė, socialinė ir technologinė aplinka, kurios „variklis“ yra dinamiška Druskininkų kurorto plėtra. Plėtodama savo veiklą VVG sieja kintančią krašto situaciją su prognozėmis, ypač didelį dėmesį skirdama atstovaujamos teritorijos demografinėms tendencijoms ir suvokia šių tendencijų poveikį krašto raidai.

5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.

VVG teritorijos vizija – **darnioje bendrystėje kuriantis kraštas.**

Siekama, kad iki 2030 m. Druskininkų VVG teritorijoje:

- užtikrinus gyventojams ir turistams svarbių paslaugų prieinamumą bus užtikrinta aukštesnė gyvenimo kokybė, padidintas krašto patrauklumas ir socialinė įtrauktis;
- vertingiausius Druskininkų krašto gamtos ir kultūros paveldo objektus sumaniai panaudojus vietos gyventojų ir turistų poreikiams išaugs krašto patrauklumas bei išryškės šio krašto unikalumas kas prisidės prie vietos gyventojų ekonominės gerovės;
- gyventojai bus aktyviai įsitraukę į vietos bendruomenių veiklą ir plėtros socialinį bei bendruomeninį verslą;
- žemės ūkio sektorius sėkmingai diegs inovatyvius technologinius sprendimus ir dalinsis gerą patirtimi.

5.6. VVG misija

VVG nariai įvardijo savo organizacijos paskirtį, t. y. misiją – tapti Druskininkų krašto sėkmės istorijos kūrėja:

- skatinti kaimo žmones siekti permainų viešajame gyvenime ir imtis svajonių įgyvendinimo bendram labui;
- remti bendradarbiavimo kultūrą ir puoselėti Dzūkijos etnokultūros tradicijas;
- prisidėti VVG teritorijoje sprendžiant skurdo, socialinės atskirties ir nedarbo mažinimo problemą;
- skatinti kaimo gyventojų verslumą ir įtraukti juos į pelningą turizmo verslą;
- įtraukti jaunimą į vietos bendruomenės organizavimą ir realizuoti VVG teritorijoje esantį savanoriškos veiklos potencialą;
- skleisti informaciją apie naujoves ir kitus kaimo gyventojams aktualius dalykus;
- padėti rengti projektus ir gauti finansavimą;
- koordinuoti vietos iniciatyvų įgyvendinimą savivaldybės mastu;
- plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą, užtikrinant VVG teritorijoje gerosios patirties skaidą.

II skyrius: Ko mes siekiame? (VPS tikslai, rodikliai ir siekiami pokyčiai)

6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai

1	2	3
	BŽŪP tikslas	Ar tikslas įgyvendinamas VVG teritorijoje
A	BIVP priemonei taikomi BŽŪP tikslai (privalomi)	
8 konkretus tikslas (h punktas)	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę	Taip
Kompleksinis tikslas	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą	Taip
B	BŽŪP tikslai, kurie VPS gali būti įgyvendinami horizontaliai (pasirenkami)	
4 konkretus tikslas (d punktas)	SO4. Prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką	Taip
5 konkretus tikslas (e punktas)	SO5. Skatinti tvarų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, pavyzdžiui, vandens, dirvožemio ir oro, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų	Ne
6 konkretus tikslas (f punktas)	SO6. Prisidėti prie biologinės įvairovės nykimo sustabdymo ir sustabdymo, gerinti ekosistemų funkcijas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius	Ne
9 konkretus tikslas (i punktas)	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms	Taip
C	Kiti BŽŪP tikslai (neprivalomi)	
1 konkretus tikslas (a punktas)	SO1. Remti perspektyvias ūkių pajamas ir žemės ūkio sektoriaus atsparumą visoje Sąjungoje, siekiant didinti ilgalaikį aprūpinimą maistu ir žemės ūkio įvairovę, taip pat užtikrinti žemės ūkio gamybos ekonominį tvarumą Sąjungoje	Ne
2 konkretus tikslas (b punktas)	SO2. Labiau orientuotis į rinką ir didinti ūkių konkurencingumą tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu, be kita ko, daugiau dėmesio skiriant moksliniams tyrimams, technologijoms ir skaitmenizacijai	Ne
3 konkretus tikslas (c punktas)	SO3. Gerinti ūkininko padėtį vertės grandinėje	Ne
7 konkretus tikslas (g punktas)	SO7. Pritraukti jaunuosius ūkininkus ir kitus naujus ūkininkus, palaikyti jų veiklą ir palengvinti tvarią verslo plėtrą kaimo vietovėse	Ne

7. Kiekybiniai VPS tikslai

7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.

1	2	3
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:	
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	9
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	11
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	620
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	112
B	ES bendrieji produkto rodikliai:	
L700	Vietos lygiu įgyvendintų projektų skaičius (apima vietos ir bendradarbiavimo projektus)	35
L710	Vietos lygiu įgyvendintų projektų, skirtų vietos lygmens inovacijoms, skaičius	6
C	Nacionaliniai bendrieji rezultato rodikliai:	
C.1	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal lytį:</i>	9
N-R.37.1	Sukurtų darbo vietų skaičius moterims	0
N-R.37.2	Sukurtų darbo vietų skaičius vyrams	0
N-R.37.3	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurios lyties asmenims	9
C.2	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal amžių:</i>	9
N-R.37.4	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. (imtinai)	0
N-R.37.5	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims nuo 41 m.	0
N-R.37.6	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurio amžiaus asmenims	9
D	Nacionaliniai bendrieji produkto rodikliai:	
D.1	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (seniūnijos):</i>	
N-P.1	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, skaičius (PLANUOJAMAS)	2
N-P.2	VVG teritorijos seniūnijų skaičius, iš viso	2
N-P.3	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, dalis, proc.	100
D.2	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (gyvenamosios vietovės):</i>	
N-P.4	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius (PLANUOJAMAS)	20
N-P.5	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius, iš viso	55
N-P.6	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, dalis, proc.	36
E	VPS rodikliai (produkto, rezultato):	

DVVG-P.1	0
DVVG-P.2	0
DVVG-P.3	0
DVVG-P.4	0
DVVG-P.5	0
DVVG-P.6	0
DVVG-P.7	0
DVVG-P.8	0
DVVG-P.9	0
DVVG-P.10	0

7.2. Metinės rodiklių reikšmės

1. ES bendrieji rezultato rodikliai:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Rodiklio kodas	Rodiklis	Iš viso	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10	0	0	10	0	0	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	9.00	0.00	1.00	2.00	3.00	3.00	0.00
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamasi pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	11	0	1	3	4	3	0
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojamasi BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis	620	0	10	20	220	270	100

	paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius							
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	112	0	56	6	0	30	20

2. VPS rodikliai (produkto, rezultato):

Netaikoma

Taikoma

8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)

1	2	3	4	5	6
VPS priemonės numeris	VPS turinio elementas	VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai	Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė	Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai	Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.
1 priemonė	Priemonės pavadinimas	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	1) Išaugęs veikiančių ūkio subjektų skaičius. 2) Sukurtos naujos darbo vietos. 3) Išaugęs naujų paslaugų gyventojams ir/ar svečiams skaičius.		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Skatinti kurti(s) geriau apmokamas darbo vietas			
	Susijęs poreikis 2	2 poreikis. Užtikrinti gyventojams ir svečiams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą			
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Naujos nuolatinės darbo vietos, skaičius (šaltinis: VVG ataskaitos)			
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Sukurtos paslaugos gyventojams ir/ar svečiams, skaičius (šaltinis: VVG ataskaitos)	0	2023	4	
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3					
2 priemonė	Priemonės pavadinimas	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	1) Skaitmeninių technologijų ir išmanių sprendimų pritaikymas ūkiuose.		
	Susijusių poreikių skaičius	1			
	Susijęs poreikis 1	4 poreikis. Edukuoti gyventojus naujų technologijų ir inovacijų taikymo bei aplinkosaugos reikšmės klausimais			
	Susijęs poreikis 2				
	Susijęs poreikis 3				
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Skaitmenines technologijas ir išmanių sprendimus pritaikę ūkiai, skaičius (šaltinis: Druskininkų sav. administracija)	0	2023	2	
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2					

1	2	3	4	5	6
VPS priemonės numeris	VPS turinio elementas	VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai	Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė	Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai	Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3				
3 priemonė	Priemonės pavadinimas	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	1) Padidėjęs gyventojams reikalingų paslaugų prieinamumas. 2) Sukurtos naujos darbo vietos.		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Skatinti kurti(s) geriau apmokamas darbo vietas			
	Susijęs poreikis 2	2 poreikis. Užtikrinti gyventojams ir svečiams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą			
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Naujos nuolatinės darbo vietos, skaičius (šaltinis: VVG ataskaitos)	0	2023	1
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Socialinių verslų sukurtos paslaugos gyventojams ir/ar svečiams, skaičius (šaltinis: VVG ataskaitos)	2	2023	3	
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3					
4 priemonė	Priemonės pavadinimas	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	1) Į kaimo bendruomenių veiklas įtrauktas jaunimas. 2) Sukurti nauji ar atnaujinti vietos turizmo traukos objektai (renginiai, paslaugos ar lankomos vietos).		
	Susijusių poreikių skaičius	1			
	Susijęs poreikis 1	3 poreikis. Puoselėti krašto tradicijas ir remti bendruomenių ir NVO iniciatyvas, skirtas vykdyti gyventojams naudingą veiklą ir didinti turistinį patrauklumą			
	Susijęs poreikis 2				
	Susijęs poreikis 3				
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Jaunimo dalyvavimas bendruomenių ir NVO veiklose, procentais (šaltinis: VVG ataskaitos)	10	2023	15	
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Sukurti nauji ar atnaujinti vietos turizmo traukos objektai (renginiai, paslaugos ar lankomos vietos).	0	2023	7	
Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3					

1	2	3	4	5	6
VPS priemonės numeris	VPS turinio elementas	VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai	Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė	Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai	Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.
5 priemonė	Priemonės pavadinimas	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	1) Bendruomenių stiprinimas.2) Bendruomenių veiklos aktyvumo augimas.3) Jaunimo įsitraukimo į bendruomenės veiklą augimas.		
	Susijusių poreikių skaičius	1			
	Susijęs poreikis 1	3 poreikis. Puoselėti krašto tradicijas ir remti bendruomenių ir NVO iniciatyvas, skirtas vykdyti gyventojams naudingą veiklą ir didinti turistinį patrauklumą			
	Susijęs poreikis 2				
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Bendruomeninės veiklos organizavime aktyviai dalyvaujančių narių augimas, proc. (šaltinis: VVG ataskaitos, paremtos bendruomenių teikiama informacija)	5	2022	7
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Savanorių skaičiaus didėjimas (šaltinis: VVG ataskaitos)	0	2022	30
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Savanorių - jaunimo dalies augimas, proc. (šaltinis: VVG ataskaitos)	0	2023	20
6 priemonė	D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą: Susijusių poreikių skaičius	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	1) Pasiūlytos naujos kokybiškos laisvalaikio paslaugos gyventojams. 2) Padidėjusi socialinę atskirtį patiriančių ar socialinės rizikos gyventojų integracija per įsitraukimą į organizuojamas veiklas.		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	2 poreikis. Užtikrinti gyventojams ir svečiams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą			
	Susijęs poreikis 2	3 poreikis. Puoselėti krašto tradicijas ir remti bendruomenių ir NVO iniciatyvas, skirtas vykdyti gyventojams naudingą veiklą ir didinti turistinį patrauklumą			
	Susijęs poreikis 3				

1	2	3	4	5	6			
VPS priemonės numeris	VPS turinio elementas	VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai	Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė	Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai	Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Socialinę atskirtį patiriančių ar socialinės rizikos grupės dalyvių skaičius (šaltinis: VVG ataskaitos)	0	2023	12			
7 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas 1	1) Išaugęs viešųjų paslaugų skaičius. 2) Išaugęs gyventojų pasitenkinimas viešąja infrastruktūra ir paslaugomis.					
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	2 poreikis. Užtikrinti gyventojams ir svečiams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą						
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Sukurtos ar patobulintos viešosios paslaugos ar viešoji infrastruktūra gyventojams ir/ar svečiams, skaičius (šaltinis: VVG ataskaitos) Gyventojų nepasitenkinimo viešąja infrastruktūra ir paslaugomis mažėjimas, proc. (šaltinis: VVG vykdomos gyventojų apklausos)				0 12.4	2023 2023	2 10
8 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra 3	1) Vietos bendruomenės dalyvauja teikiant viešąsias ir kitas aktualias vietas gyventojams paslaugas. 2) Sukurtos naujos darbo vietos bendruomenėse.					
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	1 poreikis. Skatinti kurti(s) geriau apmokamas darbo vietas 2 poreikis. Užtikrinti gyventojams ir svečiams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą						
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Naujos nuolatinės darbo vietos, skaičius (šaltinis: VVG ataskaitos) Bendruomeninių verslų sukurtos paslaugos gyventojams ir/ar svečiams, skaičius (šaltinis: VVG				0 2	2023 2022	2 3

1	2	3	4	5	6
VPS priemonės numeris	VPS turinio elementas	VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai	Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė	Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai	Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	ataskaitos)			

9. Apibendrinta informacija apie VPS

Parengta Vietos plėtros strategija (VPS) yra teminė VVG teritorijos poreikių skaičius	Taip 4
VVG teritorijai aktualių BŽŪP tikslų skaičius	4
VPS priemonių skaičius	8
Pagrindiniai rezultatai:	
	Planuojama rodiklio reikšmė
Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10
Dalis nuo visų ūkių VVG teritorijoje, proc.	1.90
Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	
	9
Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojančių pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	11
Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojančių BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	
	620
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	8.74
Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	
	112
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	1.58
Konteksto rodikliai:	
	Pradinė rodiklio reikšmė
Ūkių skaičius VVG teritorijoje	525
Gyventojų skaičius VVG teritorijoje	7,093

III skyrius: Kaip mes pasieksime užsibrėžtus tikslus? (VPS priemonės, finansinis planas, įgyvendinimo organizavimas ir valdymas)

10. VPS priemonės

10.1. VPS priemonių sąrašas

1	2	3	4	5
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Priemonės rūšis (iš sąrašo)	Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	Planuojama paramos suma priemonei, Eur
1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	8	320,000.00
2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdyimas	Mokymų projektai	1	6,753.60
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	Socialinis verslas	1	70,000.00
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	Veiklos projektai	11	132,000.00
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	Veiklos projektai	5	95,000.00
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	Veiklos projektai	4	28,000.00
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	2	40,000.00
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	Bendruomeninis verslas	2	240,000.00

10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso įgyvendina BŽŪP tikslų	8 konkretus tikslas (h)	Kompleksinis tikslas (k)	4 konkretus tikslas (d)	5 konkretus tikslas (e)	6 konkretus tikslas (f)	9 konkretus tikslas (i)	1 konkretus tikslas (a)	2 konkretus tikslas (b)	3 konkretus tikslas (c)	7 konkretus tikslas (g)
1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	3	Ne	Taip	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	3	Ne	Taip	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne

10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais

1	2	3	4	5	6	7
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso tenkina poreikių	1 poreikis	2 poreikis	3 poreikis	4 poreikis
			Skatinti kurti(s) geriau apmokamas darbo vietas	Užtikrinti gyventojams ir svečiams svarbių paslaugų prieinamumą kartu gerinant gyvenimo ir poilsio VVG teritorijoje patrauklumą	Puoselėti krašto tradicijas ir remti bendruomenių ir NVO iniciatyvas, skirtas vykdyti gyventojams naudingą veiklą ir didinti turistinį patrauklumą	Edukuoti gyventojus naujų technologijų ir inovacijų taikymo bei aplinkosaugos reikšmės klausimais
1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	2	Taip	Taip	Ne	Ne
2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	1	Ne	Ne	Ne	Taip
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	2	Taip	Taip	Ne	Ne
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	1	Ne	Ne	Taip	Ne
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	1	Ne	Ne	Taip	Ne
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	2	Ne	Taip	Taip	Ne
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	1	Ne	Taip	Ne	Ne
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	3	Taip	Taip	Taip	Ne

10.4. VPS priemonių aprašymas

	1 priemonė
Priemonės pavadinimas	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius
Priemonės rūšis	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Priemonės tikslas - skatinti naujų verslų kūrimą ir esamų plėtrą, taip kuriant naujas darbo vietas ir prisidedant prie ekonominio augimo.</p> <p>Priemonė tiesiogiai prisideda prie SO8 tikslo, kadangi bus skatinamas užimtumas, verslo plėtra ir ekonominis augimas kaimo vietovėse; priemonės rezultato rodiklis – sukurtos darbo vietos.</p> <p>VVG teritorijoje vidutinis bruto darbo užmokestis yra 28,2 proc. mažesnis nei šalyje, vyrauja žemesnės kvalifikacijos reikalaujančios darbo vietos. Menkos pajamos ir sunkumai įsidarbinant – gyventojų įvardytos problemos, kurias siekiama spręsti sudarant sąlygas kurti naujus verslus, plėsti esamus, taip siekiant sukurti geriau apmokamas darbo vietas, tuo pačiu sprendžiant paslaugų trūkumo ir prieinamumo problemą.</p> <p>Priemone bus skatinama išnaudoti esamą turizmo potencialą, kitus vietos išteklius, kurti inovatyvius sprendimus, kurie prisidėtų prie klimato kaitos švelninimo – tai tiesiogiai atliepia VPS temą.</p>

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	1) Išaugęs veikiančių ūkio subjektų skaičius. 2) Sukurtos naujos darbo vietos. 3) Išaugęs naujų paslaugų gyventojams ir/ar svečiams skaičius.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	1) Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės. 2) Taikomas reikalavimas įsigyjamai įrangai - jos energijos vartojimo efektyvumo skalė turi būti ne žemesnė nei B.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, arba gerins gyvūnų gerovę.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Įrangos įsigijimas, statyba, inovatyvių sprendimų diegimas, paslaugų įsigijimas ir kitos kvietime numatytos veiklos
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	VVG teritorijoje registruoti ir veikiantys fiz. ir privatūs jurid. asm., atitinkantys labai mažai, mažai įmonei keliamus reikalavimus, ūkininkai.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	-
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Strateginiame plane, Vietos projektų administravimo taisyklėse ir kvietime.
Projektų atrankos principai	1) Mažesni vienos darbo vietos sukūrimo kaštai. 2) Skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės. 3) Skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, arba gerins gyvūnų gerovę.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	4
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	40000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	65
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	320,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	8

Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	VVG teritorijoje yra tik 2 seniūnijos, o planuojama paremti 8 projektus. Projektais bus kuriami arba plečiami verslai, teikiamos paslaugos gyventojams, kurios nebus ribojamos pagal jų gyvenamąją seniūniją.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Skiriami papildomi balai projektams, kurie prisidės prie klimato kaitos švelninimo, panaudojant inovatyvius sprendimus kuriant bei plečiant verslus. Inovacija vietos lygiu bus laikomas toks sprendimas, kuris dar nėra naudojamas. Siekiama, kad tokių projektų skaičius būtų ne mažesnis kaip 25 proc.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	2
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Proaktyvūs veiksmai nenumatomi, tačiau visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Netaikoma.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	

R.3	Ne
R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
DVVG-P.1	Ne
DVVG-P.2	Ne
DVVG-P.3	Ne
DVVG-P.4	Ne
DVVG-P.5	Ne
DVVG-P.6	Ne
DVVG-P.7	Ne
DVVG-P.8	Ne
DVVG-P.9	Ne
DVVG-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip

Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	2 priemonė
Priemonės pavadinimas	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas
Priemonės rūšis	Mokymų projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Priemonės tikslas - didinti skaitmeninį raštingumą ir skaitmeninių technologijų bei paslaugų panaudojimą ūkiuose ir taip prisidėti prie našumo augimo žemės ūkiuose, bei užtikrinti tvarią plėtrą ir prisidėti prie sektoriaus modernizacijos. Tokiu būdu priemonė tiesiogiai siejasi su XCO tikslu.</p> <p>VVG teritorijoje tinkamos žemės ūkininkavimui yra mažai (18 proc.), ji nėra naši (našumo balas - 29,8), todėl būtina ūkius skatinti diegti sprendimus, kurie užtikrintų jų efektyvumą ir geriausių veiklos rezultatus.</p> <p>Įdiegus inovatyvius sprendimus ūkiuose numatomas ir agroturizmo suintensyvėjimas teritorijoje – pvz., organizuojami patirties mainų vizitai, kas tiesiogiai susiję su VPS tema.</p>
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	1) Skaitmeninių technologijų ir išmaniųjų sprendimų pritaikymas ūkiuose.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Priemone siekiama paskatinti klimato kaitos švelninimo priemonių diegimą, kurios mažina klimato kaitą (pvz. siūlomos skaitmeninės priemonės gali pakeisti vidaus degimo varikliais varomą žemės ūkio techniką).
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, arba gerins gyvūnų gerovę.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Renginių ir mokymų organizavimas.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	VVG teritorijoje veikiančios NVO ir ūkininkai.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Ūkininkai, kurių ūkiai registruoti VVG teritorijoje.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Strateginiame plane, Vietos projektų administravimo taisyklėse ir kvietime.
Projektų atrankos principai	1) Skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, arba gerins gyvūnų gerovę.
Planuojamų kvietimų teikti paraišką skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	6753.6
Paramos lyginamoji dalis, proc.	90

Planuojama paramos suma priemonei, Eur	6,753.60
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Priemone bus finansuotas 1 mokymų projektas, kuriame galės dalyvauti VVG gyventojai neribojant jų gyvenamosios seniūnijos.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pareiškėjai turės galimybę pasirinkti, ar projektą vykdyti su partneriu.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Mokymai yra skirti supažindinti su skaitmeninėmis technologijomis ir kitais išmaniais sprendimais, kurių įdiegimas būtų inovacija vietos mastu.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	1
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Proaktyvūs veiksmai nenumatomi, tačiau visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Netaikoma.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Taip

R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
DVVG-P.1	Ne
DVVG-P.2	Ne
DVVG-P.3	Ne
DVVG-P.4	Ne
DVVG-P.5	Ne
DVVG-P.6	Ne
DVVG-P.7	Ne
DVVG-P.8	Ne
DVVG-P.9	Ne
DVVG-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne

Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	3 priemonė
Priemonės pavadinimas	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra
Priemonės rūšis	Socialinis verslas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Priemonės tikslas – paskatinti socialinio verslo kūrimą ir plėtrą, taip didinant socialinę įtrauktį ir užimtumą, mažinant skurdą VVG teritorijoje, skatinant NVO kurti ir plėsti kaimo gyventojų veiklai reikšmingas paslaugas, išnaudojant turimus vietos išteklius.</p> <p>Priemonė tiesiogiai prisideda prie SO8 tikslo, kadangi ja bus skatinamas užimtumas, socialinė įtrauktis, vietos plėtra teritorijoje. Priemone bus kuriamos/plėtojamoms paslaugoms, kas tiesiogiai atliepia VPS temą.</p> <p>Analizė ir gyventojų apklausa rodo, jog gyventojams ypač trūksta socialinių paslaugų, dalis jų nėra informuoti apie teikiamas paslaugas. Kadangi socialinio verslo perspektyvos labai pozityvios (vietos valdžia demonstruoja palankų požiūrį ir kelia sau tikslą įtraukti kuo daugiau NVO į soc. paslaugų teikėjų tinklą), tad šia priemone siekiama prisidėti prie socialinių paslaugų poreikio ir pasiūlos subalansavimo.</p>
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	<p>1) Padidėjęs gyventojams reikalingų paslaugų prieinamumas.</p> <p>2) Sukurtos naujos darbo vietos.</p>
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	<p>1) Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės.</p> <p>2) Taikomas reikalavimas įsigyjamai įrangai - jos energijos vartojimo efektyvumo skalė turi būti ne žemesnė nei B.</p>
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, arba gerins gyvūnų gerovę.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Statyba, įrangos įsigijimas, paslaugų įsigijimas, intelektinės veiklos, investicijos į atsinaujinančius energijos išteklius ir kitos kvietime numatytos veiklos.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	VVG teritorijoje veikiančios privatus arba viešasis juridinis asmuo, atitinkantis soc. verslo gairėse nustatytus kriterijus.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	VVG teritorijos gyventojai, ypač socialiai pažeidžiamos grupės, turistai.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Strateginiame plane, Vietos projektų administravimo taisyklėse ir kvietime.

Projektų atrankos principai	1) Aukštesnis balas bus skiriamas projektams, kurių rezultatais naudosis didesnis gyventojų skaičius. 2) Skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės. 3) Skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, arba gerins gyvūnų gerovę.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	70000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	70,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Paslaugomis galės naudotis visi gyventojai nepriklausomai nuo seniūnijos. Aukštesnis balas bus skiriamas projektams, kurių rezultatais naudosis didesnis gyventojų skaičius nepaisant gyvenamosios seniūnijos.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Priemone bus diegiamos socialinės inovacijos - tai naujos idėjos (produktai, paslaugos ir modeliai), kuriais tenkinami įvairaus pobūdžio socialiniai poreikiai, sprendžiamos socialinės ir ekonominės problemos.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	1

Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Projektu bus teikiamos paslaugos tiek socialinę atskirtį ir/ar diskriminaciją patiriantiems asmenims, tiek kitiems gyventojams.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Netaikoma.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
DVVG-P.1	Ne
DVVG-P.2	Ne
DVVG-P.3	Ne
DVVG-P.4	Ne
DVVG-P.5	Ne
DVVG-P.6	Ne
DVVG-P.7	Ne
DVVG-P.8	Ne
DVVG-P.9	Ne
DVVG-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne

Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	4 priemonė
Priemonės pavadinimas	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas
Priemonės rūšis	Veiklos projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę

Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Priemonės tikslas – skatinti vietos bendruomenės išnaudojant dzūkišką krašto identitetą ir turizmo potencialą įgyvendinti veiklas, kurios atskleistų krašto unikalumą, padidintų turistinį patrauklumą ir prisidėtų prie regioninių produktų kūrimo, tuo pačiu didinant ir jaunimo įsitraukimą į bendruomenių veiklą. VVG regioniniais produktais laiko ne tik konkrečius vietos gaminius, bet ir nematerialaus kultūros paveldo produktus, pvz., tradicines vietos šventes. Priemonė tiesiogiai prisideda prie SO8 tikslo, kadangi ja bus skatinamas užimtumas, socialinė įtrauktis, vietos plėtra teritorijoje. Priemonė tiesiogiai atliepia VPS temą, kadangi skatinama turizmo plėtra.</p> <p>Įgyvendinant priemonę bus sprendžiamos gyventojų apklausoje nurodytos problemos dėl užimtumo ir laisvalaikio paslaugų gyventojams, ypač jaunimui, stokos bei atlieptas poreikis didinti kultūros, meninės raiškos, vietos identiteto puoselėjimo paslaugų prieinamumą ir gerinti jų kokybę.</p>
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	<p>1) Į kaimo bendruomenių veiklas įtrauktas jaunimas.</p> <p>2) Sukurti nauji ar atnaujinti vietos turizmo traukos objektai (renginiai, paslaugos ar lankomos vietos).</p>
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, arba gerins gyvūnų gerovę.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	

Pagal priemonę remiamos veiklos	Renginių ir mokymų organizavimas, prekių ir paslaugų įsigijimas, statyba, intelektinės veiklos ir kitos kvietime numatytos veiklos.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	VVG teritorijoje veikianči bendruomeninė organizacija.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	VVG teritorijos gyventojai (įskaitant jaunimą) ir turistai.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Strateginiame plane, Vietos projektų administravimo taisyklėse ir kvietime.
Projektų atrankos principai	1) Skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės. 2) Skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, arba gerins gyvūnų gerovę.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	2
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	12000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	90
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	132,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	11
Paaikškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	VVG teritorijoje yra 2 seniūnijos. Priemone bus finansuoti 11 projektų, todėl jie padengs abi seniūnijas. Be to, projektų veiklos bus atviros ir neapribotos dalyvių gyvenamosios seniūnijos kriterijumi.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Inovacijų principas:	

Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Proaktyvūs veiksmai nenumatomi, tačiau visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Jaunimas numatytas kaip viena iš tikslinių grupių.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
DVVG-P.1	Ne
DVVG-P.2	Ne
DVVG-P.3	Ne
DVVG-P.4	Ne
DVVG-P.5	Ne
DVVG-P.6	Ne
DVVG-P.7	Ne
DVVG-P.8	Ne
DVVG-P.9	Ne
DVVG-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne

Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	5 priemonė
Priemonės pavadinimas	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas
Priemonės rūšis	Veiklos projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą

Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Priemonės tikslas - aktyvinti kaimo gyventojus ir jų įsitraukimą į bendruomeninę veiklą, skatinti kaimo plėtros dalyvių bendradarbiavimą ir socialinę partnerystę, stiprinti bendruomeninių organizacijų gebėjimus.</p> <p>Priemonė tiesiogiai prisideda prie XCO bendrojo tikslo, kadangi ja skatinamas bendradarbiavimas ir dalijimasis žiniomis. Priemonė atliepia VPS temą, kadangi instituciškai stiprios organizacijos galės teikti paslaugas vietos gyventojams.</p> <p>Įgyvendinant priemonę bus sprendžiamos gyventojų apklausoje nurodytos problemos dėl bendruomeniškumo stokos, visuomeninio ir pilietinio pasyvumo, socialinių paslaugų stokos ir atlieptas poreikis prisidėti prie gyventojų bendruomeniškumą ir savanorystę skatinančių iniciatyvų finansavimo.</p>
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	<ol style="list-style-type: none"> 1) Bendruomenių stiprėjimas. 2) Bendruomenių veiklos aktyvumo augimas. 3) Jaunimo įsitraukimo į bendruomenės veiklą augimas.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, arba gerins gyvūnų gerovę.

B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Renginių, diskusijų, idėjų generavimo sesijų, patirties vizitų organizavimo išlaidos, intelektinės ir kitos kvietime numatytos veiklos.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	VVG teritorijoje veikiantis viešasis juridinis asmuo.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	VVG teritorijos gyventojai.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Strateginiame plane, Vietos projektų administravimo taisyklėse ir kvietime.
Projektų atrankos principai	1) Skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės. 2) Skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, arba gerins gyvūnų gerovę. 3) Aukštesnis balas skiriamas projektams, kurių naudos gavėjai bus abiejų seniūnijų gyventojai ir/ar organizacijos. 4) Numatyta partnerystė.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	3
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	19000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	90
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	95,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	5
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Numatytas atrankos kriterijus, kad aukštesnis balas bus skiriamas projektams, kurių naudos gavėjai bus abiejų seniūnijų gyventojai ir/ar organizacijos.
Partnerystės principas:	

Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Numatytas atrankos kriterijus susijęs su partneryste projekte.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Proaktyvūs veiksmai nenumatomi, tačiau visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Priemonės siekiamas pokytis - padidinti jaunimo įsitraukimą į bendruomenių veiklą - bus taikomas kaip rezultato rodiklio reikalavimas projektams.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
DVVG-P.1	Ne
DVVG-P.2	Ne
DVVG-P.3	Ne
DVVG-P.4	Ne
DVVG-P.5	Ne
DVVG-P.6	Ne
DVVG-P.7	Ne

DVVG-P.8	Ne
DVVG-P.9	Ne
DVVG-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	6 priemonė
Priemonės pavadinimas	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas

Priemonės rūšis	Veiklos projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Priemonės tikslas – integruoti mažiau galimybių turinčius kaimo gyventojus ir didinti vaikų bei jaunimo turiningą užimtumą. Priemonė tiesiogiai prisideda prie SO8 tikslo, kadangi ja bus skatinamas užimtumas, socialinė įtrauktis, vietos plėtra teritorijoje. Priemonė atliepia VPS temą, kadangi bus teikiamos laisvalaikio, užimtumo paslaugos gyventojams. Įgyvendinant priemonę bus sprendžiamos gyventojų apklausoje nurodytos problemos dėl užimtumo ir laisvalaikio paslaugų gyventojams, ypač jaunimui, stokos.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	1) Pasiūlytos naujos kokybiškos laisvalaikio paslaugos gyventojams. 2) Padidėjusi socialinę atskirtį patiriančių ar socialinės rizikos gyventojų integracija per įsitraukimą į organizuojamas veiklas.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, arba gerins gyvūnų gerovę.

B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Laisvalaikio ir užimtumo veiklų organizavimas, kitos kvietime numatytos veiklos
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	VVG teritorijoje veikianti bendruomeninė organizacija ir/arba kitos NVO.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	VVG teritorijos gyventojai: vaikai, jaunimas, senjorai, socialinę atskirtį patiriantys asmenys, kiti, kuriems bus teikiamos paslaugos.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Strateginiame plane, Vietos projektų administravimo taisyklėse ir kvietime.
Projektų atrankos principai	1) Skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės. 2) Skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, arba gerins gyvūnų gerovę. 3) Aukštesnis balas skiriamas projektams, kurių naudos gavėjai bus abiejų seniūnijų gyventojai.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	2
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	7000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	90
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	28,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	4
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Numatytas atrankos kriterijus, kad aukštesnis balas bus skiriamas projektams, kurių naudos gavėjai bus abiejų seniūnijų gyventojai ir/ar organizacijos.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne

Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Proaktyvūs veiksmai nenumatomi, tačiau visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Vaikai ir jaunimas numatyti kaip tikslinė grupė.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
DVVG-P.1	Ne
DVVG-P.2	Ne
DVVG-P.3	Ne
DVVG-P.4	Ne
DVVG-P.5	Ne
DVVG-P.6	Ne
DVVG-P.7	Ne
DVVG-P.8	Ne
DVVG-P.9	Ne
DVVG-P.10	Ne

F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	7 priemonė
Priemonės pavadinimas	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas
Priemonės rūšis	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3

Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Priemonės tikslas - įgyvendinant švietimo, kultūros, sporto bei socialinės įtraukties iniciatyvas kurti gyventojų poreikius atliepiančią viešąją infrastruktūrą, skirtą švietimo, kultūrinių, sporto ar socialinių paslaugų teikimui.</p> <p>Priemonė tiesiogiai prisideda prie SO8 tikslo, kadangi ja bus skatinamas užimtumas, prisidedama prie socialinės įtraukties, vietos plėtros teritorijoje. Priemonė atliepia VPS temą, kadangi kuriama infrastruktūra bus naudojama teikiant paslaugas gyventojams.</p> <p>Gyventojai apklausoje nurodė, kad VVG teritorijoje trūksta viešosios infrastruktūros, taip pat trūksta gyventojų laisvalaikio, užimtumo galimybių, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo, tad priemonės lėšomis finansuojami projektai galės bent dalinai prisidėti prie šių problemų sprendimo.</p>
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	<p>1) Išaugęs viešųjų paslaugų skaičius.</p> <p>2) Išaugęs gyventojų pasitenkinimas viešąją infrastruktūra ir paslaugomis.</p>
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	<p>1) Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemones.</p> <p>2) Taikomas reikalavimas įsigyjamai įrangai - jos energijos vartojimo efektyvumo skalė turi būti ne žemesnė nei B.</p>
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, arba gerins gyvūnų gerovę.

B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Investicijos į atsinaujinančius energijos išteklius, statyba, įrangos įsigijimas, paslaugų įsigijimas ir kitos kvietime numatytos veiklos
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	VVG teritorijoje veikiantis viešasis juridinis asmuo.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	VVG teritorijos gyventojai: vaikai, jaunimas, senjorai, socialinę atskirtį patiriantys asmenys, kiti, kuriems bus teikiamos viešosios paslaugos.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Strateginiame plane, Vietos projektų administravimo taisyklėse ir kvietime.
Projektų atrankos principai	1) Skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės. 2) Skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, arba gerins gyvūnų gerovę.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	20000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	40
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	40,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	2
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Planuojama finansuoti 2 projektus, todėl nėra galimybės užtikrinti, kad projektai apims visas VVG teritorijos seniūnijas.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Inovacijų principas:	

Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Proaktyvūs veiksmai nenumatomi, tačiau visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Jaunimas yra numatytas kaip tikslinė grupė.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
DVVG-P.1	Ne
DVVG-P.2	Ne
DVVG-P.3	Ne
DVVG-P.4	Ne
DVVG-P.5	Ne
DVVG-P.6	Ne
DVVG-P.7	Ne
DVVG-P.8	Ne
DVVG-P.9	Ne
DVVG-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne

Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	8 priemonė
Priemonės pavadinimas	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra
Priemonės rūšis	Bendruomeninis verslas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę

Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	<p>Priemonės tikslas – mažinti socialinius, ekonominius ir aplinkosauginius iššūkius, dėmesį skiriant bendruomenių verslumui, jų gaminamų produktų, teikiamų paslaugų ir vykdomo verslo plėtrai išnaudojant vietos išteklius ir viešuosius pastatus.</p> <p>Priemonė tiesiogiai prisideda prie SO8 tikslo, kadangi ja bus skatinamas užimtumas, prisidedama prie socialinės įtraukties vietos plėtros teritorijoje. Priemone bus kuriamos/plėtojamose paslaugos, kas tiesiogiai atliepia VPS temą.</p> <p>Analizė ir gyventojų apklausa rodo, jog gyventojams ypač trūksta socialinių paslaugų, dalis jų nėra informuoti apie teikiamas paslaugas. Tuo pačiu buvo išsakyta lūkestis, jog parama bus teikiama bendruomeninio ir/ar socialinio verslo skatinimui. Kadangi bendruomeninio verslo perspektyvos pozityvios (vietos valdžia demonstruoja palankų požiūrį ir kelia sau tikslą įtraukti kuo daugiau NVO į soc. paslaugų teikėjų tinklą), tad šia priemone siekiama prisidėti prie socialinių paslaugų poreikio ir pasiūlos subalansavimo.</p>
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	<p>1) Vietos bendruomenės dalyvauja teikiant viešąsias ir kitas aktualias vietos gyventojams paslaugas.</p> <p>2) Sukurtos naujos darbo vietos bendruomenėse.</p>
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	<p>1) Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemones.</p> <p>2) Taikomas reikalavimas įsigyjamai įrangai - jos energijos vartojimo efektyvumo skalė turi būti ne žemesnė nei B.</p>
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, arba gerins gyvūnų gerovę.

B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Statyba, įrangos įsigijimas, paslaugų įsigijimas, intelektinės veiklos, investicijos į atsinaujinančius energijos išteklius ir kitos kvietime numatytos veiklos.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	VVG teritorijoje veikianti bendruomeninė organizacija.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	VVG teritorijos gyventojai ir krašto svečiai, bendruomeninės organizacijos.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Tinkamumo sąlygos numatytos Strateginiame plane, Vietos projektų administravimo taisyklėse ir kvietime.
Projektų atrankos principai	1) Skiriami papildomi balai projektams, kurie numatys klimato kaitos švelninimo priemonės. 2) Skiriami papildomi balai projektams, kurie tenkins gyventojų poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, arba gerins gyvūnų gerovę. 3) kiti kvietime numatyti atrankos principai.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	2
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	120000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	240,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	2
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Planuojama finansuoti 2 projektus, todėl nėra galimybės užtikrinti, kad projektai apims visas VVG teritorijos seniūnijas.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pareiškėjai turės galimybę pasirinkti, ar projektą vykdyti su partneriu.

Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Priemone bus diegiamos socialinės inovacijos - tai naujos idėjos (produktai, paslaugos ir modeliai), kuriais tenkinami įvairaus pobūdžio socialiniai poreikiai, sprendžiamos socialinės ir ekonominės problemos.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	2
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Proaktyvūs veiksmai nenumatomi, tačiau visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Netaikoma.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
DVVG-P.1	Ne
DVVG-P.2	Ne
DVVG-P.3	Ne
DVVG-P.4	Ne
DVVG-P.5	Ne
DVVG-P.6	Ne
DVVG-P.7	Ne
DVVG-P.8	Ne
DVVG-P.9	Ne

DVVG-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip

10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) aprašyta **5 priede**.

numeris									
		I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius			80,000.00				80,000.00	
2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	6,753.60							
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra					70,000.00			
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas								
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas		38,000.00						
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas								
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas								
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra		120,000.00				120,000.00		

12. VPS finansinis planas

12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis

1	2	3	4	5	6	7
Išlaidų kategorija	Priemonės kodas (bendras)	Priemonės rūšis	VPS priemonių skaičius	Planuojama paramos suma, Eur	Išlaidų dalis, nuo atitinkamos kategorijos išlaidų, proc.	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-01	Ne žemės ūkio verslo pradžia	0	0.00	0.0	100
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-02	Ne žemės ūkio verslo plėtra	0	0.00	0.0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-03	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	1	320,000.00	34.3	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-04	Ūkio subjektų (fizinį ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas	0	0.00	0.0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-05	Žemės ūkio verslas	0	0.00	0.0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-06	Socialinis verslas	1	70,000.00	7.5	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-07	Bendruomeninis verslas	1	240,000.00	25.8	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-08	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	1	40,000.00	4.3	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-09	Veiklos projektai	3	255,000.00	27.4	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-10	Mokymų projektai	1	6,753.60	0.7	
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-11	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	0.00	0.0	100
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-12	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	0	0.00	0.0	

VPS administravimo išlaidos	-	VVG veiklos išlaidos	0	163,056.88	70.0	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo išlaidos	0	69,881.52	30.0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos, iš viso				931,753.60	80.0	100
VPS administravimo išlaidos, iš viso				232,938.40	20.0	
Iš viso				1,164,692.00	100	100

12.2. Metinis VPS išlaidų planas

1	2	3	4	5	6	7	8
Išlaidų kategorija	Planuojama išlaidų suma, iš viso, Eur	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Planuojama metinė išlaidų suma, Eur							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	931,753.60	185,000.00	178,000.00	258,753.60	270,000.00	40,000.00	0.00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	232,938.40	46,261.57	44,498.20	64,686.99	67,498.56	9,993.06	0.00
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Iš viso	1,164,692.00	231,261.57	222,498.20	323,440.59	337,498.56	49,993.06	0.00
Planuojama metinė išlaidų dalis, proc.							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	100.00	19.86	19.10	27.77	28.98	4.29	0.00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	100.00	19.86	19.10	27.77	28.98	4.29	0.00
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	0.00						
Iš viso	100.00	19.77	19.02	27.65	29.28	4.27	0.00

13. ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

VPS priemonių indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimą aprašytas VPS priemonių aprašymo D dalyje (VPS 9 dalis). Duomenys apie VPS priemonių, prisidedančių prie konkrečių horizontaliųjų principų, skaičių apibendrinti lentelėje.

1	2
VPS priemonių skaičius, iš viso	8
Subregioninės vietovės principas:	
VPS priemonių, pagal kurias siekiama, kad finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas, skaičius	6
Partnerystės principas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai turi būti PRIVALOMAI vykdomi su partneriais, skaičius	0
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai gali būti PASIRINKTINAI vykdomi su partneriais, skaičius	3
Inovacijų principas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai turi būti PRIVALOMAI skirti inovacijoms vietos lygiu diegti, skaičius	3
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai gali būti PASIRINKTINAI skirti inovacijoms vietos lygiu diegti, skaičius	1
Planuojama paremti projektų, iš viso (rodiklis L700)	34
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	6
Projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti, dalis, proc.	0.176470588
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai, skirti moterų ir vyrų lygių galimybių skatinimui ir nediskriminavimui, skaičius	8
Jaunimas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai, skirti jaunimui, skaičius	4

13.1. Subregioninės vietovės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Teritorijos specifinių poreikių patenkinimas ir teritorijos galimybių išnaudojimas – pagrindinis teritorinio principo laikymosi požymis ir pridėtinė vertė. LEADER metodo teritorinio principo įgyvendinimas reikalauja, kad VPS sprendimai būtų grindžiami detalia visos VVG teritorijos analize, įvertinant daugelį vietos plėtros komponentų ir užtikrinant ilgalaikę krašto plėtros perspektyvą.

Siekiant išsiaiškinti Druskininkų VVG teritorijos gyventojų poreikius, suprasti jiems aktualias problemas, išgirsti jų prioritetus ir siūlymus buvo organizuoti susitikimai ir diskusijos su vietos gyventojais, bendruomeninėmis organizacijomis, NVO ir verslo atstovais metu. Iš viso rengiant VPS suorganizuoti 10 susitikimų, juose dalyvavo per 350 vietos gyventojų.

Susitikimų ir diskusijų metu buvo atliekama smulkesnių teritorinių vienetų poreikių analizė, taip pat aptariamos projektų idėjos, galinčios apjungti seniūnijų ir bendruomenių poreikius ir vizijas į bendrą perspektyvą.

Taip pat 2023 m. kovo-balandžio mėn. buvo atliekama internetinė gyventojų apklausa (išsamiau – VPS priedas Nr. 9), kurioje sudalyvavo ir savo nuomonę dėl aktualių problemų, jų sprendimo galimybių ir prioritetų išsakė 362 gyventojai.

Teritorinis principas reiškia VPS įgyvendinimą visoje VVG teritorijoje, vietos gyventojų poreikių, išteklių identifikavimą ir puoselėjimą. Specifinių teritorijos poreikių tenkinimas ir teritorijos ypatumų išnaudojimas – pagrindinis teritorinio principo laikymosi požymis ir pridėtinė vertė.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Siekiant užtikrinti Druskininkų VVG teritorijos tolygią plėtrą bus siekiama bendromis – vietos gyventojų, nevyriausybinų organizacijų, verslo ir valdžios atstovų – pastangomis siekti numatytų tikslų įgyvendinimo.

Norint sėkmingai išnaudoti vietos išteklius bei užtikrinti vietos interesų grupių bendradarbiavimą buvo pasirinktos kelios intervencijų sritys, kurios pareikalaus įvairių interesų grupių bendradarbiavimo, gebėjimo veikti kartu, o tai didins VVG teritorijos gyvybingumą, stiprins vietos gyventojų atsakomybę už ilgalaikę ir nenutrūkstamą teritorijos plėtrą, bendromis žiniomis ir bendru sutarimu bus sukuriamas pagrindas, leidžiantis tos vietovės gyventojams atrasti aplinkos privalumus bei aktyviai plėtoti išteklius. Vietos išteklių tinkamas panaudojimas, apspręstas vietos interesų grupių glaudaus bendradarbiavimo, taps vietovės ekonominio stabilumo ir tolimesnio klestėjimo pagrindu, sukurs didesnę pridėtinę vertę. Laikydamosi teritorinio principo, VVG skatins visos teritorijos potencialius pareiškėjus teikti novatoriškus projektus, panaudojant vietos išteklius, teritorijos išskirtinumą, pranašumą ir sieks, kad vietos projektai tolygiai pasiskirstytų visoje VVG teritorijoje.

13.2. „Iš apačios į viršų“ principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG visuose VPS rengimo etapuose įgyvendino principą „iš apačios į viršų“, nes siekė suaktyvinti vietos bendruomenę ir tęsti pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovų bendradarbiavimo praktiką, ją nukreipiant krašto ateities perspektyvoms aptarti. Rengiant VPS buvo siekiama gauti kuo daugiau vietos plėtros sprendimų, kurių pagrindas – vietos iniciatyva.

Atliekant VVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG vietos bendruomenė buvo įtraukta:

- 1) organizuojant viešus susitikimus. Buvo suorganizuota 10 susitikimų, kuriuose sudalyvavo 350 gyventojų, verslo, bendruomenių, NVO atstovų. Susitikimų medžiaga buvo panaudota rengiant strategijos dokumentą;
- 2) prašant pateikti savo srities statistinius duomenis (pvz., seniūnai teikė informaciją apie VVG teritorijos gyventojus; savivaldybės administracijos skyrių specialistai teikė duomenis apie švietimo, socialinės srities būklę, ir t.t.);
- 3) vykdant vietos gyventojų apklausą (žr. 1.4 potemę).

Nustatant VVG teritorijos gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus vietos bendruomenė buvo įtraukta susitikimuose ir vykdant vietos gyventojų apklausą – vietos gyventojams buvo sudarytos galimybės išsakyti savo nuomonę dėl pagrindinių savo poreikių ir atitinkamos krašto raidos prioritetų. Apklausos dalyviai įvardijo, kokios gyvenamosios vietovės problemos yra pačios opiausios ir kokioms sritims prioriteto tvarka turi būti nukreipta naujojo laikotarpio parama. Tai leido suprasti, kokių pokyčių nauju laikotarpiu tikimasi ir kokiais būdais vietos bendruomenė yra pasirengusi įsitraukti į pokyčių kūrimą. Išgryninant prioritetus bei priemones, rengiant finansinį planą bei VPS įgyvendinimo etapus buvo atsižvelgta į vietos bendruomenės prioritetus ir lūkesčius.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Siekdama palaikyti vietos gyventojų ir jų interesams atstovaujančių organizacijų domėjimąsi VPS įgyvendinimu, VVG planuoja sukurti skaidrią jos įgyvendinimo aplinką ir skirti pakankamai daug dėmesio bei išteklių jos viešinimui, taip pat įgyvendinti vietos bendruomenės aktyvinimo veiksmus, kurie leistų į strategijos įgyvendinimo kūrybinį procesą įtraukti kuo daugiau pareiškėjų.

Vietos projektų tvirtinimas vyks Druskininkų VVG valdybos posėdžiuose. Valdyba sudaryta iš VVG teritorijos bendruomenės išrinktų atstovų, kurie atstovauja pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios sektoriams, bei atstovaujamos teritorijos interesams, todėl rengiant bei tvirtinant kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentaciją, tvirtinant projektus, bus atsižvelgiama į visos VVG teritorijos bendruomenės poreikius.

Rengiant kvietimus teikti vietos projektams dokumentacija bus skelbiama Druskininkų VVG interneto svetainėje www.dvvg.lt, socialinio tinklo Facebook paskyroje, o taip pat VVG nariai skleis informaciją asmeniškai. Atliekant surinktų vietos projektų vertinimą, informacija apie atskirų vertinimo etapų rezultatus bus skelbiama interneto svetainėje www.dvvg.lt ir Facebook paskyroje. Čia taip pat bus pristatomi VPS įgyvendinimo rezultatai.

VPS įgyvendinimo rezultatai reguliariai bus pristatomi interneto svetainėje www.dvvg.lt, vietos spaudoje ir susitikimų su vietos gyventojais metu. VVG taip pat planuoja atlikti vietos gyventojų apklausas, kurių metu suinteresuoti asmenys galės išsakyti nuomonę, kiek įgyvendinami projektai naudingi teritorijai, ar jų poveikis buvo toks, koks planuotas ir t.t.

Šie VPS įgyvendinimo stebėsenos veiksmai padės VVG valdybai įvertinti, ar strategijos realizavimas vyksta pagal numatytą planą, ar reikalinga VPS įgyvendinimo proceso korekcija.

13.3. Partnerystės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VPS rengimo metu buvo laikomasi partnerystės principo, kuris skatina įvairių sektorių atstovų tarpusavio diskusijų bei nuomonių ir interesų suderinamumo.

Rengdama VPS, VVG sąmoningai ir įvairiais būdais stiprino ryšius tarp pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovų, kad vietos plėtros pagrindiniai partneriai išmoktų ieškoti ir rasti sprendimus, atitinkančius naujojo laikotarpio reikalavimus ir krašto raidos ateities iššūkius. Partnerystė tarp pilietinės, verslo ir vietos valdžios buvo stiprinama šiomis priemonėmis:

1. VVG valdyba suformuota atsižvelgiant į pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios partnerystės stiprinimą. VVG nariai, siekdami stiprinti partnerystės principą, kandidatus į valdymo organą proporcingai siūlė iš visų trijų sektorių. Toks VVG narių siūlymas rodo stiprų partnerystės suvokimą ir siekį ją išlaikyti bei stiprinti.
2. VVG, vykdydama poreikių tyrimą, organizavo susitikimus, kurių metu siekė išsiaiškinti tiek gyventojų, tiek organizacijų (viešųjų ir privačių juridinių asmenų, ūkininkų) poreikius.
3. VVG, vykdydama vietos bendruomenės aktyvinimo veiklas, siekė, kad visuose aktyvinimo veiklose (mokymuose, informaciniuose renginiuose, konferencijose, dalykiniuose susitikimuose) dalyvautų pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendinant VPS, VVG sieks toliau užtikrinti konstruktyvią pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios partnerystę sėkmingos Druskininkų VVG teritorijos plėtros labui:

1. VPS įgyvendinimo laikotarpiu VVG valdyba išlaikys proporcingą pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovavimą. Valdybos posėdžių metu bus aptariama VPS įgyvendinimo eiga ir kartu ieškoma sprendimų iškilus probleminiams klausimams.
2. Įgyvendinant VPS bus organizuojami susitikimai su vietos bendruomenėmis siekiant pristatyti VPS įgyvendinimo eigą, paskatinti vykdyti vietos projektus. Į susitikimus bus kviečiami pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai.
3. Į VPS įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę bus įtraukiami pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai.
4. Į gyventojų aktyvinimo veiklas bus įtraukiami pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai.

13.4. Bendradarbiavimo principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Teritorinio bendradarbiavimo projektai. Druskininkų VVG nuo 2014 m. vykdė bendrus projektus su kitomis vietos veiklos grupėmis:

1. Projektas „Pažangaus kaimo tinklaveikos kūrimas“ pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos priemonę „LEADER“ veiklos sritį „VVG bendradarbiavimo projektų rengimas ir įgyvendinimas. Projekto vertė – 104 687 Eur. Projekto įgyvendinimo laikotarpis 2020-2022 m. Pareiškėjas Kauno r. vietos veiklos grupė, partneriai Druskininkų VVG, Panevėžio r. VVG, Dzūkijos VVG (Lazdijų r.). Projekto tikslas – skatinti pažangaus kaimo tinklaveiką.
2. Projektas „LEADER idėjų tinklaveika“ pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos priemonę „LEADER“ veiklos sritį „VVG bendradarbiavimo projektų rengimas ir įgyvendinimas. Projekto vertė – 99 460 Eur. Projekto įgyvendinimo laikotarpis 2021-2022 m. Pareiškėjas Panevėžio r. VVG, partneriai Druskininkų VVG, Kauno r. VVG, Dzūkijos VVG (Lazdijų r.). Projekto tikslas – skatinti kaimo plėtros dalyvius aktyviau įsitraukti į kaimo plėtros procesus kuriant LEADER idėjų tinklaveiką.

Tarptautinio bendradarbiavimo projektai

1. Projektas „Bendradarbiavimo paieškos: Lietuva – Vokietija“ pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonės „LEADER“ veiklos sritį „VVG bendradarbiavimo projektų rengimas ir įgyvendinimas“ (techninė paramą tarptautinio bendradarbiavimo projektui inicijuoti). Projekto vertė – 3 000 Eur. Projekto įgyvendinimo laikotarpis 2018 m. Pareiškėjas Druskininkų VVG, partneriai Alytaus r. VVG, Šventosios žuvininkystės r. VVG. Projekto metu Lietuvos VVG vyko į Vokietiją, kur kartu su Märkische Seen VVG vystė bendrą tarptautinį projektą. Susitikimo rezultatas – bendras tarptautinis projektas „Lėtos kultūros patirtys 2.00/CultTrips 2.00“, kuriame Druskininkų VVG yra partneriai, o Alytaus r. VVG yra pareiškėjai. Šiame projekte kartu su kitais Europos VVG dalyvavo ir Märkische Seen VVG.

2. Projektas „Lėtos kultūros patirtys 2.00/CultTrips 2.00“ pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos priemonę „LEADER“ veiklos sritį Tarptautinio bendradarbiavimo projektų sritį „VVG bendradarbiavimo projektų rengimas ir įgyvendinimas“. Projekto vertė – 97 000 Eur. Projekto įgyvendinimo laikotarpis 2019-2022 m. Pareiškėjas Alytaus r. VVG, partneris Druskininkų VVG.

Projektas įgyvendinamas su 9 tarptautiniais partneriais iš 6 ES šalių – Austrijos, Vokietijos, Liuksemburgo, Italijos, Švedijos ir Lietuvos. Projekto metu Druskininkų, Alytaus ir Birštono lėto turizmo paslaugų tiekėjų siūlomos paslaugos paruoštos ir reklamuojamos tarptautinėje partnerių interneto svetainėje SlowTrips / All Experiences in Alytus Region (<https://www.slowtrips.eu/see-do/all-experiences/alytus-region/>).

3. Projektas „Tarptautinis bendradarbiavimas Austrija – Baltijos šalys“ Austrijos žemės Karintijos (Kärnten) Großglockner/Mölltal-Oberdrautal vietos veiklos grupė parengė tarptautinį projektą ir pakvietė Druskininkų VVG kartu su Lietuvos kaimo turizmo asociacija bei kitomis Lietuvos VVG atvykti į Austriją. Tarptautinio projekto dėka 2019 m. Druskininkų VVG 2 atstovai vyko pasidalinti gerąja patirtimi į Austriją. Vėliau Austrijos VVG delegacija buvo atvykusi į Druskininkus.

Dalyvaujant VVG tinkle. Druskininkų VVG yra Lietuvos vietos veiklos grupių tinklo narys nuo 2010 m. ir aktyviai dalyvavo visuose Vietos veiklos grupių tinklo organizuojamuose susitikimuose, renginiuose ir posėdžiuose.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VPS įgyvendinimo metu bendradarbiavimo principo bus laikomasi:

1. Dalyvaujant VVG tinkle, nacionaliniuose ir Europos tinkluose, LEADER renginiuose, kurie susiję su VPS rengimu, pasirengimu ją įgyvendinti ir ją įgyvendinant.

2. Bendradarbiaujant su kitomis Lietuvos VVG. Kartu su kitomis Alytaus apskrities VVG periodiškai bus organizuojami susitikimai pasitarti dėl neaiškumų, kylančių įgyvendinant VPS, teritorinio ir/ar tarptautinio bendradarbiavimo projektus.

3. Šiuo metu kartu su partneriu Socialinių mokslu institutu VVG vysto tarptautinį projektą Horizon programai turizmo plėtros srityje.

4. Bendradarbiaujant su kitomis užsienio VVG. Bus palaikomi santykiai su esamais partneriais ir ieškoma naujų partnerių bei tarptautinių projektų idėjų naudojantis kitais finansavimo šaltiniais, pvz., Erasmus+ programa, arba bus naudojamos netiesioginės išlaidos.

13.5. Inovacijų principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Inovacijų principas yra vienas iš svarbiausių LEADER metodo principų, skatinantis inovatyvią, novatorišką kaimo plėtrą. VVG, siekdama realizuoti inovacijų principą, siekė pritaikyti administracinę inovaciją – gyventojų apklausa buvo vykdoma pildant anketą internete, dalis susitikimų dėl VPS rengimo vyko nuotoliniu būdu. Rengiant VPS buvo pritaikyta naujovė – vietos bendruomenės turėjo galimybę pasirengti savo strategijas, kurių informacija panaudota VPS. Visi šie veiksmai padėjo ne tik parengti išsamią VPS, bet ir ją diferencijuoti, atsižvelgiant į vietovės specifiką, kultūrinį, socialinį, ekonominį kontekstą.

Per 2014-2020 metų laikotarpį Druskininkų VVG teritorijoje:

- VPS įgyvendinimo geroji patirtis buvo viešinama ir novatoriški projektai buvo pristatomi kaip pavyzdiniai, o prieš kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas buvo papildomai informuojama apie novatoriškų vietos projektų pirmenybę. Viešinimas vykdytas pasitelkiant video, Facebook platformą, svetainėje www.dvvg.lt.
- Pagal priemonę „Novatoriško ūkio ir verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius“ buvo įgyvendinti 9 VVG finansuoti verslo projektai, kurių metu buvo sukurtos inovacijos vietos lygmeniu, įsigyta inovatyvi įranga. Šie projektai turėjo eksperimentinį ir demonstracinį pobūdį, todėl teikė naudą ne tik projekto pareiškėjams, bet ir daugeliui kaimo gyventojų dėl formuojamo supratimo apie vietos plėtros galimybes ir vietos išteklių panaudojimą.
- Pagal priemonę „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ buvo finansuotas Druskininkų švietimo centro mokymų projektas, kurio metu organizuoti mokymai, skatinantys ieškoti naujų metodų rengiant ir įgyvendinant vietos projektus, skatinamos inovatyvios temos.

Kitos VVG veiklos inovacijos įgyvendintos 2014-2020 metais:

- VVG skatino vietos gyventojus ir lyderius dalyvauti įvairiuose mokymuose, konferencijose, renginiuose, kurių temos buvo novatoriškos (pvz., buvo pristatoma sumaniųjų kaimų tema).
- VVG nuolat akcentavo ir skatina bendradarbiavimo svarbą, kas projektų lygiu užprogramuoja inovacijų atsiradimą: skatina ieškoti naujų veiklos būdų, kurti naujus bendradarbiavimo tinklus.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Inovacijų principo bus laikomasi ir užtikrinant efektyvią VPS įgyvendinimo veiklą. Vietos projektų atrankos metu bus taikomos naujausios informacinės ir komunikacinės technologijos, novatoriškumo principas įgyvendinamas mažinant informacinę izoliaciją tarp skirtingų VVG vietovių, užtikrinant, jog projektų atranka vyktų bendradarbiaujant vietos valdžios, verslo ir bendruomenės atstovams. Tokiu būdu vykdoma atranka leis stiprinti bendruomeninius ryšius, garantuoti atvirą ir skaidrų projektų atrankos procesą.

Druskininkų VVG parengtoje VPS yra priemonių nukreiptų įvairiais būdais skatinti inovacijas: verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius;

skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas; socialinio verslo kūrimas ir plėtra; bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra.

VPS įgyvendinimo geroji patirtis bus viešinama ir novatoriški projektai bus pristatomi kaip pavyzdiniai, o prieš kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas bus papildomai informuojama apie novatoriškų vietos projektų pirmenybę (kai toks kriterijus bus taikomas).

13.6. Jaunimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Rengiant VPS VVG panaudojo praeitame finansavimo periode sukauptą jaunimo įtraukimo ir darbo su jaunimo projektais patirtį. Jaunimui skirtas išskirtinis dėmesys. VPS rengimo metu jauni asmenys buvo pasitelkti VVG atliekant šiuos veiksmus:

- Kartu su visais bendruomenės nariais jauni asmenys buvo kviečiami dalyvauti susitikimuose, kurių metu buvo analizuojami VVG teritorijos plėtros galimi pokyčiai laikotarpiu iki 2029 m. Susitikimai organizuoti vakariniu laiku, kad jauni žmonės galėtų dalyvauti, t. y. nebūtų mokykloje ar darbe. Per šiuos susitikimus buvo aiškinamasi, kokie VPS sprendimai geriausiai tenkintų jaunimo interesus.

- Vykdam anketinę apklausą jauni asmenys išsakė savo nuomonę apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją, opiausias problemas, plėtros perspektyvas ir pagrindinius plėtros prioritetus. 9 proc. anketinės apklausos dalyvių priklauso amžiaus grupei nuo 18 iki 29 m., o net 32 proc. – asmenys, kurių amžius 30-39 metai.

- Formuojant ir numatant VPS priemones, prioritetus ir veiklos sritis buvo nuolatos bendraujama su Druskininkų jaunimo reikalų taryba.

Nustatant VPS prioritetus ir priemones buvo atsižvelgiama į jaunimo pageidavimus: jaunimo įtraukimas į bendruomenių gyvenimą, kokybiško laisvalaikio jaunimui organizavimas, gerai apmokamų darbo vietų steigimas, parama verslo steigimui.

Jaunimo poreikiai horizontaliai integruoti bene visose VPS priemonėse. VVG atsižvelgė į LEADER programos išsivysčiusiose šalyse gerą patirtį, kuri liudija, kad neracionalu kurti socialinę atskirtį atitinkančias ir tuo pačiu ją atkuriančias paramos sistemas, todėl siekiant kuo aktyvesnio jaunimo integravimo į bendruomenių gyvenimą atskiros priemonės jaunimui nėra numatytos, tačiau jaunimas gali dalyvauti visose priemonėse, dalyje priemonių už jaunimo įtraukimą skiriami papildomi naudos ir kokybės balai. Ketvirtoje priemonėje numatomi konkretūs su jaunimo įtraukimu susiję pokyčiai (Jaunimo dalyvavimas bendruomenių ir NVO veiklose, procentais). Darbo vietų atskirai jaunimui nėra numatyta remiantis VVG patirtimi – didžioji dalis darbo vietų praeitame periode ir taip buvo sukurta jaunų žmonių ir jas užpildė jauni žmonės.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:

- Jauni asmenys bus įtraukti į atskirus VPS administravimo ir įgyvendinimo procesus. Per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi principo, jog ne mažiau kaip 35 proc. visų VVG tarybos narių būtų iki 40 m. amžiaus ir bent 2 asmenys VVG valdyboje ir/ar administracijoje – iki 29 m. amžiaus.

- Skelbiant kvietimus rengti vietos projektų paraiškas, kartu bus pateikta informacija, kokios yra galimybės rengti ir įgyvendinti vietos jaunimui skirtus ir iš VPS lėšų finansuojamus projektus. Potencialūs pareiškėjai bus informuojami, jog projektams, kurių naudos gavėjai yra jaunimas, bus skiriami papildomi naudos ir kokybės balai.

- VVG planuoja finansuoti tik pačių geriausių vietos projektų įgyvendinimą, todėl pareiškėjai privalės savo projektuose skirti atitinkamą dėmesį vietos jaunimo poreikiams.

Vietos projektų paraiškose esant nepakankamai informacijai apie projekto naudą jauniems asmenims, vietos projektų pareiškėjų bus prašoma pateikti papildomą informaciją, kaip vietos projektas pakeis jaunimo situaciją ilgalaikės perspektyvos požiūriu.

- Vykdam VPS įgyvendinimo stebėseną ir pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus bus peržiūrimi pasiekti rezultatai ir atrenkami geriausi jaunimą įtraukiantys projektai, kurie bus viešinami kaip gerosios praktikos pavyzdžiai.

- Vykdam VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus konsultuojami individualiai apie galimybes parengti jaunų asmenų poreikius atitinkančius projektus. Prireikus, bus organizuojamos specialistų konsultacijos.

- Siekiant kuo didesnio jaunimo suinteresuotumo, aktyvumo ir palaikymo, visa su VPS susijusi veikla bus nuolat viešinama soc. tinkluose, organizuojami gyventojų motyvaciją bei idėjų generavimą skatinantys renginiai, kurių metu bus skatinamas atkreipti dėmesį į Druskininkų jaunimo problematiką, įvairių sektorių atstovų dalyvavimas ir dialogas su vietos gyventojais, šių renginių metu pristatomi įgyvendinamos veiklos, projektai.

Vietos bendruomenė bus raginama kartu, sutelktai gerinti jaunų asmenų gyvenimo kokybę, suplanuojant tokias projektų veiklas, kurios būtų priimtinos ir jaunimui. Pavyzdžiui, įgyvendinant priemonę „Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas“ bus prašoma pagrįsti, kad numatomos veiklos įtrauks jaunus žmones. VVG numato, kad tik stiprinant jaunimo veiklos tiesioginį sąlytį su vietos bendruomenės gyvenimu, jaunuoliams galima padėti geriau suvokti save ir savo aplinką. Priemonės įgyvendinimas padės jaunimui tapti kūrybingesniu, nes jam bus suteiktos realios galios veikti – t.y. susikurti jų poreikius atitinkančią aplinką. VVG teritorijos mastu realizuojama jaunuolių bendra veikla gerins jų tarpusavio ryšius ir nukreips jaunimo energiją gyvenamosios aplinkos atnaujinimui ir bendrojo gėrio kūrimui.

13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VPS tema - Druskininkų kaimiškųjų vietovių turizmo ir paslaugų plėtra, ir tema ne veltui pasibaigia „paslaugų plėtra“. Akcentuojama, kad paslaugos kuriamos ne tik svečiui, bet visų pirma vietos gyventojui. Priemonėse, kurios dedikuotos paslaugų kūrimui pagrindinis dėmesys skiriamas socialinei atskirčiai mažinti, todėl lygių galimybių užtikrinimas yra užprogramuotas visai VPS.

Bendruomenė gali tapti kūrybiška, kai jos nariai turi lygias galimybes ir nėra diskriminuojami. Todėl strategijos rengimo metu į strateginių sprendimų analizę buvo siekiama įtraukti kuo daugiau vietos gyventojų, neišskiriant gyventojų pagal lytį, amžių, įsitikinimus ir pan.:

1. Rengiant VPS buvo atlikta anketinė vietos gyventojų apklausa. Tyrime dalyvavo 362 skirtingos lyties, įvairių amžiaus grupių, skirtingą išsilavinimą, užsiėmimą ir socialinį statusą turintys vietos gyventojai (žr. VPS 9 priedą).

2. Rengiant VPS buvo organizuoti vieši susirinkimai ir aktyvūs svarstymai. Metodas panaudotas susitikimų su vietos gyventojais metu. Iš viso rengiant VPS suorganizuoti 10 susitikimų, kuriuose dalyvavo iš viso per 350 vietos gyventojų. Susitikimuose diskutuota apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją ir poreikius naujuoju laikotarpiu. Į susitikimus buvo kviečiami visi suinteresuoti vietos gyventojai, neišskiriant jų pagal lytį, amžių, įsitikinimus ir kitus požymius. Visi turėjo galimybę išsakyti savo pastebėjimus ir nuomones, siūlyti galimus sprendimus. Papildomai, kad atliepti didžiausią soc. atskirtį patiriančių gyventojų poreikius, rengiant VPS buvo konsultuotasi su Druskininkų savivaldybės Socialinių paslaugų centro specialistais, analizuotas savivaldybės socialinių paslaugų planas. Socialinio ir bendruomeninio verslo projektams, kurie prisideda prie socialinių problemų sprendimo, taip pat viešųjų paslaugų prieinamumo didinimo bei įtraukties projektams skiriama 65 proc. VPS lėšų.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VPS įgyvendinimo laikotarpiu moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo VVG teritorijoje bus siekiama įvairiomis priemonėmis.

- administracijos darbuotojai atrenkami išimtinai tik pagal jiems taikomus kvalifikacijos reikalavimus, todėl tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeimyninė padėtis, lytinė orientacija negalės tapti įsidarbinimo VVG administracijoje kliūtimi.

- organizuojant VVG valdybos darbą per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi reikalavimo užtikrinti VVG valdyboje nustatytą įvairaus amžiaus asmenų ir jų lyčių santykį, t.y. ne mažiau kaip 35 proc. VVG tarybos narių bus iki 40 m. amžiaus jų išrinkimo į VVG valdybą dieną, taip pat bus užtikrintas abiejų lyčių atstovų 40:60 santykis. VVG valdybos nariams, kurie bus renkami į VVG valdybą, išrinkimo kliūtimi negalės būti tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeimyninė padėtis, lytinė orientacija;
- VPS teritorijos situacijos analizėje pateikiama informacija apie tai, kiek skirtingoms grupėms priklausančių asmenų yra VVG teritorijoje. Ir ši VPS yra parengta taip, kad atstovauti visų analizuotų grupių interesus, neišskiriant konkrečios grupės ir neišaukština jų interesų virš kitų grupių;
- kviečiant teikti vietos projektų paraiškas bus taikoma tinkamumo sąlyga pagrįsti, kad vietos projektas prisideda prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo ir/arba neturės neigiamos įtakos šio principo įgyvendinimui. Bus tvirtinami tik tie projektai, kurie nepažeis moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo;
- pristatant VPS įgyvendinimo laimėjimus bus pateikiami gerosios praktikos pavyzdžiai, kuriais buvo prisidedama prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo. Potencialiems vietos projektų pareiškėjams bus nuolat primenama apie būtinybę imtis veiksmų, kurie prisideda prie minėto principo įtvirtinimo VVG teritorijoje;
- vykdant Druskininkų VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus individualiai konsultuojami moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo klausimais. Esant poreikiui potencialiems pareiškėjams bus teikiama kita reikiama metodinė pagalba.

14. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai

14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu

VPS rengimo metu gautos pastabų ir veiksmų, kurių buvo imtasi reaguojant į pastabas, suvestinė pateikta **6 priede**.

14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu

Siekiant užtikrinti VVG teritorijos gyventojų aktyvumą Druskininkų VVG VPS įgyvendinimo metu platins informaciją apie savo veiklą panaudodama įvairius komunikacijos kanalus:

- 1) VVG interneto svetainė: <http://www.dvvg.lt/>.
- 2) Socialiniai tinklai – Facebook per paskyrą <https://www.facebook.com/druskininkuvvg>, kuri turi daugiau kaip 1500 sekėjų.

Abiem informacijos kanalais VVG operatyviai skelbs veiklos naujienas, kad su jomis galėtų susipažinti, rašyti atsiliepimus ir komentarus bei teikti klausimus įvairaus amžiaus ir poreikių žmonės. Informacijos teikimas internetinėje svetainėje ir socialiniuose tinkluose vyks nuolat.

- 3) VVG narių, seniūnijų, savivaldybės biudžetinių įstaigų, NVO, verslo turimi informacijos kanalai.

VVG nariais yra visos teritorijos bendruomenės, o valdybos nariai yra visų bendruomenių vietovių. Bendruomenės taip pat turi paskyras socialiniuose tinkluose, kuriose dalinasi su gyventojais ir nariais aktualia informacija, tad šių priemonių visuma užtikrina maksimalią sklaidą.

- 4) Viešinimo plakatai ir susitikimai su tikslinėmis grupėmis.

Viešinimo plakatai kabinesi bendruomenių patalpose ar kitose gyventojams matomose vietose, taip informuojant juos apie rengiamus susitikimus jų vietovėse.

Susitikimai su tikslinėmis grupėmis vyks ir VVG būstinėje, pvz., potencialiems pareiškėjams ir projektų vykdytojams organizuojami mokymai ar teikiamos konsultacijos dėl paraiškos rengimo ar projekto įgyvendinimo.

5) Patyriminiai vizitai.

Ankstesnio VPS įgyvendinimo metu pasiteisinusi praktika, kurią planuojama ir toliau tęsti bei skirti tam dar daugiau dėmesio. Su VVG ir bendruomenių nariais organizuojami patyriminiai vizitai po Lietuvos vietoves, kurių metu semiamasi patirties, naujovių, o po vizitų vyksta pasidalinimas išpūdžiais ir refleksijos.

Šie vizitai bus ir toliau organizuojami, siekiant daugiau sužinoti ir pasisemti gerosios patirties apie žaliąjį kursą, sumanaus kaimo kūrimą, inovacijas, trumpųjų grandinių plėtojimą.

6) VVG posėdžiai bendruomenėse.

Ankstesnio VPS įgyvendinimo metu pasiteisinusi praktika, kurią planuojama ir toliau tęsti. Dažnai VVG valdymo organų posėdžiai organizuojami vis kitoje bendruomenėje, taip siekiant susipažinti su naujai sukurtomis edukacinėmis programomis, pamatyti įgyvendintus projektus vietoje ir pasimokyti vieniems iš kitų.

7) Bendruomenių sąskrydžiai.

Tradicinis, kasmet vykstantis renginys (jau įvyko 12), kuris suburia per 350 kaimo bendruomenių žmonių. Renginio metu dalijamasi patirtimi, aktualia VPS įgyvendinimo informacija.

Viešinimo tikslai:

- Informuoti potencialius pareiškėjus bei naudos gavėjus apie galimybes dalyvauti įgyvendinant VPS.
- Konsultuoti potencialius pareiškėjus bei naudos gavėjus įvairiais klausimais, pasidalinti praktiniais patarimais paraiškų rengimo bei projektų įgyvendinimo metu.
- Vykdyti abipusę komunikaciją su tikslinėmis grupėmis, taip sukuriant ilgalaikį žinomumo efektą ir užsitikrinant grįžtamąjį ryšį.

Tikslinės grupės: VVG teritorijos gyventojai, VVG teritorijoje veikiančios organizacijos ir biudžetinės įstaigos, VVG teritorijoje veikiančios verslo subjektai.

Potencialiems pareiškėjams bei projektų vykdytojams bus nuolat vykdomos šios veiklos:

- VVG teritorijos gyventojų, viešojo, NVO ir privataus verslo sektoriaus informavimas apie VPS, jos tikslus, priemones bei planuojamus kvietimus.
- Nuolatinis VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų konsultavimas projektinių idėjų atitikimo VPS priemonėms klausimais.
- Reguliarūs potencialių vietos projektų vykdytojų mokymai paraiškų pildymo, mokėjimo prašymų ir ataskaitų pildymo ir su jais susijusių papildomų dokumentų rengimo klausimais.
- Reguliariai vykdomos viešųjų ryšių kampanijos, bendravimas su vietos žiniasklaida.
- Organizuojami reguliarūs susitikimai su potencialiais projektų vykdytojais ir VPS įgyvendinimo pristatymai, kurie užtikrins, kad įgyvendinant VPS būtų laikomasi visų LEADER metodo bei horizontaliųjų principų.

Šios VPS įgyvendinimo bei pareiškėjų ir projektų vykdytojų informavimo priemonės pasirinktos atsižvelgiant į praktinę patirtį, įgytą įgyvendinant 2014-2020 metų vietos plėtros strategiją, analizuojant viešinimo kanalus ir veiklas, kurios padarė didžiausią poveikį tikslinėms grupėms ir auditorijai.

15. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema

15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas

Trumpas sistemos apibūdinimas. Užtikrinant VPS įgyvendinimą sukurta jos įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema leis nuolatos stebėti ir periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo pažangą. VPS įgyvendinimo stebėseną yra sistemiškas ir kompleksiškas priemonių, susietų su VPS įgyvendinimu, kokybinių ir kiekybinių kaimo vietovių pokyčių stebėjimo, vertinimo bei pasiūlymų dėl VPS įgyvendinimo tobulinimo procesas.

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tikslas – sukurti patikimą ir objektyvią VVG atstovaujamos teritorijos plėtros koordinavimo ir VPS įgyvendinimo stebėsenos tvarką, užtikrinti racionalų ES ir nacionalinės paramos lėšų paskirstymą ir savalaikį jų įsisavinimą, apibrėžti VVG valdymo organų, VVG administracijos darbuotojų funkcijas, atskaitomybę ir jų atsakomybę, tenkančią įgyvendinant VPS.

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema sudarys tinkamas prielaidas ne tik tinkamai koordinuoti, periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo eigą, bet ir vertinti VPS įgyvendinimo rezultatyvumą, efektyvumą ir poveikį VVG atstovaujamai teritorijai, o prireikus papildyti ar keisti pačią VPS. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos sistema yra skirta VVG nariams, VVG valdybos nariams ir VVG darbuotojams, atsakingiems už VPS įgyvendinimo administravimą.

VPS įgyvendinime dalyvaujančių VVG subjektų vaidmuo VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje. Svarbiausias vaidmuo užtikrinant VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną tenka VVG valdybai, kuri pagal jai visuotinio VVG narių susirinkimo suteiktą kompetenciją svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką, jos pakeitimus ir VPS įgyvendinimo ataskaitą bei VPS pakeitimus; priima sprendimą dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo, papildymo arba atskirų jos narių narystės suspendavimo esant piktnaudžiavimo atvejui.

Pagrindinis vaidmuo vykdant reguliarią VPS įgyvendinimo stebėsenos priežiūrą tarp VVG valdybos posėdžių teks VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei, kurią VVG valdybos sprendimu sudarys paskirti VVG nariai kartu su VVG administracijos darbuotojais (ne mažiau kaip penki asmenys, iš kurių ne daugiau kaip 1/3 - VVG administracijos darbuotojai). Užtikrinant vietos valdžios, bendruomenių ir verslo sektorių efektyvų bendradarbiavimą, formuojant VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudėtį bus laikomasi partnerystės principo, t. y., kad šios grupės nariai atstovautų visiems trimis sektoriams (pilietinės visuomenės, vietos valdžios ir verslo).

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė turės kompetenciją teikti pasiūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, jos keitimo arba papildymo, dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudėties keitimo, papildymo arba atskirų jos narių suspendavimo, kai nustatomas piktnaudžiavimo atvejis. Taip pat VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės nariai kartu su VVG administracijos darbuotojais vyks į vietos projektų patikras vietose, dalyvaus rengiant VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą ir VPS pakeitimų projektus.

VPS administravimo vadovas, administratorius, VPS finansininkas ir kiti darbuotojai, susiję su VPS administravimu, vykdys nuolatinį VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną pagal funkcijas, aprašytas 15.2 punkte.

Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka. Svarbi sėkmingo VPS įgyvendinimo sąlyga yra tinkamai organizuotas reikalingos statistinės informacijos rinkimas, sisteminimas ir analizė bei papildomų tyrimų arba galimybių studijų apie VPS numatytų tikslų, uždavinių ir priemonių įgyvendinimą, atlikimas.

Už informacijos, reikalingos VPS įgyvendinimui užtikrinti ir stebėsenai atlikti bei ataskaitai parengti, rinkimą, sisteminimą ir analizę ir papildomų tyrimų, susijusių su VPS įgyvendinimu,

organizavimą bus atsakingi VVG administracijos darbuotojai (VPS administravimo vadovas, administratorius, finansininkas, viešųjų ryšių specialistas).

Informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas bus gaunama iš vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų, VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės ir VVG administracijos darbuotojų vizitų (patikrų) į vietos projektų įgyvendinimo vietas ataskaitų, atliktų tyrimų ataskaitų ar galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu, taip pat iš kitų informacijos šaltinių.

VPS įgyvendinimo metinė ataskaita rengiama pagal Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių nustatytą formą ir reikalavimus.

VPS įgyvendinimo stebėsenos ataskaita bus rengiama kasmet (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.). Už jos parengimą kartu VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės nariais atsakinga VVG administracija, o už pateikimą VVG valdybai bus atsakinga VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė. VVG valdybai nepritarus metinei ataskaitai, ji gražinama tobulinimui, už kurį atsakinga VVG administracija.

VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė VPS įgyvendinimo metinę ataskaitą pateiks VVG valdybai ne vėliau kaip per vieną mėnesį pasibaigus ataskaitiniams metams, o galiausiai ataskaita bus pristatoma VVG narių visuotiniam susirinkimui, kuris VPS įgyvendinimo ataskaitą viešai apsvarstys. Ataskaita taip pat bus viešai skelbiama VVG atstovaujamos teritorijos bendruomenei VVG interneto svetainėje www.dvvg.lt.

Atskaitomybės tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, sistema. Pagal VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus tvarkos aprašą visi VVG darbuotojai, susiję su VPS administravimu, tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi VPS administravimo vadovui.

VPS administravimo vadovas už savo veiklą tiesiogiai atskaitingas VVG valdybai, o tarp jos posėdžių VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei, kuri kaip ir VPS administravimo vadovas, už savo veiklą atskaitinga VVG valdybai. VVG valdyba kartu su VVG vadovu už savo veiklą atsiskaito prieš visuotinį VVG narių susirinkimą, kaip aukščiausią VVG valdymo organą. Detalesnė atskaitomybė (pavaldumas) tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, aprašyta VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje, kuri tvirtinama VVG valdybos sprendimu.

Atsakomybės sistema, taikoma įgyvendinant VPS. Pastebėjus ar nustatius VVG administracijos darbuotojų piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejį, VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupė kreipiasi į VVG valdybą dėl šių darbuotojų atsakomybės arba laikino nušalinimo nuo pareigų.

VVG valdyba taip pat turės teisę esant piktnaudžiavimo atvejui arba interesų konfliktui priimti sprendimą dėl atskirų VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės narių narystės joje suspendavimo tol, kol bus pašalintas interesų konfliktas.

Iškilus tam tikriems VPS įgyvendinimo sunkumams (pvz., atsilikimas nuo VPS įgyvendinimo plano), VVG valdybos sprendimu gali būti rengiama ir jai teikiama svarstyti tarpinė, t.y. pirmojo pusmečio (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki birželio 30 d.) VPS įgyvendinimo ataskaita.

Esant poreikiui arba iškilus sunkumams įgyvendinant VPS, į VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupę VVG valdybos sprendimu gali būti įtraukti papildomi nariai, kuruosiantys sritis, kuriose susiduriama su sunkumais įgyvendinant vietos projektus ir siekiant VPS tikslų.

Detalesnė atsakomybės sistema, taikoma atskiriems VVG subjektams, dalyvaujantiems įgyvendinant VPS, bus aprašyta VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkoje.

15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus

15.2.1.	VVG nariai	Išklauso VVG vadovo ataskaitą apie VPS įgyvendinimo eigą. Teikia rekomendacijas/siūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo proceso tobulinimo.
15.2.2.	VVG kolegialaus valdymo organo nariai	Svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarką ir jos pakeitimus. Priima sprendimą dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo, papildymo ar atskirų jos narių suspendavimo esant piktnaudžiavimo atvejui. Svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo ataskaitą ir VPS pakeitimus.
15.2.3.	VPS administravimo vadovas	Teikia pasiūlymus VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei ir VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, jos keitimo arba papildymo. Teikia pasiūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo arba papildymo. Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės veiklą. Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės vizitus į įgyvendinamų vietos projektų vietas (patikras vietoje). Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, VPS įgyvendinimo ataskaitos ir VPS pakeitimų projektų rengimą. Užtikrina tinkamą su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusių dokumentų saugojimą. Informuoja NMA ir (arba) ŽŪM apie VPS įgyvendinimo problemas, teikia siūlymus dėl jų sprendimo.
15.2.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Renka, sistemina, analizuoja finansinę informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą bei problemas ir ją teikia VPS administravimo vadovui.
15.2.5.	VPS administratorius (-iai)	Identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas, renka, sistemina, analizuoja informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą ir ją teikia VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei bei VPS administravimo vadovui. Rengia VPS įgyvendinimo ataskaitos ir VPS pakeitimų projektus. Organizuoja tyrimų/galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu, atlikimą. Planuoja, organizuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės vizitus (patikras) į įgyvendinimų vietos projektų vietas. Saugo su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusius dokumentus.
15.2.6.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	Organizuoja ir vykdo VPS įgyvendinimo pažangos, stebėsenos ataskaitos, VPS pakeitimų viešinimą (VVG interneto svetainė, spauda, informaciniai biuleteniai ir t.t.).

IV dalis: VPS priedai

Priedas	Priedo pavadinimas
1 priedas	VVG narių sąrašas
2 priedas	VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas
3 priedas	VVG administracijos darbuotojų pareigybės ir funkcijos
4 priedas	VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas
5 priedas	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)
6 priedas	VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė
7 priedas	Informacijos šaltiniai
8 priedas	Druskininkų sav. saugomos teritorijos ir bioįvairovė
9 priedas	VVG teritorijos gyventojų apklausos duomenų analizė
10 priedas	VVG teritorijos gyventojų apklausos anketa
11 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
12 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
13 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
14 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
15 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.

1 priedas. VVG narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6
1.	Bilso bendruomenė	Gražina Auguvienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leipalingio seniūnija	
2.	Jovaišių bendruomenė	Vytautas Gintutis	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leipalingio seniūnija	
3.	Kairiojo Nemuno kranto bendruomenė	Vytautas Vaikšnoras	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leipalingio seniūnija	
4.	Leipalingio miestelio bendruomenė	Žaneta Krivonienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leipalingio seniūnija	
5.	Stračiūnų bendruomenė	Jolanta Miliuvienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leipalingio seniūnija	
6.	Jaskonių ir Naujasodės kaimų bendruomenė	Juozas Sadauskas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Viečiūnų seniūnija	
7.	Neravų kaimo bendruomenė	Benjamins Čepas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Viečiūnų seniūnija	
8.	Švendrubės kaimo bendruomenė	Antanas Smaliukas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Viečiūnų seniūnija	
9.	Viečiūnų bendruomenė „Versmė“	Jūratė Vaičiulionienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Viečiūnų seniūnija	
10.	Ricelių kaimo	Eimantas Mazaliauskas	Pilietinės visuomenės	Leipalingio seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
	bendruomenė		sektorius (socialiniai interesai)		
11.	Grūto bendruomenė	Arūnas Kazakevičius	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Viečiūnų seniūnija	
12.	Lietuvos ūkininkų sąjungos Druskininkų padalinys	Antanas Vailionis	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Leipalingio seniūnija	
13.	Fizinis asmuo Juozas Kavaliauskas	Juozas Kavaliauskas	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)		
14.	Fizinis asmuo Aurelija Zubrickaitė	Aurelija Zubrickaitė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)		
15.	Fizinis asmuo Vytautas Vaikšnoras	Vytautas Vaikšnoras	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)		
16.	Fizinis asmuo, Alma Vilčinskienė	Alma Vilčinskienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)		
17.	Fizinis asmuo Saulius Valentukonis	Saulius Valentukonis	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)		
18.	Fizinis asmuo Algis Bolys	Algis Bolys	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)		
19.	Druskininkų savivaldybė	Vaiva Kirkauskienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Druskininkų savivaldybė	

2 priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas

Informacija bus atnaujinta po valdybos sudėties atnaujinimo.

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Stračiūnų bendruomenė	Rokas Remeika	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leipalingio seniūnija	Norėdami įvesti data, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
2.	Bilso bendruomenė	Gražina Auguvienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leipalingio seniūnija	Norėdami įvesti data, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
3.	Neravų kaimo bendruomenė	Rima Bocisienė	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Viečiūnų seniūnija	Norėdami įvesti data, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
4.	Ricelių kaimo bendruomenė	Tadas Zakarackas	Pilietinės visuomenės (socialiniai interesai)	Leipalingio seniūnija	Norėdami įvesti data, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
5.	Jaskonių ir Naujasodės	Juozas Sadauskas	Pilietinės visuomenės	Viečiūnų seniūnija	Norėdami	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
	kaimų bendruomenė		sektorius (socialiniai interesai)		įvesti duomenį, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
6.	Viečiūnų bendruomenė „Versmė“	Jūratė Vaičiulionienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Viečiūnų seniūnija	Norėdami įvesti duomenį, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
7.	Švendubrės kaimo bendruomenė	Edita Remeikienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Viečiūnų seniūnija	Norėdami įvesti duomenį, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
8.	Fizinis asmuo	Juozas Kavaliauskas	Verslo sektorius (privatus ekonominiai interesai)		Norėdami įvesti duomenį, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
9.	Fizinis asmuo	Alma Vilčinskienė	Verslo sektorius (privatus ekonominiai interesai)		Norėdami įvesti duomenį, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
10.	Lietuvos ūkininkų sąjunga Druskininkų	Antanas Vailionis	Verslo sektorius (privatus ekonominiai interesai)	Leipalingio seniūnija	Norėdami įvesti duomenį,	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
	padalinys		interesai)		spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
11.	Fizinis asmuo	Saulius Valentukevičius	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)		Norėdami įvesti duomenis, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
12.	Fizinis asmuo	Vytautas Vaikšnoras	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)		Norėdami įvesti duomenis, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
13.	Druskininkų savivaldybė	Vaiva Kirkauskienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Druskininkų savivaldybė	Norėdami įvesti duomenis, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	Valdybos pirmininkė
14.	Druskininkų savivaldybė	Antanas Krancevičius	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Druskininkų savivaldybė	Norėdami įvesti duomenis, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	
15.	Druskininkų savivaldybė	Rasa Lukšienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Druskininkų savivaldybė	Norėdami įvesti duomenis, spustelėkite	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
					arba bakstelėkite čia.	
16.	Druskininkų savivaldybė	Žaneta Krivonienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Druskininkų savivaldybė		

3 priedas. VVG administracijos darbuotojai

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
1.	VPS administravimo vadovas	Aukštasis išsilavinimas ir ne mažesnė nei 3 m. darbo patirtis projektų valdymo srityje; arba ne mažesnė negu 5 m. darbo patirtis VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.	<ul style="list-style-type: none"> • Teikia pasiūlymus VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei ir VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, jos keitimo arba papildymo. • Teikia pasiūlymus VVG valdybai dėl VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės sudarymo, jos sudėties keitimo arba papildymo. • Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės veiklą. • Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės vizitus į įgyvendinamą vietos projektų vietas (patikras vietoje). • Koordinuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tvarkos, VPS įgyvendinimo ataskaitos ir VPS pakeitimų projektų rengimą. • Užtikrina tinkamą su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusių dokumentų saugojimą. • Informuoja NMA ir (arba) ŽŪM apie VPS įgyvendinimo problemas, teikia siūlymus dėl jų sprendimo. 	Alvydas Varanis
2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Aukštasis išsilavinimas buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje ir ne mažesnė nei 2 m. darbo patirtis buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje; arba ne mažesnė negu 2	<ul style="list-style-type: none"> • Renka, sistemina, analizuoja finansinę informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą bei problemas ir ją teikia VPS administravimo vadovui. 	Laima Krancevičienė

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
		m. darbo patirtis buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant VPS.		
3.	VPS administratorius	Aukštasis išsilavinimas ir ne mažesnė negu 1 m. darbo patirtis projektų valdymo srityje; arba ne mažesnė negu 2 m. darbo patirtis VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas, renka, sistemina, analizuoja informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą ir ją teikia VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupei bei VPS administravimo vadovui. • Rengia VPS įgyvendinimo ataskaitas ir VPS pakeitimų projektus. • Organizuoja tyrimų/galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu, atlikimą. • Planuoja, organizuoja VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos grupės vizitus (patikras) į įgyvendinimų vietos projektų vietas. • Saugo su VPS įgyvendinimo vidaus valdymu, stebėseną ir vertinimu susijusius dokumentus. 	Agnė Jazepčikaitė-Gaidienė
4.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Aukštasis išsilavinimas ir žinios LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros politikos srityse; arba ne mažesnė negu 1 m. darbo patirtis VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizuoja ir vykdo VPS įgyvendinimo pažangos, stebėsenos ataskaitas, VPS pakeitimų viešinimą (VVG interneto svetainė, spauda, informaciniai biuleteniai ir t.t.). 	Agnė Jazepčikaitė-Gaidienė

4 priedas. VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas

1. VPS priemonių rezultato rodikliai (ES bendrieji):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	4 priemonė	5 priemonė	6 priemonė	7 priemonė	8 priemonė	9 priemonė
Rodiklio kodas	Rodiklis	Iš viso	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	Bendruomenio verslo kūrimas ir plėtra	VVG bendradarbiavimo projektas
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:										
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10	0	10	0	0	0	0	0	0	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	9.00	6.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.00	0.00
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamasis pagal BŽŪP skiriama parama,	11	8	0	1	0	0	0	0	2	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	4 priemonė	5 priemonė	6 priemonė	7 priemonė	8 priemonė	9 priemonė
	skaičius										
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	620	50	0	40	0	0	0	500	30	0
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	112	0	0	30	50	0	12	20	0	0

2. **VPS rodikliai (produkto, rezultato) VPS priemonių lygiu:**

Netaikoma

Taikoma

3. **VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas:**

1	2	3	4
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.	Kiekybinio tikslo pagrindimas
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius		
1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	0	

2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	10	Planuojama finansuoti 1 projektą, kurio metu mokymuose turės sudalyvauti ne mažiau kaip 10 ūkininkų.
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	0	
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	0	
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	0	
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	0	
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	0	
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	0	
9 priemonė	VVG bendradarbiavimo projektas	0	
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas		
1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	6	Planuojama finansuoti 8 projektus, kuriais bus remiama verslo kūrimas arba plėtra. Kadangi verslo plėtros projektas nebūtinai sukurs darbo vietą, todėl rodiklis atitinkamai sukurtų darbo vietų skaičius planuojamas mažesnis nei projektų skaičius.
2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	0	
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	1	Planuojama finansuoti 1 projektą, kurio metu bus sukurta ne mažiau kaip 1 darbo vieta.
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	0	
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	0	
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	0	
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	0	
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	2	Planuojama finansuoti 2 projektus, kurių metu bus sukurtos ne mažiau kaip 2 darbo vietos (1 darbo vieta projekte).
9 priemonė	VVG bendradarbiavimo projektas	0	
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius		

1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	8	Planuojama finansuoti 8 projektus, kuriuos įgyvendins 8 verslo subjektai.
2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	0	
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	1	Planuojama finansuoti 1 projektą, kurio metu bus paremtas vienas verslo subjektas.
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	0	
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	0	
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	0	
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	0	
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	2	Planuojama finansuoti 2 projektus, kurių metu bus paremti du verslo subjektai.
9 priemonė	VVG bendradarbiavimo projektas	0	
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius		
1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	50	Pagal priemonę planuojama paremti 8 verslo projektus. Skaičiuojama, kad potencialiai 5 projektai sudarys palankesnes sąlygas naudotis paslaugomis gyventojams (1 projektas - bent 10 asmenų).
2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	0	
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	40	Pagal priemonę planuojama paremti 1 socialinio verslo projektą. Skaičiuojama, kad pasinaudoti paslaugomis galės 40 asmenų.
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	0	
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	0	
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	0	
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	500	Pagal priemonę planuojama paremti 2 viešųjų paslaugų plėtros projektus. Skaičiuojama, kad potencialiai galintys pasinaudoti viešomis ir kitomis paslaugomis asmenys po 1 projekto įgyvendinimo bus apie 250 asmenų.

8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	30	Pagal priemonę planuojama paremti 2 bendruomeninio verslo projektus. Skaičiuojama, kad pasinaudoti paslaugomis galės ne mažiau kaip 30 asmenų.
9 priemonė	VVG bendradarbiavimo projektas	0	
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius		
1 priemonė	Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	0	
2 priemonė	Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	0	
3 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	30	Pagal priemonę planuojama paremti 1 socialinio verslo projektą. Projektų finansavimo sąlygų apraše planuojama nurodyti, kad turi būti įtraukti mažiau galimybių turintys arba socialinę atskirtį patiriantys asmenys. Planuojama, kad tokių bus 30.
4 priemonė	Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	50	Pagal priemonę planuojama paremti 11 projektų. Projektų finansavimo sąlygų apraše planuojama nurodyti, kad turi būti įtraukti mažiau galimybių turintys arba socialinę atskirtį patiriantys asmenys. Planuojama, kad vidutiniškai kiekviename projekte bus įtraukta po 4-5 tokius asmenis.
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	0	
6 priemonė	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	12	Pagal priemonę planuojama paremti 4 projektus. Projektų finansavimo sąlygų apraše planuojama nurodyti, kad turi būti įtraukti mažiau galimybių turintys arba socialinę atskirtį patiriantys asmenys. Planuojama, kad vidutiniškai kiekviename projekte bus įtraukta po 3 tokius asmenis.
7 priemonė	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	20	Pagal priemonę planuojama paremti 2 viešųjų paslaugų plėtros projektus. Skaičiuojama, kad jomis galės pasinaudoti ne kaip po 10 mažiau galimybių turintys arba socialinę atskirtį patiriantys asmenų.
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	0	
9 priemonė	VVG bendradarbiavimo projektas	0	

4. Įgyvendinant VPS planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį: Netaikoma

Taikoma

5 priedas. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

Eil. Nr.	Strateginis dokumentas	VPS sąsajos pagrindimas	
1.	VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros strategija 2023-2027 m.	Druskininkų savivaldybės 2021-2029 metų strateginės plėtros planas
		Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	1.3. Tikslas: Darni verslo plėtra ir bendradarbiavimas 1.3.2. Uždavinys: Didinti verslo sričių įvairovę
		Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	1.3. Tikslas: Darni verslo plėtra ir bendradarbiavimas 1.3.1. Uždavinys: Kurti palankią aplinką verslui
		Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	1.3. Tikslas: Darni verslo plėtra ir bendradarbiavimas 1.3.2. Uždavinys: Didinti verslo sričių įvairovę 2.2. Tikslas: Pažangus viešasis valdymas ir iniciatyvi bendruomenė 2.2.1. Uždavinys: Tobulinti viešąjį valdymą ir didinti bendruomenės pilietiškumą 2.2.2. Uždavinys: Skatinti bendruomeniškumą ir savanorystę
		Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	1.1. Tikslas: Aukšta viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas 1.1.3. Uždavinys: Igalinti ir stiprinti jaunimo bendruomenę 2.2. Tikslas: Pažangus viešasis valdymas ir iniciatyvi bendruomenė 2.2.1. Uždavinys: Tobulinti viešąjį valdymą ir didinti bendruomenės pilietiškumą 2.2.2. Uždavinys: Skatinti bendruomeniškumą ir savanorystę
		Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių	1.2. Tikslas: Išskirtinių kultūros, turizmo ir sporto paslaugų pasiūla 1.2.1. Uždavinys: Didinti kultūros, turizmo, sporto paslaugų ir

	gebėjimų stiprinimas	<p>renginių įvairovę</p> <p>2.2. Tikslas: Pažangus viešasis valdymas ir iniciatyvi bendruomenė</p> <p>2.2.1. Uždavinys: Tobulinti viešąjį valdymą ir didinti bendruomenės pilietiškumą</p> <p>2.2.2. Uždavinys: Skatinti bendruomeniškumą ir savanorystę</p>
	Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	<p>1.1. Tikslas: Aukšta viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas</p> <p>1.1.5. Uždavinys: Gerinti socialinės apsaugos prieinamumą ir kokybę</p> <p>2.2. Tikslas: Pažangus viešasis valdymas ir iniciatyvi bendruomenė</p> <p>2.2.1. Uždavinys: Tobulinti viešąjį valdymą ir didinti bendruomenės pilietiškumą</p> <p>2.2.2. Uždavinys: Skatinti bendruomeniškumą ir savanorystę</p>
	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	<p>1.1. Tikslas: Aukšta viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas</p> <p>1.1.3. Uždavinys: Įgalinti ir stiprinti jaunimo bendruomenę</p> <p>1.1.4. Uždavinys: Užtikrinti kokybišką ir modernią sveikatos apsaugą</p> <p>1.1.5. Uždavinys: Gerinti socialinės apsaugos prieinamumą ir kokybę</p> <p>1.2. Tikslas: Išskirtinių kultūros, turizmo ir sporto paslaugų pasiūla</p> <p>1.2.2. Uždavinys: Plėtoti kultūros, sveikatinimo ir sporto infrastruktūrą</p> <p>2.1. Tikslas: Moderni, ekologiška ir tvari viešoji infrastruktūra</p> <p>2.1.2. Uždavinys: Mažinti energijos suvartojimą ir didinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą</p> <p>2.1.3. Uždavinys: Plėtoti tausojančią aplinkosaugos sistemą, skatinant žiedinę ekonomiką</p>
	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	<p>1.3. Tikslas: Darni verslo plėtra ir bendradarbiavimas</p> <p>1.3.2. Uždavinys: Didinti verslo sričių įvairovę</p> <p>2.2. Tikslas: Pažangus viešasis valdymas ir iniciatyvi bendruomenė</p>

			2.2.1. Uždavinys: Tobulinti viešąjį valdymą ir didinti bendruomenės pilietiškumą 2.2.2. Uždavinys: Skatinti bendruomeniškumą ir savanorystę
2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	Druskininkų kaimiškiosios teritorijos vietos plėtros strategija 2023-2027 m.	2022-2030 metų Alytaus regiono plėtros planas
		Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	3 tikslas: Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą 3.1. uždavinys: Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę
		Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	2 tikslas: Gerinti gyvenamosios aplinkos tvarumą 2.2. uždavinys: Sudaryti sąlygas gerinti aplinkos ir gyvenimo kokybę
		Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	3 tikslas: Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą 3.1. uždavinys: Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę
		Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	3 tikslas: Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą 3.1. uždavinys: Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę
		Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	3 tikslas: Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą 3.1. uždavinys: Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę
		Gyventojų užimtumo ir integracijos skatinimas	1 tikslas: Gerinti viešųjų paslaugų kokybę ir prieinamumą 1.2. uždavinys: Padidinti sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų prieinamumą ir įvairovę, patenkinti aprūpinimo socialiniu būstu poreikį 3 tikslas: Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą

			3.1. uždavinys: Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę
		Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	1 tikslas: Gerinti viešųjų paslaugų kokybę ir prieinamumą 1.2. uždavinys: Padidinti sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų prieinamumą ir įvairovę, patenkinti aprūpinimo socialiniu būstu poreikį 2 tikslas: Gerinti gyvenamosios aplinkos tvarumą 2.2. uždavinys: Sudaryti sąlygas gerinti aplinkos ir gyvenimo kokybę
		Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	3 tikslas: Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą 3.1. uždavinys: Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę
3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	Druskininkų kaimiškosios teritorijos vietos plėtros strategija 2023-2027 m.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija
		Verslo kūrimas bei plėtra, efektyviai panaudojant turizmo potencialą ir kitus vietos išteklius	BJRS tikslas „Sujungti regioną“ BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“
		Skaitmeninių technologijų panaudojimo ūkiuose gebėjimų ugdymas	BJRS tikslas „Sujungti regioną“ BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“
		Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	BJRS tikslas „Sujungti regioną“ BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“
		Kaimo vietovių kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas	BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“
		Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas	BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“
		Gyventojų užimtumo ir integracijos	BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“

		skatinimas	
		Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas	BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“
		Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	BJRS tikslas „Sujungti regioną“ BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“
4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	Netaikoma	

6 priedas. VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

7 priedas. Informacijos šaltiniai

- 1 – Druskininkų miestas į VVG teritoriją neįeina. Duomenų šaltiniai: www.regia.lt ir 2023 m. Lietuvos Respublikos žemės fondo duomenys (žiūrėta 2023-02-13). Prieiga internete: <https://www.nzt.lt/go.php/lit/Lietuvos-respublikos-zemes-fondas>.
- 2 – Lietuvos duomenų agentūros 2011 m. ir 2021 m. Gyventojų ir būstų surašymo duomenys (interaktyvus, žiūrėta 2023-02-13). Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>.
- 3 – Lietuvos turizmo plėtros 2014-2020 metų programa (žiūrėta 2023-02-13). Prieiga internete: https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/2_Lietuvos%20turizmo%20pl%C4%97tros%202014%E2%80%932020%20met%C5%B3%20programa.pdf.
- 4 – Druskininkų turizmo centro turistų srautų analizė (žiūrėta 2023-02-13). Prieiga internete: <https://druskininkai.lt/tvic/apie-tvic/turizmo-statistika/2022-2/>.
- 5 – Turizmo sektoriaus plėtros tyrimas (žiūrėta 2023-02-13). Prieiga internete: https://lithuania.travel/uploads/ataskaitos/Turizmo_sektoriaus_pl%C4%97tros_tyrimas.pdf.
- 6 – Užimtumo tarnybos statistiniai rodikliai (žiūrėta 2023-03-15). Prieiga internete: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>.
- 7 – Druskininkų savivaldybės 2022 metų socialinių paslaugų planas (žiūrėta 2023-03-15). Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/fe8952f0dcfa11ec8d9390588bf2de65>.
- 8 – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys (žiūrėta 2023-04-18). Prieiga internete: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/lietuva-ukrainai/karo-pabegeliai-is-ukrainos-statistika>.
- 9 – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys: Socialinės paramos veiksmingumo stebėseną Lietuvos savivaldybėse (žiūrėta 2023-04-01). Prieiga internete: <https://qlik-public.socmin.lt/sense/app/3b7d2f59-5a02-4f21-87aa-e92332d457d7/sheet/1d7e5e82-45e7-492a-b45a-de4253c68da4/state/analysis>.
- 10 – Leipalingio ir Viečiūnų seniūnijų duomenys.
- 11 – 2014-2020 m. Druskininkų VVG vietos plėtros strategija.
- 12 – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Neįgalumo statistika ir dinamika (žiūrėta 2023-04-01). Prieiga internete: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/asmenu-su-negalia-itrauktis/statistika-2?lang=lt>.
- 13 – Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos biuro duomenys.
- 14 – Druskininkų savivaldybės 2021-2029 metų strateginis plėtros planas.
- 15 – Remiantis Druskininkų savivaldybės strateginiu plėtros planu 2021-2029 m., 5 priedas.
- 16 – Užimtumo tarnyba, darbo pasiūlymai (žiūrėta 2023-02-15). Prieiga internete: <https://portal.uzt.lt/LDBPortal/Pages/PositionOpeningPublic/QuickPOSearch.aspx?branch=POSearch&pageId=6bb6f679-e32e-440d-b19c-81505a03887f>.
- 17 – 2014-2020 m. periodo ES paramos informacinis portalas ES investicijos (žiūrėta 2023-04-01). Prieiga internete: <https://2014.esinvesticijos.lt/lt/statistics/paraiskos#f-region>.
- 18 – Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymas, 1998 m. lapkričio 24 d. Nr. VIII-935 (žiūrėta 2023-02-10). Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.68516/asr>.
- 19 – Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenys (žiūrėta 2023-03-28). Prieiga internete: <https://www.vmi.lt/evmi/2023-metai2>.
- 20 – Druskininkų savivaldybės administracija, 2023 m. sausio-kovo mėn. pateikta informacija
- 21 – Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro statistinė informacija (žiūrėta 2023-01-03). Prieiga internete: <https://ismain.vic.lt/VurapPublic/>.
- 22 – Viešoji įstaiga „Ekoagros“, investicijos (žiūrėta 2023-02-01). Prieiga internete: <https://www.ekoagros.lt/ekologisku-produktu-gamybos-sertifikavimas>.
- 23 – Žemės ūkio ministerijos informacija (žiūrėta 2023-04-10). Prieiga internete: <https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/trumposios-maisto-tiekimo-grandines-atveria-rinkas-vietiniams-produktams>.

- 24 – Druskininkų savivaldybės nevyriausybinių organizacijų tarybos pateikta informacija.
- 25 – Švietimo valdymo informacinė sistema, viešoji statistika (žiūrėta 2023-04-01). Prieiga internete: <https://www.svis.smm.lt/bendrasis-ugdymas/>.
- 26 – Druskininkų savivaldybės viešosios bibliotekos informacija (žiūrėta 2023-04-01). Prieiga internete: <http://www.bibliotekadruskininkai.lt/lt/kontaktai1/padaliniai>.
- 27 – Druskininkų kultūros centro 2018, 2019, 2020, 2021 m. veiklos ataskaitos (žiūrėta 2023-04-01). Prieiga internete: <https://www.druskininkukulturoscentras.lt/apie-mus/administracine-informacija/>.
- 28 – Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centro svetainės informacija (žiūrėta 2023-04-02). Prieiga internete: https://druskininkai.lt/veiklos_kategorija/kultura/.
- 29 – VšĮ „Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centras“ (žiūrėta 2023-04-02). Prieiga internete: <https://www.dpspc.lt/leipalingio-ambulatorija/>.
- 30 – Druskininkų savivaldybės paslaugų ūkis (žiūrėta 2023-04-02). Prieiga internete: <http://www.dspu.lt/veiklos-sritys/priesgaisrine-sauga/>.
- 31 – Dzūkijos golfas (žiūrėta 2023-04-02). Prieiga internete: <https://dzukijosgolfas.lt/>.
- 32 – Druskininkų sporto centras (žiūrėta 2023-04-02). Prieiga internete: <https://druskininkusc.lt/>.
- 33 – Kultūros vertybių registras (žiūrėta 2023-04-02). Prieiga internete: <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>.
- 34 – parengta remiantis Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros departamento Tautinio paveldo ir mokymo skyriaus informacija pateikiama svetainėje (žiūrėta 2023-04-02). Prieiga internete: <http://www.tautinispaveldas.lt>.
- 35 – parengta remiantis Druskininkų amatų centro „Menų kalvė“ informacija (žiūrėta 2023-04-09). Prieiga internete: <http://www.acmenukalve.lt/lt/kurejai/>.
- 36 – parengta remiantis Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos ir Valstybinės įmonės Registrų centras sudarytu 2014 m. bei 2022 m. Žemės ūkio fondu (žiūrėta 2023-04-02). Prieiga internete: <https://www.nzt.lt/go.php/lit/Lietuvos-respublikos-zemes-fondas>.
- 37 – Lietuvos erdvinės informacijos portalas (žiūrėta 2023-04-05). Prieiga internete: <https://www.geoportal.lt/oldmap/index.jsp?mode=zis>.
- 38 – Druskininkų savivaldybės aplinkos monitoringo 2020 – 2025 metų programa (žiūrėta 2023-04-05). Prieiga internete: http://www.druskininkumonitoringas.lt/?vieta=metines_ataskaitos.
- 39 – Druskininkų savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas. Sprendinių konkretizavimas. 2019 m. (žiūrėta 2023-04-05). Prieiga internete: <https://gis.druskininkai.lt/portal/sharing/rest/content/items/320e50899d834f47a0cf409d8da6f84c/data>
- 40 – parengta remiantis UAB „Druskininkų vandenys“ informacija (žiūrėta 2023-04-05). Prieiga per internetą: <https://www.drusvand.lt/vandentiekis/>.
- 41 – parengta remiantis Lietuvos energetikos agentūros informacija (žiūrėta 2023-04-05). Prieiga per internetą: <https://www.ena.lt/aei-info-savivaldybems/>.
- 42 – Druskininkų savivaldybės administracijos direktorės 2021 m. veiklos ataskaita.

8 priedas. Druskininkų sav. saugomos teritorijos ir bioįvairovė

Saugoma teritorija	Plotas savivaldybės teritorijoje, ha	Saugomos vertybės	Priklausomybė ST direkcijai/institucijai
Draustiniai			
Geomorfologiniai:			
Uciekos	176,021	Išsaugoti egzotinius Nemuno slėnio šlaitus su skardžiais, cirkais ir giliais intakų slėniais, Europos Bendrijos svarbos populiacijas.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD
Hidrografiniai:			
Avirės	310,6	Išsaugoti besalpio slėnio mažai vingiuotą Avirės upelį.	Veisiejų RPD
Botaniniai:			
Druskininkų	4,8	Išsaugoti retų rūšių augalų augimvietes, kvapioji dirvuolė.	Dzūkijos NP ir Čepkelių
Vilko	109,5	Išsaugoti retų rūšių augalų augimvietes.	Veisiejų RPD
Zoologiniai-ornitologiniai:			
Cimakavo	366,7	Išsaugoti ornitologiniu požiūriu vertingą pelkę.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD
Zoologiniai-herpetologiniai:			
Baltosios Ančios	15,7	Išsaugoti medvarlių populiaciją.	Veisiejų RPD
Stračiūnų	23,9	Išsaugoti balinių vėžlių populiacijas.	Metelių RPD
Zoologiniai-entomologiniai:			
Gerdašių	12,4	Išsaugoti retų ir nykstančių vabzdžių populiacijas.	Veisiejų RPD
Genetiniai:			
Kermušijos miško pušies	14,2	Išsaugoti Kermušijos miško paprastosios pušies (<i>Pinus sylvestris</i> L.) populiacijos genetinę įvairovę, kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga.	VĮ Druskininkų MU
Latežerio miško pušies	18,5	Išsaugoti Latežerio miško paprastosios pušies (<i>Pinus sylvestris</i> L.) populiacijos genetinę įvairovę, kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga.	VĮ Druskininkų MU
Etnokultūriniai:			

Žiogelių	11,3	Išsaugoti etnokultūrinio Žiogelių kaimo – vieno iš etnografiškai vertingiausių ir geriausiai išlikusių panemunių dzūkų kaimų – planinę ir erdvinę struktūrą, senąjį kelių tinklą, sodybas su etnoarchitektūriniais statiniais, senąsias kapines, istorinę žemėnaudą ir etnokultūros tradicijas.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD
Kraštovaizdžio:			
Liškiavos	323,8	Išsaugoti Nemuno vingio ties Liškiavos kaimu kraštovaizdį su Europos Bendrijos svarbos buveinėmis.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD
Nemuno	348,2	Išsaugoti pralaužtinio Nemuno vidurupio slėnio kraštovaizdį su būdinga panemunių dzūkų viensėdžių ir kaimų erdvine struktūra, įvairių amžių gyvenvietėmis ir Europos Bendrijos	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD
Raigardo	1122,1	Išsaugoti didžiausią Lietuvos sufozinį cirką – Raigardo slėnį.	Dzūkijos NP ir Čepkelių
Nacionaliniai:			
Dzūkijos nacionalinis parkas	1291,9	Išsaugoti ypač vertingus Dainavos krašto gamtos ir kultūros kompleksus – Nemuno-Merkio- Ūlos-Grūdos-Skroblaus santakinio upyno hidrografinį tinklą bei slėnius su būdingais floros ir jos migracijos kelių kompleksais; Dzūkijos kopų masyvus.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD
NATURA 2000			
BAST:			
Avirės upė	54,4	Išsaugoti ūdros populiacijas.	Veisiejų RPD
Cimokinė	366,7	Išsaugoti buveines: 9010 vakarų taiga; 91T0 kerpiniai pušynai; 9080 pelkėti lapuočių miškai; 9E0 aliuviniai miškai; 91D0 pelkiniai miškai; 7230 šarmingos pelkės.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD

Dainavos giria	1306,0	Išsaugoti buveinės: 2330 nesusivėrusios žemyninės smiltpievės; 3260 upių sraunumos ir kurklių bendrijos; 6120 karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6430 eutrofiniai aukštieji žolynai; 7140 tarpinės pelkės ir liūnai; 7220 šaltiniai su besiformuojančiais turfaus; 9010 vakarų taiga; 9050 žolių turtingi eglynai; 9060 spygliuočių miškai ant fluvio-glacialinių ozų; 9080 pelkėti lapuočių miškai; 91D0 pelkiniai miškai; 91E0 aliuviniai miškai; 91T0 kerpiniai pušynai. Išsaugoti retas rūšis: belapis sėmainis, didysis auksinukas, dvilapis purvuolis, kartuolė, kūrinis pelėausis, mažoji nėgė, paprastasis kirtiklis, paprastasis kūjagalvis, pelkinė uolaskėnė, plačialapė klumpaitė.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD
Drapalių kaimo apylinkės	3,6	Išsaugoti balinių vėžlių populiacijas.	Metelių RPD
Margų kaimo apylinkės	10,9	Išsaugoti balinių vėžlių populiacijas.	Metelių RPD
Stračiūnų kaimo apylinkės	49,4	Išsaugoti balinių vėžlių populiacijas.	Metelių RPD
Vilko ežeras ir jo apyežeris	109,5	Išsaugoti buveinę 91E0 aliuviniai miškai.	Veisiejų RPD
PAST:			
Dainavos giria	1306,0	Apsaugoti tetervinių (<i>Tetrao tetrix</i>), kurtinių (<i>Tetrao urogallus</i>), lututės (<i>Aegolius fenereus</i>), lėlių (<i>Caprimulgus europaeus</i>), žalvarnių (<i>Coracias garrulus</i>), ligutės (<i>Lullula arborea</i>), tulžių (<i>Alcedo atthis</i>) populiacijas.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD

9 priedas.

10 priedas.

11 priedas.

12 priedas.

13 priedas.

14 priedas.

15 priedas.

